

Yasunari Kawabata

Dansatoarea din Izu

povestiri

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Yasunari Kawabata

DANSATOAREA DIN IZU

- Povestiri -

Traducere din japoneză și note de
FLAVIUS FLOREA

2008

Povestirile lui Kawabata au frumusețea unor stampe japoneze, delicatețea și echivocul lor încărcat de semnificații subterane. Textul care dă titlul volumului - *Dansatoarea din Izu* - este considerat *la piece de resistance;* singurătatea și prima dragoste, căutarea de sine, granița imperceptibilă dintre inocența copilăriei și conștiința propriei sexualități - acestea sunt temele predilecte ale povestirii. Un tânăr încearcă să-și exorcizeze dezamăgirile unei vieți fără bucurii și pornește într-o călătorie ce se va dovedi inițiatică. Tovarăși de drum îi vor deveni artiștii dintr-o trupă de teatru ambulant, a căror muzică îl fascinează cu ritmurile sale stranii. Alături de ei învață să guste arta adevărată și trăiește primii fiori ai dragostei pentru o frumoasă și misterioasă dansatoare. Însă, după ce măștile cad, tânărul își dă seama că această iubire, născută sub o zodie nenorocoasă, se împotrivește legilor morale, iar în inima lui începe o luptă sfâșietoare între dorință și sentimentul de culpabilitate. Povestirile lui Kawabata sondează emoțiile de nestăpânit care însoțesc procesul maturizării, melancolia declanșată de marile incertitudini și sunt pline de rafinamentul, subtilitatea și ambiguitatea ce camuflează misterul tipic scrierilor japoneze, fiind mici bijuterii stilistice perfect construite

Coperta de
ANGELA ROTARU
Redactor
ANDREEA RĂSUCEA

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România tei. 021/408 83 73, fax 021/408 83 74
www.humanitas.ro
Comenzi CARTE PRIN POȘTĂ:
tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. - CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.libranilehumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
KAWABATA, YASUNARI
Dansatoarea din Izu / Yasunari Kawabata; trad.: Flavius Florea. - București: Humanitas Fiction, 2008

ISBN 978-973-689-223-3

I. Florea, Flavius (trad.) 821.521-32=135.1

DANSATOAREA DIN IZU

Drumul cotea și, pe când mă gândeam că mă apropii din ce în ce mai mult de trecătoarea Amagi, șuvițele de ploaie, care albeau pădurea deasă de criptomeria[1], se abătură violent asupra mea dinspre poalele muntelui.

Aveam nouăsprezece ani, purtam șapcă de licean, *hakama* și *kimono* bleumarin, iar pe umăr o tașcă de elev. De patru zile călătoream de unul singur prin peninsula Izu. Petrecusem o noapte în stațiunea termală Shūzenji, două nopți în cea de la Yugashima, iar apoi, încălțat cu *geta* înalte din lemn de *hōnoki*, urcasem pe Amagi. Deși eram încântat de priveliștea munților care se înălțau unul după altul, a pădurilor sălbatice sau a văilor adânci, mă grăbeam mânat de o speranță care făcea să-mi bată inima mai tare. Cum mergeam așa, picături mari de ploaie începură să cadă peste mine. Am urcat în fugă drumul cotit, cu pante abrupte. În cele din urmă, am ajuns la o ceainărie de la capătul de nord al trecătorii și, în aceeași clipă, am rămas înlemnit la intrare. Speranța mi se îndeplinise întru totul. Grupul de artiști ambulanți se odihnea acolo.

Văzând că rămăsesem în picioare, dansatoarea luă de îndată propria-i pernă, o întoarse pe partea cealaltă și mi-o puse alături.

— Mda… , am reușit eu să murmur și m-am așezat.

Cu respirația tăiată din cauza fugii pe drumul în pantă am simțit cum, din cauza surprizei, cuvântul „mulțumesc” mi se oprește în gât.

Stăteam față în față, foarte aproape, și, tulburat, am scos din mâneca *kimono*-ului o țigară. Dansatoarea luă o scrumieră din fața uneia dintre femeile aflate în încăpere și o mută în apropierea mea. Eu am tăcut mai departe.

Arăta cam de șaisprezece ani. Părul îi era aranjat într-o ciudată pieptănătură înaltă, într-un stil vechi, necunoscut mie. Deși îi făcea figura ovală și maiestuoasă să pară foarte mică, se armoniza

1 un gen de conifere din familia *Cupressaceae* (chiparoși). Genul cuprinde o singură specie, *Cryptomeria japonica*. Este endemică în Japonia, unde este cunoscută sub denumirea de *sugi* (杉).

totuși perfect cu aceasta. Îmi amintea de imaginile romanești pictate ale unor femei de odinioară, reprezentate cu coafuri exagerat de bogate. Cei patru însoțitori ai dansatoarei erau o femeie de patruzeci și ceva de ani, alte două tinere, precum și un bărbat de vreo douăzeci și cinci de ani, purtând un *hanten*[2] cu însemnele hanului de la izvoarele termale Nagaoka.

Le mai văzusem deja grupul de două ori. În drum spre Yugashima, îi întâlnisem pentru prima dată în apropiere de podul Yukawa, îndreptându-se către Shūzenji. Atunci erau trei femei tinere în grup, iar dansatoarea ducea o tobă de dimensiuni mari. Eu m-am tot întors să privesc în urmă și m-am gândit că m-a cuprins nostalgia călătoriei. Apoi, în a doua seară la Yugashima, au nimerit la han. Așezat pe treptele de la mijlocul unei scări, am privit-o transportat cum dansează pe platforma de lemn de la intrare. Mi-am zis că, dacă au fost atunci la Shūzenji, iar în seara asta la Yugashima, mâine vor trece probabil peste Amagi către sud și o vor lua către izvoarele termale de la Yugano. Pe drumul de munte de aproape douăzeci și cinci de kilometri de pe Amagi aveam să le ajung cu siguranță din urmă. Așa că mă grăbeam cu gândul ăsta, dar, dând deodată peste ele în ceainăria unde se adăpostiseră de ploaie, am rămas descumpănit.

Imediat, bătrâna de la ceainărie m-a condus într-o cameră separată. Părea să nu fie folosită în mod obișnuit, căci nu avea *shōji*[3] și ușă. În fața ochilor, afară, se întindea o vale splendidă, atât de adâncă, încât privirea nici nu ajungea până în măruntaiele ei.

Mi se făcuse pielea de găină, tremuram, iar dinții îmi clănțăneau. I-am spus bătrânei care venea cu ceaiul că mi-e frig.

— O, dar domnul e ud de-a binelea! Binevoiți să veniți puțin până dincolo, să vă uscați lucrurile! - și, aproape luându-mă de mână, m-a invitat în propria lor cameră.

2 Haină scurtă, purtată pe deasupra.

3 Perete despărțitor subțire, constând de obicei dintr-un cadru de lemn pe care este lipită hârtie.

Acolo era o vatră și, când a tras *shōji*-ul într-o parte, am simțit căldura puternică a flăcărilor. M-am oprit în prag, ezitând. Un bătrân cu întreg corpul albăstrui și umflat, cum îl au înecații, stătea turcește lângă foc. A întors către mine ochii posomorâți, cu pupilele galbene de parcă ar fi fost putrede. În jurul său înălțase un munte de scrisori vechi și de pungi de hârtie, aș putea chiar spune că era îngropat în resturile acelea. Rămăsesem ca un stâlp, cu privirile la maldărul straniu pe care nu-l puteam, la urma urmei, considera o ființă vie.

— Mi-e rușine că trebuie să vedeți așa ceva... Dar e moșneagul meu, vă rog să nu vă faceți griji. E groaznic să vedeți, da' cum nu se poate mișca, vă rog să-l suportați.

După ce m-a avertizat astfel, am înțeles din spusele ei că bătrânul suferise ani îndelungați de paralizie progresivă și că era acum paralizat complet. Muntele de hârtii era format din scrisori venite din multe țări, în care se indicau metode de tratament al bolii, și din ambalaje de medicamente comandate de prin toate colțurile lumii. Bătrânul, ba întrebând călătorii care treceau pe acolo, ba citind reclamele din ziare, fără să scape nici o ocazie, se interesa de căile de vindecare a paraliziei și cerea medicamente din toată țara. Iar apoi, fără să arunce nici una dintre acele scrisori sau flacoane, și le așezase în jur și trăia privindu-le. În toți acei ani construise un munte de hârțoage învechite.

N-am răspuns nimic și m-am aplecat peste vatră. Un automobil în trecere pe afară zgudui casa. Mă întrebam de ce moșul nu părăsește locul ăsta atât de friguros, deși era încă toamnă, și unde, oricum, zăpada avea să acopere neîntârziat trecătoarea. Din *kimono*-ul meu ieșeau aburi, iar focul era atât de puternic, încât mă durea capul. Bătrâna se dusese în încăperea din față și stătea de vorbă cu artistele ambulante.

— Așa vasăzică... Fetița care vă însoțea data trecută, așa mult a crescut?!... S-a făcut o fată grozavă și asta e bine și pentru dumneata... Așa frumoasă s-a făcut, deci. Repede mai cresc fetele astea!...

După aproape o oră, le-am auzit pregătindu-se de plecare. Nu mă liniștisem încă și, din cauza zbuciumului interior, nu am găsit curajul să mă ridic și eu. Mi-am zis că, deși obișnuite cu drumul, erau totuși femei și, chiar dacă le lăsam să mi-o ia înainte cu un kilometru, doi, le puteam ajunge ușor, așa încât am rămas frământându-mă lângă foc. Din momentul când dansatoarea și ai ei nu s-au mai aflat în preajmă, imaginația parcă mi se dezlănțuise și începuse să danseze și ea plină de viață. Am întrebat-o pe bătrâna care le condusese:

— Artiștii de adineaori - unde o să doarmă în noaptea asta?

— Parcă poți să știi unde-o să tragă niște oameni ca ei, domnule? Unde vor găsi clienți, acolo o să-nnopteze. Pot ei oare să aibă vreo țintă pentru diseară?

Cuvintele ei pline de un dispreț manifest m-au incitat: dacă e așa, atunci dansatoarea va înnopta în camera mea - mi-a trecut prin gând.

Ploaia se mai potolise, iar spre vârful muntelui se luminase. Bătrâna a încercat să mă rețină, spunându-mi că în zece minute se va însenina de tot, dar nu mai puteam sta liniștit.

— Moșule, ai grijă de dumneata - curând vine frigul, l-am îndemnat din toată inima și m-am ridicat.

El și-a mișcat greoi ochii galbeni, aprobând vag.

— Domnule, domnule! strigă bătrâna alergând după mine. Nu pot să primesc atât. Este prea mult!

Agățată de sacul meu, încerca să-mi dea înapoi banii și, deși o refuzam, nu voia să accepte. M-a urmat astfel, cu pași mici, vreo sută de metri, repetând aceleași lucruri:

— Este prea mult. N-am făcut nimic pentru ei. Am să vă țin minte. Când o să vă întoarceți, vă voi fi recunoscătoare! Neapărat să treceți din nou pe aici! N-am să vă uit.

Nu primise decât o monedă de cincizeci de *sen*[4] și am fost surprins de atâta recunoștință - până la lacrimi aproape -, dar, cum voiam s-o prind din urmă pe dansatoare, mersul nesigur al

4 *sen* - subunitate monetară a yen-ului japonez, echivalent cu 1/100 dintr-un yen.

bătrânei mă deranja. Am ajuns în cele din urmă la tunelul de la trecătoare.

— Mulțumesc. Bătrânul e singur, așa că mai bine te întorci, i-am spus și, în fine, ea dădu drumul sacului.

În tunelul întunecat, cădeau întruna picături reci. Ieșirea către sudul peninsulei Izu se zărea ca un punct luminos în față.

De la gura tunelului, drumul, mărginit pe o parte de un gard vopsit în alb, șerpuia la vale ca o dâră de fulger. Spre capătul acestei priveliști cu care dădea impresia unei machete se deslușea grupul de artiști. După vreo șase sute de metri i-am ajuns din urmă. Dar, cum nu puteam să-mi încetinesc brusc ritmul, am depășit femeile cu o înfățișare nepăsătoare. Când mă văzu, bărbatul, care mergea singur la vreo douăzeci de metri în față, se opri să mă aștepte:

— Da' iute mai sunteți!... Ce bine că s-a înseninat!

Respirând ușurat, am pornit-o alături de el. Pe rând, mă întrebă tot felul de lucruri. Văzând că începuserăm să stăm de vorbă, femeile grăbiră pasul și se apropiară de noi.

Bărbatul purta în spate un cufăr voluminos de răchită. Femeia de patruzeci de ani ducea în brațe un cățel. Fata mai mare avea un bagaj înfășurat într-un *furoshiki*[5], iar cea mijlocie tot un cufăr de răchită, amândouă fiind foarte încărcate. Dansatoarea căra toba cea mare și montura ei. Începu să mi se adreseze din când în când și femeia.

— E elev de liceu, îi șopti fata cea mare dansatoarei, râzând, în timp ce eu îmi întorceam capul spre ele.

— Aha. Atâta lucru știu și eu. Vin des elevi pe insulă.

Erau toți din portul Habu, în Ōshima. Mi-au spus că veniseră în primăvară de pe insulă și de atunci călătoreau întruna, dar acum se apropia frigul și nu erau pregătiți pentru iarnă, așa că, după vreo zece zile la Shimoda, în stațiunea termală Ito, se vor întoarce acasă. Auzind de Ōshima, m-a cuprins un simțământ și

5 *furoshiki* (風呂敷)- tehnică tradițională de ambalare într-o țesătură și utilizată pt. transportul hainelor, cadourilor, pachetelor, etc.

mai poetic și am privit din nou frumosul păr al dansatoarei. I-am întrebat ba una, ba alta despre insulă.

— Vin mulți studenți ca să înoate, îi spuse dansatoarea uneia dintre fete.

— Probabil vara, m-am întors eu către ea.

Păru tulburată și răspunse cu o voce foarte slabă:

— Și iarna...

— Chiar și iarna?!

Privi către însoțitoarele ei și râse.

— Se poate înota și iarna? am întrebat din nou.

Ea se făcu roșie la față și, cu o expresie extrem de serioasă, dădu ușor din cap.

— Fata asta nu știe ce spune, zâmbi femeia de vreo patruzeci de ani.

Până la Yugano, vreo doisprezece kilometri, drumul cobora de-a lungul văii râului Kawatsu. După ce depășisem trecătoarea, muntele și chiar culoarea cerului dădeau impresia de ținut sudic. Continuând să discut cu bărbatul, ne-am împrietenit de-a binelea. Pe când trecusem deja de niște mici sate, ca Oginori și Nashimoto, și acoperișurile de paie din Yugano începuseră să se vadă spre poalele munților, m-am hotărât să-i spun că aș vrea să călătoresc cu ei până la Shimoda. El s-a bucurat foarte mult.

În fața unui han ieftin din Yugano, femeia dădu să-și ia rămas-bun. El i se adresă:

— Dânsul spune că ar dori să meargă împreună cu noi!

— Oh, așa? „La drum un tovarăș, în viață compasiune.” Chiar și niște oameni simpli ca noi pot să vă alunge plictiseala. Dar atunci intrați să vă odihniți, răspunse ea degajat.

Fetele se uitară toate deodată la mine, dar rămaseră tăcute, cu aerul că nu era nimic deosebit în asta, în ochi cu o ușoară sfială.

Am urcat laolaltă la etajul hanului și ne-am descărcat bagajele. *Tatami*[6]-urile și ușile glisante erau vechi și murdare. Dansatoarea

6 *Tatami* (畳) este o saltea folosită ca pardoseală în camerele tradiționale japoneze. Numele vine de la verbul tatamu (畳む, „a împături” sau „a pune unul peste altul”), lucru pe care unii istorici îl consideră o dovadă că saltelele tatami din antichitate erau

a adus de jos ceaiul. Când s-a așezat în fata mea, s-a înroșit toată si mâna îi tremura așa tare, încât ceașca era gata-gata să cadă de pe farfurioară, iar când o așeză pe *tatami,* vărsă o parte din lichid. Am rămas uimit de atâta timiditate.

— Ah, ce necaz! În fata asta se trezesc simțurile! Atât ne mai lipsea!... își încruntă surprinsă sprâncenele femeia de patruzeci de ani, aruncându-i o cârpă. Dansatoarea o luă și, stânjenită, șterse *tatami*-ul.

La aceste cuvinte neașteptate, privind rapid în mine însumi, am simțit cum avântul imaginației stârnite de bătrâna din trecătoare mi se frânge brusc.

Chiar atunci, femeia exclamă:

— *Kimono*-ul bleumarin al domnului elev e foarte frumos, nu-i așa?! și privi lung către mine. *Kimono*-ul dânsului are aceleași motive cu al lui Tamiji, nu? Sunt chiar aceleași modele!

După ce se asigură că așa era, întrebând-o de câteva ori pe una dintre fete, femeia îmi spuse:

— Am un băiat rămas acasă, care merge la școală. Mi-am adus acum aminte de el. *Kimono*-ul lui e la fel. M-a costat mult și mi-a venit tare greu să-l cumpăr.

— La ce școală merge?

— La o școală normală, e în anul al cincilea.

— Oho, anul cinci la școala normală!

— Merge la școala din Kōfu. Noi locuim mai mult în Ōshima, dar suntem din Kōfu, în provincia Kai.

După ce ne-am odihnit vreo oră, bărbatul m-a condus la o altă pensiune din stațiune. Până atunci crezusem că voi sta cu ei la același han. Am coborât vreo sută de metri din drum, pe o potecă bolovănoasă, cu trepte de piatră și am traversat podul de lângă baia publică de pe malul râului. Dincolo de pod se afla grădina pensiunii.

Am intrat în baie și bărbatul a venit și el cu mine. Mi-a povestit că are douăzeci și trei de ani și că soția lui pierduse o sarcină și apoi avusese o naștere prematură, astfel că amândoi copiii

subțiri și puteau fi împăturite când nu erau folosite sau erau folosite una peste alta.

muriseră. Deoarece purta *hanten*-ul cu însemnele hanului de la băile termale Nagaoka, fusesem convins că este de acolo. În plus, cum aspectul și modul lui de a vorbi dovedeau un oarecare nivel intelectual, presupusesem că, din capriciu sau pentru că se îndrăgostise de una dintre artiste, își luase bagajul și le urmase.

Imediat după baie, am mâncat de prânz. Plecasem de la Yugashima la opt dimineața și acum era puțin înainte de ora trei.

Când să se întoarcă la ai lui, bărbatul privi din grădină către mine, aflat la etaj, și mă salută din nou.

— Luați, vă rog, măcar niște *kaki*[7]. Îmi cer scuze că nu mai cobor… am spus și i-am aruncat un pachet învelit în staniol.

Bărbatul refuză și dădu să plece, dar cum fructele zăceau în grădină, le ridică de jos:

— Vă rog să nu faceți așa ceva, replică și lansă pachetul în sus.

Acesta nimeri pe acoperișul de paie. Când l-am azvârlit iarăși spre el, îl luă în sfârșit și se duse.

În amurg se porni o ploaie violentă. Munții păreau mai aproape și deveniseră albicioși, iar pârâul din față căpătă văzând cu ochii o culoare galben-murdară și începu să vuiască. Gândindu-mă că, pe o astfel de vreme, dansatoarea și ceilalți nu vor merge nicăieri, nu-mi găseam locul și, de vreo două-trei ori, am intrat în apa fierbinte a băii. Camera mea era destul de întunecoasă, în peretele care o despărțea de cea vecină era decupat un cadru pătrat, în dreptul căruia atârna din grindă o lampă electrică, o singură lumină pentru ambele încăperi.

Tam-tam-tam - de departe, prin zgomotul puternic al ploii, răzbătu vag sunetul tobei mari. M-am repezit să deschid obloanele, mai-mai să le rup, și m-am aplecat în afară. Sunetul tobei parcă se apropia. Ploaia mă lovea în creștet. Am închis ochii și mi-am încordat auzul, încercând să-mi dau seama pe unde se află toba și dacă vine spre mine. Imediat se auzi și sunetul unui

7 fructul unor arbori din familia Ebenaceae, genul Diospyros. Culoarea variază de la galben deschis la portocaliu-roșiatic, iar forma sa este asemănătoare cu a roșiei sau a unui dovleac. Kaki este o bacă.

shamisen[8]. Răsună chemarea lungă a unei femei. Apoi râsete puternice. Am înțeles că artiștii fuseseră poftiți în sala de oaspeți a restaurantului din fața hanului lor ieftin. Am distins vocile unor femei și ale câtorva bărbați. Mă așteptam să termine acolo și să vină și în direcția asta. Dar petrecerea, scăldată în *sake*[9] părea că a depășit faza de veselie și devenea treptat o hărmălaie generală. Din când în când, vocea stridentă a unei femei despica ascuțit întunericul, ca un fulger. Iritat, am rămas un răstimp îndelungat așezat în același loc, cu ușa deschisă. De fiecare dată când auzeam toba, respiram ușurat.

— Ah, dansatoarea e tot acolo! Stă și bate în tobă!

Tăcerea tobei îmi era de nesuportat. Mă cufundam în adâncurile zgomotului ploii.

La un moment dat, se auziră pentru un timp tropăituri confuze, de parcă s-ar fi jucat cu toții de-a prinselea sau ar fi dansat. Și apoi se reașternu calmul. Ochii îmi scânteiau. Încercam să văd prin întuneric ce ar putea însemna liniștea aceasta. Mă frământa gândul ca nu cumva dansatoarea să-și întineze noaptea.

Am închis obloanele și am intrat în așternut, dar inima îmi era grea. M-am dus din nou la baie. Împroșcam cu violență apa în toate părțile. Aversa se opri și se arătă luna. Noaptea de toamnă, purificată de ploaie, avea o transparență luminoasă. Mi-am zis că, oricum, nu pot ieși afară din sala de baie așa, în picioarele goale. Era trecut de ora două.

În dimineața următoare, pe la nouă trecute, bărbatul mă vizită la han. Abia mă trezisem și l-am invitat cu mine la baie. O splendidă zi senină, ca de primăvară, se întindea peste tot sudul peninsulei Izu, iar apele umflate ale râului din josul taluzului

8 Shamisen (三味線 shamisen) este un instrument muzical tradițional japonez cu trei coarde, cu cutie de rezonanță relativ mică în comparație cu gâtul.

9 *Sake* este o băutură alcoolică japoneză, făcută din orez (decorticat sau nedecorticat) fermentat. În limba japoneză „*sake*” înseamnă băutură alcoolică în general, băutura alcoolică cunoscută în străinătate sub numele de „*sake*” se numește *nihonshu* (日本酒), ceea ce înseamnă „băutură alcoolică japoneză”.

erau scăldate în soare. Frământările din noaptea precedentă îmi păreau mie însumi un vis, totuși i-am spus:

— Ieri-seară ați petrecut până târziu!...

— Cum?! S-a auzit?

— Ba bine că nu!...

— Erau niște localnici. Nu sunt în stare decât să facă hărmălaie - cumplit de plicticoși.

Cum vorbea ca despre ceva obișnuit, am rămas tăcut.

— Ah, tipii ăia au apărut la baia de vizavi! Hait, se pare că ne-au zărit și râd la noi - ce mă enervează!

Am privit încotro îmi arăta, la baia publică de dincolo de râu. Prin aburi se întrevedeau șapte sau opt corpuri goale.

Deodată, din clădirea cufundată în semiobscuritate a băii ieși în fugă o femeie dezbrăcată și, oprindu-se chiar la marginea platformei vestiarului de parcă ar fi vrut să plonjeze în râu, strigă ceva cu brațele întinse. Nu avea pe ea nici măcar un prosop. Era dansatoarea. Uitându-mă la corpul ei alb ca lemnul de paulownia, cu picioare lungi, am simțit cum un val de apă curată îmi trece prin suflet și, respirând ușurat, am râs liniștit. E un copil! Doar un copil putea, încântat că ne-a văzut, să alerge complet dezbrăcat în plin soare și să ne facă semne stând în vârful picioarelor. Am continuat să râd, cuprins de o bucurie luminoasă. Mă simțeam mai curat, de parcă cineva m-ar fi șters pe frunte. Mult timp zâmbetul nu mi-a dispărut de pe față. Datorită părului ei atât de bogat, părea de șaisprezece-șaptesprezece ani. Pe deasupra, era îmbrăcată ca o fată în floarea tinereții, așa că mă înșelasem complet.

Imediat ce m-am întors în cameră împreună cu bărbatul, se arătă și fata mai mare în grădina hanului și începu să admire crizantemele. Dansatoarea traversase podul aproape până la jumătate. Femeia de patruzeci de ani ieși din baia publică și privi spre ele. Dansatoarea, dând din umeri, râse cu aerul că ar spune „plec, altfel mă ceartă" și se întoarse cu pași repezi. Femeia înainta până la mijlocul podului și mi se adresă:

— Veniți pe la noi în vizită!

— Veniți pe la noi în vizită! repetă și fata mai mare și amândouă femeile se retraseră.

Bărbatul rămase la mine până în amurg.

Seara, pe când jucam go cu un negustor itinerant de papetărie, în curtea hanului răsună deodată toba cea mare. Am dat să mă ridic:

— Au venit ambulanții!

— Mda - nu fac doi bani ăștia! Ei, e rândul dumitale. Eu am jucat aici, spuse negustorul de hârtie absorbit de partidă, bătând în goban[10]. Eu stăteam ca pe ace; la un moment dat, când artiștii păreau că se pregătesc de plecare, bărbatul îmi strigă din grădină:

— Bună seara!

Am ieșit pe culoar și le-am făcut semn cu mâna să vină sus. Se consultară puțin în șoaptă, acolo unde se aflau, apoi se îndreptară către intrare. Din spatele bărbatului, cele trei fete mă salutară pe rând:

— Bună seara! și se înclinară pe coridor în stilul unei *geisha.*

Pe goban, înfrângerea mea devenea repede tot mai limpede.

— Nu mai e nimic de făcut. Trebuie să cedez!

— Da' nici pomeneală de așa ceva! Eu stau mai rău. Oricum, diferența e foarte mică.

Fără să arunce nici măcar o privire artiștilor, negustorul de hârtie numără punctele pe goban și continuă să joace din ce în ce mai concentrat. Femeile își puseră toba și *shamisen*-ul în colțul camerei și începură să joace *gomoku narabe*[11] pe tabla de *shogi*[12]. În timpul ăsta, eu am pierdut partida aproape câștigată.

— Ce ziceți de încă una? Haideți să mai jucăm! mă bătu la cap negustorul, cu insistență.

Dar cum eu râdeam doar, prostește, fără să spun nimic, renunță și plecă.

Fetele veniră lângă goban.

10 Goban (碁盤) - tablă folosită la jocul de go.

11 Joc numit și *renju,* care folosește tabla de go și unde câștigă cel care reușește primul să plaseze cinci pietre în linie.

12 Joc japonez oarecum asemănător cu șahul, cu o tablă de 9x9 pătrate.

— Mai mergeți pe undeva prin împrejurimi în seara asta?

— Mai dăm un tur, răspunseră.

Bărbatul privi către ele:

— Să mai mergem oare? Ce-ar fi să ne oprim pe ziua de azi?!

— Da, da, ce bine!

— N-o să ne certe?

— Păi, oricât ne-am mai învârti, tot nu găsim clienți! Și am stat apoi până după douăsprezece noaptea, rezolvând probleme de *gomoku narabe*.

După ce dansatoarea a plecat, mă simțeam cu mintea limpede și nu mi-era somn deloc, așa că am ieșit pe culoar și am strigat:

— Domnu' negustor! Domnu' negustor!

— Aici! sări din cameră bătrânul de aproape șaizeci de ani și adăugă plin de curaj:

— Azi facem noapte albă! Jucăm până-n zori!

Eu mă simțeam, la rândul meu, într-o dispoziție foarte combativă.

Pentru a doua zi ne înțeleseserăm să plecăm spre Yugano la opt dimineața. Mi-am pus pe cap pălăria de vânător cumpărată de lângă baia publică, am băgat în geantă șapca de licean și am luat-o către hanul ieftin de pe strada mare. Ușile glisante de la etaj erau larg deschise și am intrat fără grijă, dar ei erau încă în pat. Descumpănit, am rămas pe culoar, în picioare.

În așternutul aflat chiar în fața mea, dansatoarea se făcu roșie la față și își ascunse brusc obrajii în palme.

Dormea împreună cu fata mijlocie. Era încă machiată puternic, ca în seara precedentă. Machiajul de pe buze și de la colțurile ochilor i se întinsese ușor. Imaginea ei emoționantă mi-a încălzit sufletul. Se rostogoli deodată complet și, cu chipul ascuns mai departe în mâini, ieși afară din așternut și se așeză pe coridor:

— Mulțumesc pentru aseară, spuse și se înclină ceremonios.

Eu stăteam în picioare, nedumerit.

Bărbatul dormea la un loc cu fata mai mare. Până să-i văd astfel, nu-mi dădusem seama câtuși de puțin că sunt căsătoriți.

— Ne cerem mii de scuze, spuse femeia de patruzeci de ani, ridicându-se pe jumătate din pat. Aveam de gând să plecăm acum, dar se pare că va fi o petrecere diseară și ne-am hotărât să mai întârziem o zi. Oricum, dacă plecați azi, o să ne revedem la Shimoda. Noi tragem întotdeauna la hanul Koshuya - îl puteți găsi ușor.

M-am simțit ca abandonat.

— N-ați putea s-o amânați pentru mâine? interveni bărbatul. Nici eu n-aș prea vrea s-o mai lungim, cum zice mama. E mai bine să ai un tovarăș la drum. Haideți să plecăm mâine împreună!

Femeia adăugă:

— Faceți așa, vă rugăm! Ați binevoit să ne însoțiți și acum e foarte urât din partea noastră să plecăm fără dumneavoastră!... Mâine pornim la drum orice s-ar întâmpla. Poimâine se împlinesc patruzeci și nouă de zile de când ne-a murit pe drum copilul - aveam dinainte intenția să facem la Shimoda o slujbă pentru el și ne-am grăbit până acum ca să putem fi la timp acolo. E nepoliticos să spun asta, dar s-a nimerit să ne cunoaștem parcă printr-o potrivire mai ciudată a lucrurilor - vă rog, fiți cu noi poimâine!

Am decis să-mi amân plecarea și am coborât la parter. Așteptându-i să se scoale, stăteam de vorbă în biroul murdar cu omul de la han, când bărbatul a apărut și m-a invitat să facem o plimbare. Am mers puțin pe drum către sud și am dat de un pod pitoresc. Sprijinit de balustradă, mi-a mai povestit despre el. Făcuse un timp parte dintr-un grup de actori de teatru modern din Tokyo. Chiar și acum juca uneori în piese de teatru modern în portul din Ōshima. Lucrul ciudat care ieșea ca un picior afară din bagajele lor învelite în pânză era o teacă de sabie. La petreceri imita uneori jocul unor actori. În cuferele de răchită aveau costumele necesare, împreună cu ustensilele casnice - cratițe, vase.

— Am făcut o greșeală și am ajuns la ruină. Fratele meu mai mare a preluat treburile casei din Kōfu și se descurcă minunat. Așa că de mine nu mai e nevoie pe acolo.

— Eu eram convins că dumneata ești din stațiunea termală Nagaoka...

— A, așa? De acolo e soția mea, cea mai mare dintre cele două fete. Are optsprezece ani, cu unul mai puțin decât dumneata. A născut până acum de două ori prematur, sub cerul liber - copiii n-au trăit nici o săptămână - și sănătatea ei e încă zdruncinată. Femeia mai în vârstă e mama ei bună, iar dansatoarea e sora mea mai mică.

— Cum?! Spuneai că ai o soră de treisprezece ani...

— Chiar ea e. Aș vrea s-o țin măcar pe ea departe de toate astea, dar, din multe motive, nu prea am de ales.

Îmi explică apoi că el se numește Eikichi, soția sa Chiyoko, iar pe sora mai mică o cheamă Kaoru. Cealaltă fată, Yuriko, de șaisprezece ani, era chiar din Ōshima și lucra pentru ei. Eikichi devenise teribil de sentimental și privea spre râu cu aerul că era gata să izbucnească în plâns.

Pe când mă întorceam către han, dansatoarea, acum fără fard, stătea aplecată la marginea drumului și mângâia un câine pe cap. I-am spus:

— Vino în vizită!

— Bine. Da' nu pot singură...

— Vino cu fratele!

— Sosim imediat!

Foarte curînd, Eikichi se arătă la hanul meu.

— Da' ceilalți?

— Fetele n-au putut să scape de gura mamei...

Totuși, după ce am jucat un timp *gomoku narabe* traversară și ele podul și urcară la etaj. Se înclinară ceremonios, ca de obicei, apoi rămaseră așezate pe culoar, ezitând. Prima se ridică Chiyoko.

— Asta e camera mea. Nu vă jenați, intrați, vă rog!

După vreo oră, se duseră cu toții la baia din han.

Mă invitară insistent să merg împreună cu ei, dar cum erau acolo trei femei tinere, i-am dus cu vorba, spunând că o să vin mai târziu. Imediat, dansatoarea se întoarse din nou sus, singură:

— Chiyoko spune că vă spală pe spate dacă veniți acum, îmi transmise ea.

Nu m-am dus la baie, ci am început o partidă de *gomoku narabe.* Dansatoarea juca surprinzător de bine. Îi bătusem pe Eikichi și pe celelalte fete fără multă osteneală, de altfel câștigam la *gomoku* aproape împotriva oricui. Îmi făcea plăcere că nu trebuia acum să mut intenționat mai slab. Întrucât eram numai noi doi, la început ea punea pietrele pe tablă de la distanță, întinzând mâna, dar treptat, uitând de sine, se aplecă deasupra gobanului, concentrată. Părul ei negru, aproape nenatural de frumos, mai că îmi atingea pieptul. Brusc, ea se înroși:

— Scuzați-mă! O să mă certe! și fugi, lăsând partida neterminată.

Femeia stătea în fața băii publice. Chiyoko și Yuriko, de asemenea, își pierdură capul și, ieșind din baie, plecară în grabă, fără să mai urce pe la etaj.

Eikichi își petrecu și ziua asta în întregime la mine la han. Proprietăreasa, o femeie simplă și binevoitoare, îmi împărtăși părerea ei că nu merită să invit la masă astfel de oameni.

Pe seară, când m-am dus în vizită la hanul lor ieftin, dansatoarea tocmai lua lecții de *shamisen* cu femeia mai în vârstă. Vru să se întrerupă, dar, îndemnată de femeie, luă iar instrumentul în brațe. De fiecare dată când vocea îi suna puțin mai puternic, aceasta o certa:

— Ți-am spus doar că nu trebuie să cânți tare!...

Din sufrageria de la etaj a restaurantului de peste drum, unde fusese chemat, îl puteau vedea pe Eikichi psalmodiind ceva.

— Ce e aia?

— Aceea? E o piesă *nō*[13].

— Stranie chestie!

— El e ca un magazin universal - nu poți ști ce-o să ofere în clipa următoare.

Tocmai atunci, un negustor de păsări de vreo patruzeci de ani, care stătea la han, deschise ușa glisantă și invită fetele la masă.

13 Nō (sau noh) (能 nō sau 能楽 nōgaku) este o formă de teatru tradițional japonez.

Dansatoarea și Yuriko își luară bețișoarele și trecură în camera de alături, unde ciugulită ce mai rămăsese din mâncarea de pasăre. Când se ridicară să vină înapoi, negustorul o bătu ușor pe umăr pe dansatoare. Femeia făcu o față furioasă:

— Ei! Ia nu te atinge de copilul ăsta! E încă pură!

Adresându-i-se cu „unchiule”, dansatoarea îl rugă pe negustor să-i citească din *Mito Kōmon Manyuki*[14]. Dar, foarte repede, acesta se ridică și plecă. Deoarece nu se cădea să-mi spună mie direct să continui lectura, dansatoarea îi ceru cu insistență femeii să mă roage ea. Cu o anumită speranță, am luat în mâini cartea de povestiri comice. Într-adevăr, dansatoarea se așeză cu simplitate lângă mine. Când am început să citesc, își apropie fața mai-mai să-mi atingă umărul, luă o expresie serioasă și, cu ochii lucind, privea fără să clipească spre fruntea mea. Se pare că ăsta îi era obiceiul atunci când i se citea. Și mai înainte aproape că își alăturase fața de cea a negustorului. Doar fusesem acolo. Ochii mari, negri și strălucitori ai dansatoarei erau lucrul cel mai încântător la ea. Linia dublă a pleoapelor era frumoasă dincolo de orice descriere. Și, în plus, râdea ca o floare. *Râdea ca o floare* - expresia i se potrivea perfect.

Imediat, o servitoare de la restaurant veni să o cheme. În timp ce-și aranja ținuta, ea îmi spuse:

— Mă întorc imediat, nu plecați! Vă rog să-mi citiți și continuarea!

Ieși apoi pe culoar și salută ceremonios.

— Nu cumva să cânți din gură! îi spuse femeia.

Tocmai i se schimbă vocea…

14 *Însemnări ale peregrinărilor lui Mito Koumon* - lucrare anonimă, realizată pe la sfârșitul epocii Edo, (probabil de către un actor de *kodan).* Relatează aventurile, în parte fictive, ale lui Mito Koumon (supranumele lui Tokugawa Mitsukuni, șeful uneia dintre cele trei ramuri ale familiei Tokugawa, din care se alegea *shogun*-unul), care călătorește *incognito* împreună cu doi însoțitori și face dreptate pe unde trece. Personajul este extrem de popular.

Dansatoarea stătea corect așezată la etajul restaurantului și bătea în tobă. Se vedea perfect, din spate, de parcă ar fi fost în camera de alături. Bătăile tobei îmi răsunau senin în suflet.

— Când se pornește toba, petrecerea se animă, nu? spuse femeia privind într-acolo.

Chiyoko și Yuriko se duseră și ele.

După vreo oră, cei patru se întoarseră împreună.

— Doar atât… lăsă să curgă dansatoarea cincizeci de *sen* din pumnul ei strâns în palma femeii.

Am mai citit un timp cu voce tare din *Mito Kōmon manyuki.* Aduseră apoi vorba despre copilul mort pe drum. După câte spuneau, se născuse străveziu ca apa. N-avea putere nici să plângă, totuși respirase vreme de o săptămână.

Nu simțeam nici curiozitate, nici condescendență - uitasem complet că sunt doar niște actori ambulanți - și bunăvoința mea firească față de ei se pare că le mersese la suflet. Nu știu cum, au stabilit că trebuie să merg să le fac o vizită acasă în Ōshima.

— Casa în care stă moșul e numai bună, se sfătuiau ei. E destul de mare și, dacă-l mutăm pe moșu' de acolo, e foarte liniștită și poate sta oricât, poate să și învețe!…

Pe urmă îmi spuseră:

— Avem două căsuțe - cea dinspre munte e liberă… La rândul meu, eu îi voi ajuta de Anul Nou, când vor pune cu toții în scenă o piesă în portul Habu.

Înțelegeam treptat că viața lor rătăcitoare nu era atât de aspră pe cât îmi închipuisem la început, ci una destinsă, din care nu lipsea niciodată mireasma câmpurilor. Se simțea că domnește în familie o legătură plină de afecțiune, între părinți și copii sau între frați. Numai Yuriko, angajata lor, poate și pentru că era la vârsta maximei timidități, se arăta mereu tăcută în fața mea.

Am plecat de la hanul lor după miezul nopții. Fetele au venit să mă conducă și dansatoarea îmi întoarse *geta* cu fața spre ieșire. Se aplecă apoi din prag în afară și se uită spre bolta luminoasă.

— Ah, a ieșit luna! Mâine Shimoda - ce bine-mi pare! O să ținem slujba pentru copil, mama o să-mi cumpere un pieptene și, pe urmă, sunt atâtea acolo! Vă rog, duceți-mă la un film!

Pe cerul călătoriilor plutea parcă un aer de nostalgie, făcând din portul Shimoda un refugiu pentru artiștii ambulanți care cutreierau stațiunile termale din provinciile Izu și Sagami.

Duceau aceleași bagaje ca atunci când trecuseră pasul Amagi. În brațele mamei, cățelușul își scosese afară labele din față și părea deja obișnuit cu drumul. Cum am ieșit din Yugano, am dat iar de munți. De deasupra mării, soarele de dimineață le încălzea pantele. Am privit cu toții într-acolo. Spre vărsarea râului Kawatsu se deschidea largă și strălucitoare plaja cu același nume.

— Aceea e Ōshima, nu?

— Da, așa de mare se vede! O să veniți, nu-i așa? spuse dansatoarea.

Poate din cauză că cerul de toamnă era prea senin, înspre soare marea era acoperită de o ceață ușoară, ca primăvara. Până la Shimoda aveam de mers aproape douăzeci de kilometri. Un timp, marea se ascunse vederii. Chiyoko începu să intoneze, fără grijă, un cântec.

Pe o porțiune, drumul avea două variante: una ceva mai abruptă, dar cu vreo doi kilometri mai scurtă, care trecea peste munte, și traseul de bază, mai ușor. Desigur, eu am ales scurtătura.

Poteca, alunecoasă din cauza frunzelor căzute, se cățăra pieptiș pe sub arbori. Respirația mi s-a tăiat și, pe jumătate disperat, am început să împing cu palmele în genunchi ca să-mi grăbesc mersul. Văzând cu ochii, grupul rămase în urmă și doar vocile li se mai auzeau printre copaci. Numai dansatoarea își sumesese poalele hainelor și se ținea sprintenă după mine. Mergea la vreo doi metri în spate, fără să încerce să se apropie, fără să rămână în urmă. Când mă întorceam spre ea și îi spuneam ceva, îmi răspundea oprindu-se în loc, cu un zâmbet parcă mirat. O așteptam, dorind să mă ajungă, dar ea stătea acolo și nu pornea decât odată cu mine. La un moment dat, când drumul coti și

deveni și mai abrupt, am grăbit și mai mult pasul, dar dansatoarea, ca mai înainte, suia cu convingere, păstrând cei doi metri distanță. Muntele era cufundat în liniște. De ceilalți ne depărtasem mult, nici glasurile nu li se mai auzeau.

— Unde e casa dumneavoastră în Tokyo?

— A, nu, locuiesc în căminul școlii…

— Și eu știu Tokyo, am fost o dată să dansez, la vremea florilor de cireș… Eram mică, nu-mi mai amintesc nimic!…

Și, după un timp, iarăși:

— Aveți tată? sau:

— La Kōfu ați fost vreodată? întrebându-mă astfel tot felul de lucruri.

A mai vorbit despre mersul la cinema în Shimoda, despre copilul care murise…

Am ajuns pe culmea muntelui. Dansatoarea a pus toba pe o bancă aflată în mijlocul ierburilor uscate și și-a șters transpirația cu batista. Apoi dădu să-și șteargă praful de pe picioare, dar, deodată, se lăsă pe vine în fața mea și începu să-mi curețe poalele de la *hakama*. M-am tras brusc înapoi și ea căzu cu un genunchi pe pământ. Rămânând aplecată, îmi dădu ocol scuturându-mi praful, pe urmă își lăsă în jos poalele sumese pentru urcuș. Eu încă gâfâiam și ea mă invită să mă așez.

Chiar pe lângă bancă trecu în zbor un stol de păsărele. Frunzele uscate de pe ramurile unde se opriseră se auziră fremătând, atât de profundă era liniștea.

— De ce mergeți așa repede?

Dansatoarea părea foarte încinsă. Am bătut de câteva ori cu degetul în tobă și păsărelele își luară zborul.

— Ah, ce sete mi-e!

— Să mă duc să caut niște apă?

Dar foarte repede apăru dintre copacii îngălbeniți, cu mâinile goale.

— Ce faci când ești în Ōshima?

Ca răspuns, ea îmi pomeni două sau trei nume ale unor fete și începu o istorie al cărei sens îmi cam scăpa. Se referea, după

toate aparențele, nu la Ōshima, ci la Kōfu. Era vorba, se pare, de niște prietene din școala primară, unde fusese până în clasa a doua. Povestea exact în ordinea în care își amintea.

După vreo zece minute, cei trei mai tineri ajunseră sus. După alte zece minute, apăru și mama.

La coborâre, am plecat intenționat mai târziu, discutând cu Eikichi. Nu mersesem nici două sute de metri, că dansatoarea se întoarse în fugă.

— Puțin mai jos e un izvor. Veniți repede, vă așteaptă ca să beți primul!

Auzind de apă, am alergat într-acolo. Dintre niște stânci aflate la umbra copacilor, curgea o șuviță limpede. Femeile stăteau în jurul izvorului.

— Beți dumneavoastră mai întâi! Se tulbură dacă bagi mâinile și ne-am gândit că după ce beau fetele se murdărește... îmi spuse mama.

Am luat apă rece în mâini și am băut. Femeile se lăsară greu duse de acolo. Își umeziseră niște prosoape și își ștergeau transpirația.

Am coborât muntele și, când am ieșit în calea spre Shimoda, am văzut mai multe coloane de fum de la cuptoarele de mangal. Ne-am așezat să ne odihnim pe niște grămezi de cherestea de la marginea drumului. Stând pe vine, dansatoarea pieptăna părul cățelului cu un pieptene roz.

— O să-i rupi dinții, o certă mama.

— N-are a face. La Shimoda doar îmi cumperi unul.

Îl purtase mereu înfipt în păr, deasupra frunții, și eu, încă de la Yugano, doream să-l capăt, așa că am fost contrariat să văd că piaptănă câinele cu el.

Zărind de partea cealaltă a drumului niște legături de *shinodake*[15] remarcam cu Eikichi că ar fi numai bun de bastoane și am pornit-o înainte. Dansatoarea veni din urmă fugind. Ducea un bambus gros și mai lung decât ea.

15 Denumire generică pentru câteva specii de bambus.

— Ce faci cu el? o întrebă Eikichi, iar ea mi-l întinse, ușor stânjenită.

— Vă ofer un baston. L-am luat pe cel mai gros.

— Nu se poate! Gros cum e, o să priceapă imediat că a fost furat și, când o să fim văzuți, nu-ți dai seama că o să avem necazuri? Du-l repede înapoi!

Dansatoarea se întoarse până la legăturile de bambus și ne ajunse iarăși alergând. De data asta, îmi aduse un bambus de grosimea degetului mijlociu. Apoi, se trânti pe spate la marginea unui câmp de orez și, respirând greu, le așteptă pe celelalte femei.

Eu și Eikichi mergeam la vreo zece metri în față.

— Da' e de-ajuns să-și pună-n loc un dinte de aur și gata!

Am surprins deodată vocea dansatoarei. Am privit înapoi. Mergea în rând cu Chiyoko, iar mama și Yuriko veneau puțin mai în spate. Fără să observe că mă întorsesem, Chiyoko i-a răspuns:

— Așa e. Ce-ar fi să-i spunem?

Vorbeau despre mine. Cum Chiyoko pomenise probabil despre dantura mea neregulată, dansatoarea propusese dintele de aur. Discutau despre înfățișarea mea, dar asta nu mă deranja și nici n-aveam chef să mai trag cu urechea, în așa măsură căpătasem un sentiment de apropiere. Conversația a continuat un timp cu voce joasă, apoi dansatoarea s-a auzit din nou:

— E simpatic, nu-i așa?

— Asta așa e, e simpatic.

— E într-adevăr simpatic! Ce bine că e cu noi!

Avea un mod simplu și deschis de a spune lucrurilor pe nume, iar în glas îi răzbăteau cu candoare toate sentimentele. Astfel că eu însumi chiar reușeam să mă simt o persoană „simpatică". Senin, mi-am înălțat privirile către munții strălucitori. Sub pleoape îmi persista o ușoară durere. La nouăsprezece ani, în urma unor introspecții necruțătoare, ajunsesem la concluzia că am o fire deformată din cauza situației mele de orfan și tristețea insuportabilă mă făcuse să întreprind călătoria în Izu. De aceea, faptul că pentru niște oameni obișnuiți eram o persoană „simpatică" însemna nespus de mult pentru mine. Munții

deveniseră mai luminoși, pentru că ne apropiasem de mare, la Shimoda. Pe drum, din loc în loc, puteam citi pe niște panouri: „Intrarea în sat a artiștilor ambulanți cerșetori interzisă."

Koshuya era un han ieftin, aproape de intrarea de nord în Shimoda. I-am urmat pe actori într-un fel de mansardă. Tavan propriu-zis nu exista și, dacă stăteai lângă ferestrele dinspre stradă, dădeai cu capul de grinzi.

— Nu te dor umerii? o întrebă mama pe dansatoare de mai multe ori, cu insistență. Mâinile nu te dor?

Dansatoarea schiță cu eleganță gestul de a lovi în tobe:

— Nu mă doare nimic. Pot să bat!

— Bine, atunci.

Am ridicat toba.

— Oho, da' grea mai e!...

— E mai grea decât credeai! Mai grea decât geanta dumitale! râse dansatoarea.

Artiștii schimbau bucuroși saluturi cu ceilalți clienți ai hanului. Se pare că trăgeau aici numai actori ambulanți. Era cuibul din portul Shimoda al acestui gen de păsări călătoare. Dansatoarea împărți copiilor de la han, care intraseră tropăind în cameră, niște monede de aramă. Pe când mă pregăteam să plec de la *Koshuya* veni și ea până la intrare și, aranjându-mi *geta* cu vârfurile înainte, șopti ca pentru sine:

— Vă rog să mă luați la cinema!

Conduși o parte din drum de un tip cu înfățișare dubioasă, am mers cu Eikichi la un han despre al cărui proprietar ni s-a spus că fusese înainte primar. Am făcut baie și am mâncat împreună niște pește proaspăt.

— Cumpără, te rog, cu asta niște flori pentru slujba de mâine, i-am spus lui Eikichi când pleca, dându-i o mică sumă de bani înfășurată în hârtie.

A doua zi de dimineață trebuia să iau vaporul pentru Tokyo. Banii de drum mi se terminaseră. Lor le-am spus că trebuia să mă întorc la școală, așa că n-au putut să insiste să mai rămân.

La numai trei ore de la masa de prânz, am mâncat de seară și, luând-o spre nord, am ieșit din Shimoda și am traversat un pod. M-am cățărat pe Shimoda-Fuji și am privit portul. La întoarcere m-am abătut pe la *Koshuya* - artiștii tocmai mâncau orez și carne de pasăre.

— Nu vreți să luați o înghițitură? Fetele și-au băgat bețișoarele în mâncare, dar sper că nu vă deranjează prea tare, și, spunând asta, mama scoase din cufărul de răchită un *chawan*[16] și niște bețișoare si o trimise pe Yuriko să le spele.

A doua zi era comemorarea de patruzeci și nouă de zile a copilului și toți mi-au cerut iarăși să îmi mai amân măcar cu puțin plecarea, dar am invocat pretextul cu școala și nu am acceptat. Mama a reluat:

— Atunci, în vacanța de iarnă venim cu toții să vă întâmpinăm la vapor. Să ne dați de știre în ce zi. Noi vă așteptăm. N-o să vă lăsăm să mergeți la vreun han, venim să vă luăm de la vapor!

Într-un moment când în cameră se aflau doar Chiyoko și Yuriko, le-am invitat la cinema. Chiyoko își apăsă mâinile pe pântec, palidă la față:

— Eu nu mă simt prea bine, drumul ăsta lung m-a slăbit de tot!

Yuriko deveni țeapănă și își plecă ochii. Dansatoarea se juca jos cu copiii de la han. Când mă văzu, se agăță de mama sa și o rugă insistent s-o lase la cinema, dar veni apoi spre mine abătută și cu privirea goală și-mi întoarse *geta* cu vârfurile spre ieșire.

— Nu înțeleg! De ce nu poate să meargă singură cu el la cinema? interveni și Eikichi, dar mama nu consimți.

Și mie mi se părea ciudat. Când am plecat, dansatoarea mângâia câinele pe cap. Luase un aer atât de distant, că n-am putut să-i adresez nici un cuvânt. Nici ea nu avea tăria să privească în sus către mine.

M-am dus singur la cinema. O femeie citea replicile la lumina unei lămpi minuscule. Am plecat imediat și m-am întors la han. Cu coatele pe pervazul ferestrei, am privit la nesfârșit orașul

16 *chawan* - bol folosit pentru pregătirea și băutul ceaiului.

noaptea. Întunecat oraș. Am avut impresia că de foarte departe, slab, răzbate un sunet de tobă. Fără nici un motiv, mi-au dat lacrimile.

La ora șapte în dimineața următoare, pe când mâneam, Eikichi m-a strigat din stradă. Purta un *haori*[17] cu *morp*[18] negru. Ținută de gală în cinstea plecării mele, pe cât se părea. Femeile nu se zăreau. Am avut brusc o senzație de singurătate. Eikichi urcă în cameră:

— Am vrut să venim cu toții să te conducem, dar aseară ne-am culcat foarte târziu și n-au mai putut să se scoale. Ne cerem scuze pentru impolitețe. Dar la iarnă te așteaptă să vii neapărat!

Sufla un vânt rece prin oraș în acea dimineață de toamnă. Pe drum, Eikichi îmi cumpără patru pachete de țigări Shikishima, niște *kaki* și o apă de gură numită Kaoru:

— Pentru că pe soră-mea o cheamă Kaoru, spuse el râzând ușor. Pe vapor nu e bine să mănânci mandarine, dar fructele de *kaki* sunt excelente contra răului de mare.

— Să-ți ofer și eu asta!

Mi-am scos pălăria vânătorească și i-am pus-o lui Eikichi pe cap. Am tras afară din geantă șapca de uniformă și am râs amândoi, în timp ce-i netezeam cutele.

Apropiindu-ne de debarcader, am tresărit când am dat cu ochii de dansatoare, care stătea ghemuită la marginea apei. A rămas privind fix până am ajuns lângă ea. A înclinat din cap în tăcere. Machiajul ei, rămas din seara precedentă, m-a făcut și mai sentimental. Roșul de la colțul ochilor conferea feței ei parcă furioasă e un aer de demnitate. Eikichi o întrebă:

— Vin și celelalte?

Dansatoarea scutură din cap.

— Încă dorm toate?

Ea aprobă.

17 Haină formală, cu mâneci lungi, purtată peste celelalte veșminte. Cele două părți din față nu se suprapun și sunt ținute cu șnururi legate într-un nod ornamental.
18 Emblema familiei.

În timp ce Eikichi era dus să cumpere biletele pentru vapor și pentru șalupă, am încercat în diverse feluri să angajez o conversație, dar ea n-a scos un cuvânt, ci doar privea fix spre locul unde canalul se deschidea în mare. Dădea doar câteodată scurt din cap, totdeauna înainte ca eu să termin ce spuneam.

— Bunico, uite, dânsul! exclamă un bărbat cu aspect de muncitor terasier care tocmai se apropia. Domnule elev, mergeți la Tokyo, nu-i așa? Îmi pun toată încrederea în dumneavoastră și îndrăznesc să vă rog, n-ați vrea s-o conduceți pe bătrâna asta la Tokyo? E tare necăjită. Băiatul ei lucra la mina de argint a templului Rendai, dar au murit și el, și nevastă-sa, de gripa asta spaniolă care bântuie acum. Așa că i-au rămas pe cap trei nepoți. Neavând ce face, ne-am sfătuit și am zis s-o trimitem înapoi în locul natal. Adică la Mito, da' bătrâna nu pricepe nimic și nu se descurcă. Atunci când ajungeți la Reiganto, vă rog s-o urcați în trenul care merge la Ueno. E bătaie de cap, dar uitați, vă rog cu mâinile împreunate! Priviți-o și o să vedeți cât e de necăjită!

În spinarea bătrânei, care stătea în picioare cu un aer pierdut, se afla legat un sugar, iar în stânga și în dreapta ei se aflau două fetițe pe care le ținea de mână, una de doi ani și alta de patru ani. Într-un pachet înfășurat într-un *furoshiki* murdar, se vedeau niște găluști mari din orez cu prune uscate. Vreo cinci-șase mineri se ațineau în spatele bătrânei. Am acceptat s-o ajut, cu inima ușoară.

— Vă rugăm mult!

— ...

— Vă mulțumim! Ar fi trebuit s-o ducem noi la Mito, da' ne e tare greu! - își exprimară minerii, pe rând, recunoștința.

Șalupa se balansa cumplit. Dansatoarea privea țintă într-o parte, cu buzele strânse. Când am apucat scara de frânghie și m-am întors spre ei, a încercat să articuleze un „la revedere”, dar n-a reușit și a dat doar o dată din cap. Șalupa se întoarse spre mal. Eikichi agita cu putere pălăria vânătorească pe care tocmai i-o dădusem. După ce distanța s-a mărit bine, dansatoarea începu să fluture și ea ceva alb.

Până când vaporul ieși în larg și extremitatea sudică a peninsulei Izu se pierdu în spate, am rămas sprijinit de balustradă, privind intens către Ōshima. Aveam senzația că despărțirea de dansatoare se petrecuse într-un trecut îndepărtat. Am intrat înăuntru să văd ce face bătrâna, dar deja oamenii se strânseseră în jurul ei și încercau să o consoleze. Liniștit, m-am dus în cabina de alături. Valurile erau înalte în largul golfului Sagami. Chiar stând așezat, erai aruncat ba în dreapta, ba în stânga. Un marinar a distribuit lighenașe de metal. M-am întins, folosind geanta ca pernă. Aveam un gol în creier și pierdusem noțiunea timpului. Lacrimile îmi curgeau mari pe geantă. Am început să simt rece la obraz și a trebuit să întorc geanta pe partea cealaltă. Alături de mine stătea întins un băiat. Era fiul proprietarului unei fabrici din Kawazu și mergea la Tokyo să se pregătească pentru intrarea la liceu, așa că, datorită șepcii mele de uniformă, îi trezisem interesul. După ce am discutat puțin, m-a întrebat:

— Aveți cumva vreun necaz?

— Nu, tocmai m-am despărțit de cineva, i-am răspuns extrem de docil. Nu-mi păsa dacă eram văzut plângând. Nu mă gândeam la nimic. Parcă aș fi dormit într-o mulțumire liniștită.

Nu știu când s-a lăsat amurgul peste mare, dar la Ajiro și la Atami se vedeau lumini. Îmi era frig și foame. Tânărul și-a deschis pachetul învelit în scoarță de bambus. Neținând seamă că era al unui străin, am mâncat fără jenă *sushi*[19] rulat în *nori*[20]. Apoi m-am acoperit cu pelerina lui de licean. Eram cuprins de un minunat sentiment de vid și orice amabilitate din partea cuiva mi se părea foarte naturală. Faptul că a doua zi de dimineață o voi conduce pe bătrână până la gara Ueno și că îi voi cumpăra bilet pentru Mito era ceva de la sine înțeles. Simțeam cum lucrurile se topesc într-un tot unitar.

Lampa din cabină se stinse. Mirosul mării și al peștelui crud încărcat pe vapor deveni mai puternic. În întunericul profund,

19 Orez fiert și murat în oțet.
20 Un tip de algă comestibilă.

simțind căldura corpului tânărului de lângă mine, m-am lăsat în voia lacrimilor. Mintea mea devenise o apă limpede, care se scurgea puțin câte puțin cu bucuria calmă că în curând nu va mai rămâne nimic.

FANTEZII DE CRISTAL

Când doamna se așeza la oglindă, Playboy sărea întotdeauna pe masa de manichiură. Așezat pe perna de acolo, își înclina gâtul său mic și o privea fascinat cum se machiază. Avea aerul unei fetițe vorbărețe care pretinde să fie fardată și ea. Nu numai că Playboy simțea că tunsoarea care se opera pe masa de manichiură face parte din machiaj, dar se pare că, în funcție de tipul acestuia, știa până și ziua când urma să fie el acuplat. În dimineața acelei zile, doamna se machia cu o grijă deosebită.

Pe masa de toaletă a doamnei, cum avea trei oglinzi, sălășluiau în permanență trei lucruri.

Acoperișul de sticlă ca al unei sere se reflecta în panoul din stânga. Însă nu era o seră de plante cu flori. Era o cușcă pentru animale mici.

„Uite! Dacă plasez oglinda asta aici, în felul ăsta, nu e deloc un lux pentru mine. Reflectă tot timpul spermatozoizii și ovulele din grădină!” spusese doamna la livrarea de către magazinul universal a mesei de toaletă în stil occidental, dar ceea ce descoperise ea în oglindă, pe când se grăbea să se dea bine pe lângă soțul ei, era acel acoperiș de sticlă gen seră. Era o formulare cam ciudată pentru niște vorbe dulci, dar orice cuplu care se poate numi astfel își exprimă deseori tandrețea într-un mod care nu poate părea decât straniu altora și, deoarece se uită tragismul ascuns în astfel de lucruri, de asemenea, deoarece s-ar putea ca toate glumele sau cuvintele de spirit să nu fie nimic mai mult decât o manifestare a tragediei umane, nici doamna nu prea sesizase ușoara ciudățenie a spuselor ei. Însă că nu-și dăduse seama se explica și prin faptul că fusese teribil de uluită de cerul albastru zărit în oglindă („Ah, ia te uită, cerul albastru!!!”), mai mult, fusese chiar fascinată. (O mică pasăre căzând din cerul albastru ca o pietricică argintie. O navă cu pânze gonind ca o săgeată sclipitoare, pierzându-se în largul mării. Un pește înotând în apa lacului precum o săgeată de argint.) Astfel de lucruri invizibile doamna le zărea cu

intermitențe, iar faptul că simțise pe pielea ei răceala pielii peștelui argintiu fusese provocat de o uimire aidoma cu aceea încercată prima dată când văzuse cerul albastru, o uimire foarte asemănătoare cu o singurătate profundă, dar, considerând că, la urma urmei, cerul senin, marea, apele lacului sunt elemente dintre cele mai evidente, capabile să resusciteze astăzi în noi sensibilitatea oamenilor de odinioară, solitudinea doamnei era o tristețe primordială, altfel spus, acoperișul de sticlă gen seră din oglindă îi trezea brusc un gol absolut în suflet.

În realitate, deși apucase cu putere rama panoului din stânga al oglinzii cu trei planuri, doamna nu-și dădea câtuși de puțin seama de toate acestea.

„Am impresia că aici nu e bine, ca loc de așezat oglinda… Un obiect de lux ar trebui să poată oferi mereu o senzație de lux. Tocmai ca să alung știința din dormitorul nostru am cumpărat un astfel de lucru decorativ, atât de străin de un savant. Nu am nevoie ca, împreună cu profilul soției care se fardează, să-mi reflecte și cușca pentru experimentele mele științifice."

„Bine, da' când mi-arăți la microscop un foetus, să zicem, eu nu mă pot gândi decât la modelele colorate, cu adevărat minunate. Transformările oului fecundat sunt voința divină. A fost o mare șansă pentru mine ca tu să-mi arăți că până și viermii ăia ascarizi, pripășiți odată în burta lui Playboy, oricât de scârboși ar fi fost, aveau niște celule atât de frumoase."

„O fi, dar dacă mă gândesc, nu merge. Tu, de fapt, nici nu dorești să pui oglinda aici. Ai așezat-o fără să te gândești prea mult, dar când ai văzut că reflectă cușca cu animale din grădină, ai fost uimită și ai apucat cu mâna panoul din stânga."

„Ah!" exclamă doamna, remarcându-și mâna de-abia atunci. (A, e frumoasă mâna mea! Mână de ginecolog, spălată de câteva zeci de ori pe zi. Mână de patriciană romană, cu unghiile pictate în aur. Un curcubeu. Sub curcubeu, un pârâu printre câmpurile verzi.)

„Eu doar priveam distrată cerul, în oglindă... Pentru că se reflectă atât de frumos, și fața mea se reflectă mai frumos decât în realitate: e o oglindă care înfrumusețează lucrurile!”

„Cerul? Uitându-te la acoperișul de sticlă, te sforțai doar să-ți închipui că vezi cerul! Oglinda asta cu trei fețe e ca un triptic al zeiței Kannon[21]. Poți oricând să închizi panoul în care se reflectă ceva neplăcut. Nu te jena de mine.”

„Ce mizerie! Oglinda îi face pe oameni psihologi?”

„Cred că era și un cântec prin școala primară, la cor, cam cu aceeași idee!”

„Psihologia practicată de un om de știință e la un cu totul alt nivel decât al unei oglinzi de machiaj. Ce relație poate fi între un suflet de femeie și știința ta?”

„Există, și încă cum! E foarte bine explicat în pagina medicală a revistelor pentru femei. Pentru orgasmul feminin este necesară și o bucurie psihică.”

Doamna își privi în oglindă obrajii de unde culoarea dispăruse (o pipetă pentru inseminarea artificială; un condom; o plasă contra țânțarilor ca o plasă de fluturi, atârnată deasupra patului; ochelarii de miop ai soțului său, pe care călcase ea în noaptea nunții; ea copil și cabinetul de consultații al tatălui său, care era ginecolog). Doamna își scutură capul ca și cum ar fi vrut să se debaraseze de un lanț de sticlă (preparate de spermă și ovule de la diverse animale căzând pe podeaua laboratorului, zgomotul lamelor pentru microscop și al lamelelor de sticlă spărgându-se în cioburi mărunte. Fragmentele de sticlă strălucind ca lumina soarelui). Și, fără a considera o clipă că paloarea obrajilor doamnei, care ar fi trebuit să se înroșească la vorbele soțului, fusese provocată de tristețea ei, ajunse să se întrebe dacă obrajii palizi ai femeii, așa cum se vedeau reflectați, nu erau cumva rezultatul melancoliei oglinzii în sine.

„Ah, lucrul ăsta numit dragoste!”

„Ah, lucrul ăsta numit dragoste!” repetă doamna ca un ecou cuvintele bărbatului ei. „Bine da’, apropo de asta, tu mi-ai spus că

21 zeița Iertării.

pentru fecundare orgasmul nu e neapărat necesar!” (Pipetă, pipetă, pipetă. Până și biciul de dresat câini, dacă îl flutur, scoate sunetul ăsta: pipetă. Forceps Museaux.) „În Germania sau nu știu care țară, dintre o sută douăzeci și șapte de femei inseminate artificial, numai cincizeci și două au putut deveni mame, o rată mult mai mică decât la cai sau la vaci, dar, oricum, patruzeci și unu la sută. Și am mai auzit încă ceva. O călugăriță virgină, închisă în mănăstirea ei, a rămas însărcinată. Cu toate că se călugărise fiind diformă și nu văzuse bărbat în viața ei!… ”

„De-asta nu ne pierdem nici noi speranța!”

„Cât despre speranță… deja eu nu mai suport pipetele! Dacă-ți dorești un copil, n-ar fi mai bine să se descopere rapid o metodă de a-l produce în afara uterului? Ce frumos ar fi dacă orice embriolog ar muri fără să aibă copii, visând la o reproducere virginală, la un urmaș creat în mod pur doar de către tată, fără ca sângele mamei să se amestece. Ar fi vorba în căzu ăsta de om în luptă cu divinitatea, însă… ”

„Iar tu te afli în luptă cu oglinda, nu? Tu îmi descoperi știința până și în interiorul oglinzii. În ziua de azi, până și faptul de a-ți întinde pe obraji pudră albă și roșie e numit știința machiajului!”

„Serios? Cu toate că vorbești așa, tu cauți lucrul ăsta numit dragoste în pudra albă sau roșie. Să încerci să-ți obligi soția să facă un copil este un trist recul pentru un embriolog. Dacă ceea ce slăbește capacitatea științei tale în așa măsură e căsătoria, puteai să nu îmi mai cumperi oglinda asta!”

„Așa deci!… Dragostea noastră s-a născut într-un laborator de cercetări de embriologie. Se pare că tu ți-ai închipuit că știința asta posedă o putere cumplită, inexprimabilă prin termeni precum forță de creație divină sau forță distructivă diabolică. Și de aceea te-ai îndrăgostit de mine, embriologul. Însă dragostea ta era ură de fapt. Așa cred eu acum. Altfel spus, tu urai visele embriologiei. Mama ascunsă în femeie a început să lupte cu această știință. Nu eu sunt cel care vrea acum un copil. Tu ești aceea. Dar dorești să crezi invers. E foarte bine așa. Puțin câte puțin ajungi să vezi lucrurile de pe poziția unui embriolog. În

schimb, eu ajung treptat să le văd de pe cea a unei mame. Asta e căsătoria. Nu se întâmplă așa în cazul unui cuplu care se înțelege mai mult decât bine?”

„Mda.”

Doamna își privi în oglinda centrală trandafiriul frumos al obrajilor. Imagini trecându-i prin minte (Frizeria spațioasă, de un alb neîntinat. Masa de manichiură de acolo. Ginecologul căruia îi curăța unghiile o fată cu pielea ca dinții strălucitori ai unui animal), doamna se lăsă în voia fericirii calde a obrajilor săi. (Fese frumoase de adolescenți plutind în apa transparentă. Tineri înotând ca broaștele.) Soțul ieși din cameră. (Trecând pe marginea râului, profesorul spune: „Ce maniere proaste aveți cu toții, fete și băieți, să înotați goi împreună!” O adolescentă frumoasă înoată către mal și se înalță dreaptă în iarbă, cu fesele strălucind în bătaia soarelui: „Bine, domnule profesor, dar nu avem hainele pe noi, de unde să știm care e băiat și care e fată?”) Doamna privi cum imaginea din oglindă devine timidă ca o adolescentă. Ea era acum o tânără fată. Și acea fată gândi. (Adolescenta care l-a făcut să zâmbească pe profesor e, într-adevăr, o copilă minunată. Cabinetul de consultații al tatălui ei, care era ginecolog. Emailul alb al mesei de operații. O broască mare, mare, cu burta în sus. Ușile cabinetului. Emailul alb al clanțelor. În camera cu uși prevăzute cu clanțe din email alb se află un secret. Eu și acum simt astfel, lavaboul de email alb. Ea încearcă să atingă cu mâna clanța de email alb, brusc ezită, ușile camerei, ici-colo. Perdele albe. În dimineața unei excursii de studii cu școala de fete, când am văzut o colegă spălându-și fața într-un lighean de email alb, am simțit deodată dorința s-o iubesc ca un bărbat. Frizerul. Haina lui albă pe care ea, încă mică, așezată pe un scaun, o privea țintă uitându-se în sus, în timp ce i se rădea puful de pe obraji. Prosopul. Nu, nici pomeneală ca profesorul să fi trecut pe malul râului în care înotam noi. Cu siguranță scrie așa ceva în vreo carte. Oare și la Tokyo apare curcubeul? Și în oglinda asta? Ea copil, stând în picioare pe malul pârâului, sub curcubeu. Pești mici ca niște ace argintii, în curentul apei. Vântul de toamnă.

Sigur trebuie să fie foarte singuratici peștii ăia, presupunea ea când era mică. Oamenii de odinioară erau convinși că șobolanii se nasc din Nil, că roua agățată pe frunzele ierburilor e mama insectelor sau că razele soarelui bătând în mâlul râului dau naștere broaștelor. Zăpadă. Ceară. Foc. Țărână putredă. Grecul Aristotel cunoștea deja perfect partenogeneza. Că trântorul se naște dintr-un ou nefecundat. Zbor nupțial. Ceremonie nupțială - celebrarea căsătoriei. Cântec nupțial - imn pentru alcov. Patul nupțial. Ochelarii de miop ai soțului, pe care călcase cu picioarele goale, sfărâmându-i. Patul nupțial - prima dată împreună. Zbor nupțial - dans de împerechere. Veșmântul de pene al fetei celeste. Puritate de înger. Un arhiepiscop catolic l-a vizitat pe profesorul Karl von Siebold[22] oh, sfântă Maria, asta înseamnă și că a fost demonstrată științific nașterea lui Isus de către cercetările profesorului, sfântă Maria. Puritatea catolică. În biserica din vechiul orășel portuar, locul ei natal, fecioară Maria! - eram adorabilă, dar am uitat complet pentru ce voiam să-i cer iertare. Gravitație, pârghie, balanță, inerție, frecare, pendul și orologiu, pompă. Ah, e programa cursului de științe din al treilea trimestru în clasa a cincea primară! Siegmund Freud și crucea. Totuși albina regină nu se acuplează decât o singură dată în viață. Numai o dată, și în afara stupului, în afara căminului. O singură regină într-un stup. Vreo sută de masculi, peste douăzeci de mii de albine lucrătoare. Zgomotul aripilor lor într-o zi de primăvară. Pipeta, pipeta, fac roțile trenului. Plasa albă de țânțari de la hotel. Nu era primăvară, ci vară. Călătoria din luna de miere. Mici păsări căzând din cer ca niște pietricele argintii. Foarte demult, oamenii credeau că albastrul cerului se reflectă în mare. O lume a culorilor din fundul mării, fără roșu și galben, după cum afirmă scafandrii, unde scoicile albe arată bleu, iar animalele roșii se văd negre. Adâncimea până unde pătrunde lumina indigo, patru sute de metri în dreptul portului Nice din Franța, cinci sute cincizeci de metri în golful Napoli din Italia, șase sute de metri în

22 Karl (Carl) Theodor Ernst von Siebold (1805-1884), important fiziolog și zoolog german, fiu al unui profesor de obstetrică.

Mediterana răsăriteană. Oh, sentimentul de solitudine al plăcii fotosensibile în profunzimea mării! O placă albă de treizeci de centimetri în diametru, coborâtă în adânc, pentru a măsura gradul de transparență.

Masa de operație emailată, scufundată în lumina acvatică a lunii. O ploaie de cadavre de animalicule circulare, coborând ca razele de lună către fundul mării. Necontenit, ploaia albă ca zăpada de corpuri moarte atât de ușoare, încât, dacă s-ar cerne prin aer, omul nici măcar n-ar simți-o, continuă să cadă în adâncuri într-o tăcere totală, ziua și noaptea, fără o clipă de pauză. Pe cablurile submarine, ni se spune, rămășițele albe se acumulează într-un strat de vreo treizeci de centimetri într-un secol. Fundurile marine de odinioară sunt acum munți de cretă. Falezele de creta albă din sudul Angliei. Curgerea infinită a timpului. Cretă albă. Desene de flori pe tablă la școala de fete. Existență efemeră, tinerele fete. O pânză albă la orizont. Cristalinul ochiului peștelui prăjit de la hotel.

Ce trist, peștii sunt teribil de miopi. Un instrument chirurgical de obstetrică exact de forma unei furculițe. Ochiurile frumoase ale unei rețele ca o plasă de țânțari, ca o bonetă de noapte, dintr-un desen mărit la scară al scheletelor de radiolari. Ziua evenimentului nupțial, lipsită de gust ca gura sau buzele unui pește. Zbor nupțial. Da, așa a fost. La scurt timp după căsătorie, pe când mă plimbam pe o colină într-o zonă de litoral despre care se spune că seamănă cu golful Neapole, cuprinsă brusc de un sentiment de vid și de singurătate, am fost trezită de bâzâitul unei albine. Zborul nupțial. Regina zboară spre cerul luminos de primăvară în căutarea perechii. O însoțesc o mulțime de trântori. Unul singur dintre aceștia, și numai o singură dată, va fi iubit de către regină. Sacul spermatic al albinei-matcă. Ea va produce și femele, și masculi, după cum dorește. Că un individ va fi mascul sau femelă depinde de alveola unde se naște. În alveolele pentru regine și în cele pentru albine lucrătoare matca depune ouă fecundate - rezultă femele. În alveolele pentru trântori sunt introduse ouă nefecundate - rezultă masculi. Dacă

spermatozoidul nu este trimis din sacul spermatic prin oviduct, are loc o partenogeneza. La bonellia[23] masculii trăiesc în organele digestive ale femelei, iar în perioada fecundării se mută în oviduct. Înduioșători stăpâni minusculi. *Schistosoma japonicum*[24] continuă să copuleze întreaga viață. La fluturele *maimai*, uneori jumătate a corpului e mascul și jumătate femelă, alteori o treime mascul și două treimi femelă, iar indivizii își pot schimba sexul. La salpa[25] și la anghila oarbă, masculii tineri devin femele când cresc. Ah, doream să fac o comparație pe care o aveam în cap, dar am uitat complet de ea. O comparație? Romanul lui Nakagawa Yoichi[26], care descrie cât de frumos un porumbel voiajor transportă sperma unui armăsar de prăsilă. Zbor nupțial. Căsătorie în zbor pe cer. O sută de metri liber, 1922, 58,6 secunde, recordul mondial al lui Weissmüller; 1924, 1 minut și 25,4 secunde, recordul feminin al Japoniei, Nagai Hanako. Ce dor îmi e de vremea când eram copilă! 3 600 microni pe minut, viteza cu care înoată spermatozoidul uman. Ținând seama de raportul de mărime a corpului, viteza e echivalentă cu cea a unui înotător de elită. Pește argintiu. Suliță. Mormoloc. Balon de cauciuc legat cu ață. Crucea și Freud. Ah, comparația mea? Simbolurile, ce lucru cu adevărat trist! Cristalinul ochiului unui pește miop. Un glob de cristal. Sticlă. Prezicător oriental, din India, din Turcia sau poate din Egipt, care se uită fix într-un mare glob de cristal. Ecran cu

23 *Bonellia viridis* - animal marin, un fel de vierme din încrengătura *Echiura.* Femela poate atinge cincisprezece centimetri în lungime. Culoarea verde-albăstruie a corpului este produsă de un pigment numit bonellin. Masculii sunt de dimensiuni foarte mici și trăiesc în interiorul corpului femelei. Larvele care ating pielea unei femele adulte devin masculi - se presupune că din cauza bonellinului.

24 Vierme trematod parazit, foarte răspândit în sud-estul Asiei. Trăiește în interiorul corpului gazdei. Boala *schistosomiasis*, produsă de diverșii viermi din genul *Schistosoma,* ocupă locul al doilea în lume, după malarie, printre maladiile induse de paraziți.

25 Grup de animale marine din genul *Salpa,* nevertebrate care plutesc liber mai ales în zona sudică a oceanului planetar.

26 Nakagawa Yoichi (1897-1994), scriitor japonez. A făcut parte împreună cu Yokomitsu Riichi și Kawabata Yasunari din grupul care a lansat *shinkankakuha* (curentul neosenzualist).

imagini în mișcare, unde se profilează la scară redusă trecutul și viitorul. Iluzii de cristal. Iluzii de sticlă. Vânt de toamnă. Cer. Mare. Oglindă. Ah, din oglindă asta se aude! Un sunet tăcut. Ploaie de cadavre albe căzând ca zăpada spre fundul mării, într-o liniște totală. Sunetul instinctiv al morții care se abate asupra sufletului omului. Impresionarea unei plăci fotosensibile în adâncul mării. Oglinda asta se scufundă sclipind ca o placă de argint. Se vede cum se scufundă în adâncul oceanului din sufletul meu. Argintiu pal, departe, în lumina albăstruie a lunii dintr-o noapte cu ceață. Eu iubesc această oglindă. Dar am devenit oare o jalnică oglindă? În timp ce-și desena cu ruj buza de sus, doamna nu băgă de seamă că roșul de bujor îi făcea obrajii să pară palizi. Admițând că această nouă oglindă schimbase modul de a se farda al doamnei, asta era și din cauză că ea își zicea că, de existat, există și teorii conform cărora în embriologie au fost folosite femei care să nască un copil adulterin, dar această idee a doamnei nu făcea de fapt decât să ascundă în străfundurile sufletului ei o alta, mai înspăimântătoare. (Pipetă. Pipetă. Ce e lichidul introdus cu ele, doar soțul ei știe. Dacă o fi de la vreun animal, cumva? A mai fost din vechime, vreodată, o altă femeie atât de batjocorită?) Doamna închise cu o mișcare bruscă, de parcă ar fi fost o ușă de gheață, panoul din stânga al oglinzii, cel care reflecta acoperișul de sticlă stil seră.

Însă nici gând să schimbe poziția mesei de toaletă, „îți place să te fardezi, nu?"

„Oh! Vreau să te iubesc ca o fată tânără! Eram mai frumoasă înainte să-mi cumperi masa de toaletă, sau acum, după ce mi-ai cumpărat-o?"

„O tragediană, cu cât se fardează mai mult, cu atât arată mai tragic! Se întâmplă uneori și așa."

„Bine, da' un cămin nu este o scenă de tragedie. E mai degrabă culisele tragediei. Iar culisele… ", remarcă doamna cam la întâmplare și nu fu în stare să continue fraza. „Și încetează, te rog, să mă mai compari cu tot ce-ți trece prin cap!"

„Exact, chiar asta voiam să-ți spun! Ești ca un poet simbolist depășit de epocă. Din crâmpeie de știință tu vrei să faci cuvintele unui cântec, dar știința nu oferă simboluri pentru sentimentele unei femei.”

„Există oare vreo ființă umană atât de rece, încât să nu aibă simboluri?”

„Femeile nu pot pricepe simbolurile profunde. E o teorie susținută de savanți. Și, cu toate astea, le place să facă din profesiunea soțului cuvinte pentru un cântecel superficial.”

„Așa deci?! Bine, am înțeles! Îți închipui că femeile uită de cântecelul lor superficial doar atunci când se fardează. De-asta mi-ai cumpărat oglinda! Și încă cu trei panouri, ca să fac mai mult decât să uit, să mă aneantizez! Cu siguranță!”

Cum acesta era un exemplu de conversație purtată din când în când în fața oglinzii, masa de toaletă prea luxoasă pentru o casă de om de știință nu prea părea să aibă efectul scontat de către soț, așa că într-o zi acesta zise ca în treacăt:

„E trist că nu mai avem un câine. De data asta aș vrea măcar unul cu pedigri.”

„Bine da’, dacă mi-o spui pentru că nu ai un copil, mă trec frisoanele!”

„Un câine de companie, cel mai vioi, de care să te ocupi mereu, ce zici?”

„Unul sârmos! Un foxterier sârmos! Am auzit că e atât de la modă în Europa și America, încât fără așa ceva nici nu poți fi considerată o aristocrată. I se tunde părul, iar după fiecare masă este șters în jurul gurii!”

„E ceva și mai luxos decât oglinda cu trei panouri!”

Și cel cumpărat a fost Playboy.

Fusese adus de un marinar englez. Îl văzuse un cunoscut din Yokohama, negustor de câini, dar pentru că până atunci nu se importaseră foxterieri sârmoși de calitate decât atâția cât să-i poți număra pe degete, dacă nu avea un destinatar sigur, acesta nu se amesteca. Doamna, care aflase la timp de asta, porni împreună cu

un negustor de câini din cartier pe urmele marinarului, până la Kōbe, și îl cumpără.

Cățelul pe care îl avuseseră înainte, primit de undeva de soțul ei, nu diferea esențial de rasa foxterier, însă era un mascul cu părul moale, cu caracteristicile alterate în Japonia, pe care negustorul îl numea în mod comun „terier japonez”. Trei luni trecuseră fără ca doamna să știe că a fost căpătat, că există și unde se află.

În acea vreme, domnul vizita des locurile de exterminare a câinilor vagabonzi. Îi folosea ca material pentru experiențele sale de embriologie. De la mai mult de două sute dintre ei prelevase din abdomen părți cu celule reproducătoare. Probabil nu fusese în stare să omoare un pui de terier atât de drăguț. Îl căpătase și îl adusese acasă.

Soțul nu discuta aproape deloc despre ce făcea în laboratorul de cercetări. Doamnei îi interzisese să vină acolo. Întrucât nu are la universitate un laborator de embriologie, împrumutase câte un colț din laboratorul de patologie și din cel de anatomie. Zicea că specimenele de patologie și de anatomie nu sunt ceva pentru ochii unei femei. Însă doamna, dimpotrivă, dându-și vag seama de proveniență, îndrăgise câinele.

Domnul își petrecea multe nopți în laborator. Poate mirat la vederea soției sale după ce-i obosiseră ochii privind celulele prin microscop, uneori, după ce își arunca servieta, cu pălăria încă pe cap, îi punea o mână pe umăr și, încă din holul de intrare, imita un dans de societate. Doar se rotea prin cameră. Câinele se învârtea după el, lătrând, agățându-i-se cu colții de călcâie. Domnul se amuza, țopăia din ce în ce mai tare. Din ce în ce mai palidă, doamna mergea trasă de el. Din când în când, privind fața câinelui, soțul se prefăcea că își lovește soția. Animalul își schimba expresia și lătra. Și când venea mascurul pentru doamna, în timp ce îi făcea masajul, câinele sărea la fața lui lipsită de vedere. Când domnul se întorcea seara acasă de la laborator prin cartierul rezidențial, ici-colo câinii se luau după el și-l lătrau: în hainele lui occidentale era impregnat mirosul

cadavrelor canine. În ziua când sacrificase o femelă în perioada de rut, terierul soției, ca niciodată, se ținuse scai după el, frecându-și nasul de genunchii lui. În intervalul de numai zece zile cât doamna fusese plecată în stațiunea termală Ikaho, câinele nu mâncase aproape nimic și slăbise teribil. Câinele, rămas singur deoarece doamna își luase și servitoarea cu ea, găurise fiecare *fusuma*[27] din casă căutând peste tot, rupsese *futon*[28]-urile și le împrăștiase umplutura, iar ca expresie supremă a revoltei și a tristeții, își făcuse nevoile pe perna din pat unde dormea noaptea la capul stăpânei sale. Când stătea pe pernă, doamna îl asmuțea. Dar soțului, dimpotrivă, se pare că îi plăcea să fie atacat de cățel. Această luptă dintre soțul ei și câine o făcea să simtă în ea un sânge mai tânăr.

Nu trecură însă nici doi ani și terierul muri subit din cauza unei anemii pulmonare produse de *filariasis*[29].

Diferit de acest „terier japonez”, foxul sârmos de acum avea un aspect plin de distincție, demn de o adevărată aristocrată. Părul său aspru înțepa pielea doamnei la fel ca mustața tatălui ei, pe vremea când era mică.

Poate și pentru că negustorul îi spusese despre ochii limpezi și umezi, cu pleoape conturate cu negru de parcă ar fi fost machiat, că în Japonia nu se pot obține unii atât de frumoși, aceștia îi aminteau de ochii străinilor din orășelul-port unde se născuse. Chiar și mersul său, cu picioarele din față drepte ca ale unui căluț de lemn, părea neîndemânatic, dar amintea de alura unui

27 Ușă glisantă ușoară, făcută dintr-un cadru de lemn pe care se lipește hârtie sau pânză.

28 Saltea folosită atunci când se doarme în stil japonez. Poate desemna și pernele *(zabuton)* pe care se stă în timpul zilei.

29 *Filariasis* (filarioză limfatică), boală tropicală transmisă prin înțepătura de țânțar, produsă de câteva specii de viermi nematozi paraziți. Se întâlnește la om și la unele animale (la câine este cauzată în principal de *Dirofilaria immitis*). Endemică în regiunile tropicale din Asia, Africa, America Centrală și de Sud, în ultima vreme s-a răspândit în toate zonele nu prea reci, unde există vectorul (țânțarul), de exemplu sudul Europei sau chiar sudul Canadei.

splendid armăsar. Cu toate că negustorul o asigurase că într-un an sau doi își va recupera investiția prin onorariile dobândite pentru acuplare, când primi întâia dată niște bani, doamna rămase un timp uluită, privind lung la Playboy. Când intră în salon, după ce își strânsese mai bine os-ul, câinele, cu o zgardă pusă de către negustor, împingea cu picioarele în canapea și se uita țintă la femelă.

„Bine ați venit!” spuse, în timp ce remarca în gând: (Ia te uită, ce domnișoară tânără! Un băiat! Are o figură de băiat!) „Când ni s-a adus ceai, a intrat ținându-se după servitoare și dădea semne că vrea să se ducă imediat la femelă, dar cât timp doamna nu era de față nu-l puteam lăsa să înceapă... ”, explică negustorul.

„Ah, așa?” (Crăciun. Trebuie să ies mai mult în oraș. Stau doar în casă.) „Vă rog să mă scuzați.” (Domnișoara e îmbrăcată cu mult bun-gust. După privire pare a-i fi frig.) Aprinse focul în soba cu gaz metan. (Ceaiul s-a răcit. De ce-o fi tăcând domnișoara? Nu prea știu ce să fac. Oare să-l trimit pe negustor cu câinii prin grădină? Ce sunt și rufele astea puse la uscat în curte?! Niște prăjituri? Domnișoara și-o fi zicând că, din moment ce a plătit, ar fi cazul să terminăm cât mai repede. Nu e frig. În mod sigur, nu e nevoie de atâtea politețuri. Nu e un câine prea grozav, dar, ia să vedem, l-om putea lăuda cumva. De multă vreme trebuia s-o cert pe servitoare pentru cum folosește gazele.) Se ridică din fata sobei.

„Când mergeți în Ginza, luați și câinele?” (Ah, chiar Ginza?!)

„Mda, când merg prin Ginza se găsesc întotdeauna două sau trei persoane care să mă întrebe ce rasă e. Chiar m-a deranjat o dată când, în mijlocul drumului, un occidental mi-a cerut să i-l vând.” (Eu, când mă plimb prin Ginza, probabil nu mai pot arăta o față prea tânără. Am o figură de soție care nu prea iese în oraș. Când mă plimb prin Ginza, viața pe care o duc acasă îmi apare ca prin vis. Trebuie să ies mai des.) Doamna se uită spre domnișoară, dar aceasta tocmai își arunca o privire pe numărul de Crăciun al revistei *Our Dogs,* aflat pe genunchi.

„Mai veniți în vizită pe aici!” (Iar am spus ceva ciudat! E probabil o fată dintr-o familie cine știe cât de bogată.)

„Mi-ar plăcea să vin împreună cu câinele!... ”

„Ah, deci pot să vă invit... ”

Domnișoara își înălță fața luminoasă.

(Are într-adevăr ochi de băiat. E o domnișoară foarte bine-crescută. Să-i vorbesc oare deschis? Ar trebui să i-o spună negustorul de câini. Capul de tip ogar barzoi, ca al lui Playboy al nostru, este o formă englezească nouă, foarte elegantă. Femela ei are mai degrabă un cap de tip american. Ce domnișoară aristocrată!)

Zicându-și acestea, continuă:

„E într-adevăr un terier sârmos, are o blană splendidă. E de un alb așa frumos, se vede că îl îngrijiți bine!... Ca să-l tundeți folosiți o mașină Bariquand[30]? (Totuși, așezată arată bine. Dar n-are o siluetă nemaipomenită!)

„Mda, sunt de fapt instrumente pentru manichiură, dar se găsesc foarfeci de toate formele, foarte potrivite.”

„O, așa?” (Manichiură.) Parcă și-ar fi amintit un vis căzut cine știe de unde... (Foarfeci, instrumente de obstetrică! Dacă e vorba de tipurile lor, în obstetrică se folosesc mult mai multe! Clești de unghii și forceps Naegele[31], în formă de foarfecă, pentru extragerea capului. Tehnica de extragere a capului. Encefal de foetus, zdrobindu-se. Ah, eu... Crăciunul. Ochii frumoși ai domnișoarei, care n-au fost încă machiați vreodată, chiar ca niște ochi de băiat. Ochelarii de miop ai soțului. Dacă Venus din Milo ar purta astfel de ochelari... Hei, voi cei din biserica catolică din orășelul meu natal, voi cei care v-ați pierdut pe câte cineva apropiat, nu vă servește la nimic să vă desenați niște ochi așa mari, nici să vă îmbrăcați așa frumos. Mirosul de operație de obstetrică din spitalul tatei.)

„Ați putea să-l faceți să se ridice, să-mi arătați puțin postura în picioare?” (Hm. Ar fi momentul să-i dau drumul lui Playboy.) Doamna își mângâie terierul pe creștet: „Uite, Playboy, mireasa ta

30 Mașină de tuns folosită în principal pentru oi, produsă de firma Bariquand & Marre.

31 Franz Karl Naegele (1778-1851), obstetrician german.

japoneză!”, iar cum în acel moment negustorul dădu drumul zgardei, câinele sări jos de pe canapea, către femelă.

„Ah, ah, domnule negustor, prindeți-l!”

Zurgălăii de argint de pe zgarda lui Playboy sunau puternic. Câinele domnișoarei gemea întruna.

Doamna ridică din umeri și-și înclină capul. (Nu e expre! Nu fac anume fața asta! Însă, desigur, nu se poate, dimpotrivă. Ar trebui să rămân impasibilă. Domnișoara… Ce ar fi potrivit să discutăm acum? Manichiură? Franțuzoaica aceea care își pictase pe unghii imaginea iubitului. Și negustorul ăsta de câini, care tace tot timpul! Nu e meseria lui? Pe mâna omului, pe un decimetru pătrat sunt optzeci de mii de microbi. Șaizeci și șase de microni. Câinele, șaizeci și șase de microni. La om șaizeci de microni, la fel ca la pisică. La ce-aș putea să mă gândesc acum? Patul nupțial. Ochelarii soțului pe care am călcat cu picioarele goale și i-am spart. Domnișoara.) Zurgălăii încetară să mai sune în cele din urmă. (Clopotul bisericii din portul meu natal. Crăciunul. Ipocriții.)

„Foarte curând va fi Crăciunul!”

„Așa e.”

„Să mă amuz cu numărul de Crăciun al unei reviste despre câini poate părea o lipsă de credință, dar pe când eram copil… ” (Nu știa absolut nimic despre domnișoara asta. Iar ea, de vorbit, nu vorbește despre nimic. Himen. Zurgălăii săniilor prin zăpada de Crăciun. Ce domnișoară pură, ca un băiat! Oare nu pot să-i privesc fața?

Pe patul nupțial sigur o să-și amintească domnișoara de Playboy! Ah, asta e, eu o iubesc pe domnișoara! Playboy. Ca un băiat, ziceau? în copilărie așa-mi spuneau, că arăt ca un băiat. Adolescentele frumoase cu care înotam. Elevele frumoase din clasele mai mici, pe când eram la școala de fete. Clopoțeii. Corul bisericii. Ritmul corpurilor feminine. Capela bisericii din orășelul meu natal. Ah, ar trebui să ieșim din camera asta, eu și domnișoara. Astfel de lucruri nu le băgăm în seamă. Aș, mint! Eu le-am observat foarte bine chiar de la început. Mă prefăceam doar

că am uitat să le acord atenție. Domnișoara a înțeles foarte bine. Nu vreau deloc să ies din cameră. De ce, de ce! Aș fi fericită să câștig în fața ei! Un bărbat. Barbă neagră, pantofi albi. *Angiostomum*[32] *nigrovenosum* cuibărit în plămânii unei broaște. Vitola. Bonellia. Cromozomii de sex în microscopul bărbatului meu. Fluturele *maimai.* Regina Elisabeta. Raabc. Un bărbat. Playboy. Eu o iubesc pe domnișoara. Astă-seară am să mă duc în Ginza și o să-i cumpăr biscuiți pentru câini. Playboy. Chiar așa, cu banii ăștia primiți de tine pentru un serviciu legat de embriologie, o să cumpăr instrumente de manichiură. Instrumentar de obstetrică.)

Zurgălăii de la zgardă încetară să mai răsune. Plăcere finală. (Endoscop.) Odată cu acest cuvânt, doamna, căreia îi apăru plutind în fața ochilor un rând (… *consult her pleasure*) din manualul de limba engleză de la școala de fete, își aminti clasa, profesorul de engleză, apoi pe ea însăși stând în picioare, neștiind cum să traducă acea frază, însă, după toate aparențele, profesorul se uita fix la machiajul ei făcut în secret. (Un rând de care își amintea din cauza neplăcerii de atunci. Întrebări despre culoarea feței ei. Eu?! Endoscop. Să pun oare întrebări despre culoarea feței domnișoarei? Cât despre machiajul meu, eu mi-am dat cu puțin roșu, nu e deloc urât, un roșu proaspăt ca burta unei salamandre în perioada de rut. De speli în râul curat, murdărești divinitatea apei și pe cea a focului. Infernul din ligheanul pentru sânge. Clopoțelul din timpul cântărilor buddhiste din locul natal, pe când era copil. Rugăciunile pentru salvarea unei femei, implorările. Clopotele bisericii. Clopotul de la templul de pe munte, în amurg, ale cărui sunete se scurg către mare. Clopotul de la sfârșitul orelor, la școala de fete. Zurgălăii de la zgarda femelei, care, la plăcerea finală, au încetat să mai sune. Juisarea soțului ei și a ei. Parcă m-aș uita cu endoscopul, așa de bine o înțeleg pe domnișoara asta, care nu roșește deloc. Femeie. Oglindă pentru examinare internă. Speculum. Speculum tubular. Sticlă

32 Vierme nematod (numit și *Rhabdias bufoms),* care parazitează în special batracienii (*Bufa, Rana* etc).

neagră. Sticlă lăptoasă. Fildeș. Mânerul de fildeș de la bastonul soțului. Ușile saloanelor învelite în tifon de la clanța interioară până la cea exterioară, ca să nu facă zgomot. Clanțele rotunde erau de sticlă, buze minunate, lucind ca o noapte de toamnă. Sunetul oxigenului, ca al unei sobe cu gaz. În timp ce îi aplic domnișoarei pe gură pâlnia de nichel de la capătul furtunului negru de cauciuc, mă uit țintă la buzele ei. Deși e pe ducă, picături de oxigen îi umezesc buzele și e frumoasă ca un adolescent. Să i le șterg cu niște tifon. Ah, deși fratele meu mai mic nu a murit! Deși mie nu-mi place o astfel de tânără. S-a făcut prea cald în cameră. Zgomotul sobei cu gaz, exact ca al inhalatorului de oxigen. Ca și cum s-ar lovi cu o pensetă într-un metal subțire, nichelat. Frecând ușor, și lucrurile murdare, de speli în râul curat… Recipientul de nichel pentru lucruri murdare, atașat scaunului din cabinetul stomatologic. Un speculum Ferguson, din sticlă argintată. Masa pentru examen ginecologic. Controlul zonei pelviene. Biată mamă. Clanțele ușilor, la cabinetul de acasă, nu erau de sticlă. Email alb. Mama obosită de dimineața până seara, planșetele mele fără să mă desprind de ea, când tata voia să mă ia în brațe, totuși, degetele lui pătate de lysol[33]… Mirosul de lysol. Palpare cu ambele mâini. Ulei de măsline sterilizat. Forma picioarelor sugarului când i se schimbă scutecele, în timp ce plânge. Trist cântec de leagăn. Imnurile buddhiste despre *Sai no Kawara*[34], în orășelul meu natal, în copilărie. Chiar dacă *Shide no yama*[35] nu are pante blânde la poale pentru drumurile sale, pe lumea asta așa ceva există. *Sai no Kawara.* Copii fragezi de doi sau trei ani, de patru-cinci, chiar

33 Săpun lichid cu conținut de crezol.

34 (Textual: *Lunca ofrandelor)* în concepția buddhistă, zonă a infernului unde merg copiii morți la vârste mici. Ei adună pietre pentru a construi un turn (un fel de *stupă)* în care să facă slujbe pentru părinții lor, dar diavolii vin și îl dărâmă mereu. Din această stare, copiii sunt salvați de către Jizō Bosatsu.

35 (Textual: *Muntele ieșirii către moarte)* în viziunea budhistă, munte extrem de înalt și de abrupt, prima etapă în călătoria sufletului, care trebuie trecut la șapte zile după moarte. Simbol al suferințelor morții.

până în zece ani, știu toți bine locul acesta. Chiar dacă ziua se amuză fiecare de unul singur, la vremea când soarele apune, diavolii din infern se arată... Dau roată peste tot la est și la vest, se împiedică de pietre și de rădăcinile copacilor, cu mâinile și picioarele mânjite în valul de sânge, chiar atunci când, plângând întruna, acele suflete de copii sunt gata să adoarmă pe așternutul de nisip cu pernă de piatră[36]. E un cântec atât de candid! Copiii mici o știu, adulții nu le-o înțeleg, acea singurătate!

Mama, atunci când tata încerca să mă ia în brațe, mama lua tava albă pentru instrumente murdare și ieșea din cabinet, întotdeauna chiar atunci. Nu era un lucru potrivit pentru ochii unui copil. Atunci când dentistul a bătut cu penseta în marginea recipientului pentru lucruri murdare, eu mi-am pierdut cunoștința. Vaginism. Pata mongolă de pe fesele sugarilor cărora li se schimbă scutecele cu coapsele lipite de burtă. În camera cu uși cu clanțe din email alb se află un secret. Mamă, ce tristă mă simțeam când mă lua tata în brațe cu mâinile lui mirosind a lysol! Ruine. Pompei, oraș al splendorii și al plăcerilor. În ruinele din Pompei era îngropat și un speculum. Un oraș al morții. Zilele mele îngropate, eu, o ruină a zilelor mele îngropate. A existat oare măcar o zi în care să-mi spun că am făcut într-adevăr bine căsătorindu-mă cu el? Într-adevăr, astfel, eu stau acum așezată față în față cu această domnișoară, stau așezată la mine acasă. Suntem doi, dar cât de singuri ne simțim! Ce solitudine când sunt în brațele lui! Cum o fi oare sentimentul de singurătate la animale?

Singurătatea sugarului. Nu e un lucru potrivit pentru ochii unui copil. Tratatele de patologie și de anatomie nu sunt lucruri pe care să le vadă o femeie. Cu domnișoara ceva nu merge, îi face să se simtă singuri pe cei pe care îi are în față. Tac acum ca să-mi ascund rușinea. Și urmăresc o viziune rușinoasă, în care încerc să o violez.

36 În mormintele din epoca veche (în special din perioada *Kofun*, sec. II-V) s-au găsit perne de piatră așezate sub capul morților.

De ce ar fi o asemenea fericire să o înfrâng pe domnișoara? L-oi fi lăsat anume pe Playboy să scape de pe genunchii mei… Maria în templul lui Sant' Agostino[37])

„Păi” (E pentru prima dată?) vru ea să continue, dar ezită. „Ați putea veni și mâine, din nou, pentru mai multă siguranță?”

„Desigur, vă mulțumesc!”

„Ah, dar poimâine ar fi și mai bine! Nu-i așa, domnule negustor?” (Împreună cu domnișoara. Poate c-o să vină doar el! Veniți mâine!)

„Mda, ar fi mai bine să lăsăm o zi interval”, răspunse distrat negustorul.

Doamna îi aruncă doar o scurtă privire. (Ce față vulgară! Un simplu însoțitor! Eram pe punctul să întreb dacă e prima acuplare. La examinarea prin palpare a femeilor necăsătorite, acestea trebuie să fie însoțite de mamă sau de vreo altă rudă apropiată. Tensiunea peretelui abdominal. Anestezie. Îmi ziceam uneori că nu e nimic mai urât pe lume decât aceste însoțitoare ale domnișoarelor care veneau la spitalul tatălui meu. Mă gândeam că aceste persoane care veneau să protejeze puritatea tinerelor fete de tata, dimpotrivă, nu făceau decât să le-o murdărească. Îl iubeam eu pe tata atât, chiar atât de mult? Aș, nici vorbă. Pentru acele tinere eu nu eram decât o fetiță. Genunchii lor, când mă luau în brațe. Eu mă înroșeam: „Tanti, mirosi ca tata!” Câteva grupuri de domnișoare cu mamele lor. Cred că atunci am aflat ce înseamnă urâțenia vârstei. Havelock Ellis[38] spune că omul, de pe la vârsta de trei ani, se apropie treptat de animal.)

„Pare a nu avea încă trei ani, nu?”, spuse doamna, prefăcându-se că privește atent câinele care se vedea oricum foarte bine.

Domnișoara răspunse imitând-o:

„Cred că e încă abia de un an și trei luni, dar… ”

37 Posibilă referire la Madonna del Parto, sculptură impozantă de Jacopo „Il Sansovino” Totti (1521), aflată în Basilica di Sant'Agostino din Roma (lângă piața Navonna). Reputată pentru puterile ei miraculoase, credincioasele i se roagă pentru o naștere ușoară și pentru sănătatea copilului.

38 Henry Havelock Ellis (1859-1939), doctor în medicină (sexolog) și reformator social.

Cei doi câini erau acum liniștiți. Stăteau în picioare, cu spatele unul la altul, pe covorul cu motive înfățișând trandafiri, privindu-și fiecare stăpâna ca fascinat, cu ochii umezi și cu pupilele mărite. Pieptul lui Playboy se umfla ritmic. Pulsațiile lui se transmiteau din nou pieptului doamnei, care se liniștise odată cu încetarea sunetelor de zurgălăi. Iar acel freamăt, în ciuda faptului că îi venea de la ceva urât, pe care se prefăcea că nu-l vede deși îl privea, avea, dimpotrivă - de ce oare -, forța de a o face să simtă falsitatea propriei vieți. O fi din cauza acestei domnișoare de o frumusețe apropiată de cea a unui adolescent, se gândea doamna.

„Atunci, e încă abia formată... ” (încă abia? Asta e valabil pentru domnișoara. Zicând „încă abia”, în mod sigur domnișoara și-a amintit de mama ei. E încă abia un copil. Covorul e uzat. Trandafir. Tu, floare de trandafir a cărei vedere te duce cu gândul la dragostea dintre fete, floare ipocrită, tu, floare tăcută, dacă ai fi o fată frumoasă, ziua te-aș ține de mână, noaptea am dormi împreună, noaptea am dormi împreună... Oare la ce s-o fi gândit bunica în timp ce-și adormea nepoata cu un astfel de cântec? Spre deosebire de băieți, fetelor le place și după ce se fac mari să se țină de mână sau să doarmă împreună. Copii. Animale de companie. „încă abia”, a zis, asta e, domnișoara își iubește câinele. Ca o mamă. O fecioară, mamă a unui câine, ce frumos, ce singurătate!

Noaptea am dormi împreună. Covorul o fi fost o achiziție de la începutul căsătoriei. Soția, care și-a lăsat părinții, le întrece pe toate, totuși să mă duc în târg la Yahagi să-i cumpăr pantofi? Mameloane roșii ca trandafirii. Umezeală roșie ca trandafirii, limen. Trandafir galben. Flori mov de liliac. Flori de *kaki* - să mă îngropi într-o provincie frumoasă. Atunci când mă vei îngropa, va fi poate prima dată când mă vei trata ca pe o ființă umană. Himenul este un simbol al ființei umane, afirmă Lederer. Stil de a face dragoste al unei rase aparte. Circuitul șoarecilor. Experiența lui Strassmann. Câinii. Teoria biologiei cum că omul nu diferă deloc de animale, dar de ce sunt doar eu o ființă atât de tragică? Câinii. Astea nu sunt ruinele de la Pompei. E secolul al XVIII-lea.

Spallanzani[39] a făcut experimente de inseminare artificială pe câini. Pipetă. Sodomie. De ce oare trebuie să se facă mecanismele zise oameni artificiali în formă de ființe umane, spunea soțul meu, pe scurt, e vorba și aici de sentimentalismul nostru. *Hakkenden*[40] și Krafft-Ebing[41]. Sodomia femeii. La naiba, o să mă răzbun eu pe soțul meu!) Ajunsă aici, doamna începu să vorbească repede și plină de viață, ca și cum ar fi uitat de eticheta care stă bine unei femei.

„Și pentru câinele ăsta e prima dată de când a fost adus în Japonia. Dacă dăm greș, nu e exclus ca Playboy să nu fie în stare să procreeze." În sinea ei, își ridiculiza soțul. „Și în privința femelelor umblă zvonul că printre cele importate, de rasă *Shepherd,* sterilitatea e frecventă, iar prețul poate scădea în unele momente cu o mie sau două de yeni!"

„Câinii ăștia sunt o adevărată bătaie de cap!"

„E încă epoca *Onna daigaku*[42] pentru lumea câinilor! Totuși, în realitate, s-ar putea ca tocmai ei să progreseze științific în mod constant. Acuplarea câinilor de calitate ține strict de regulile eugeniei! Omul, deși a ajuns să cunoască bine această știință, n-o poate folosi în propriul beneficiu, ci doar la îmbunătățirea unor rase de animale domestice." Dă-i Cezarului ce-i al Cezarului, dă-i lui Dumnezeu ce-i al lui Dumnezeu. Nu trebuie să forțezi poarta Infernului, murmură doamna pentru ea și continuă:

39 Lazzaro Spallanzani (1729-1799), biolog italian, cercetător în domeniul biogenezei. Precursor al lui Pasteur.

40 *Nanso Satomi Hakkenden* operă clasică din categoria *yomihon*, scrisă între 1814 și 1842 de către Kyokutei Bakin (1767-1848). Textual, *hakkenden* înseamnă „biografiile celor opt câini". Personajele titulare sunt opt războinici-"câini" care simbolizează fiecare câte o virtute.

41 Richard Freiherr von Krafft-Ebing (1840-1902), psihiatru german. A studiat sexualitatea și perversiunile sexuale. Cea mai cunoscută lucrare a sa este *Psychopathia sexualis* (1886).

42 Textual, *Marea învățătură a femeilor.* Lucrare de educare a femeilor atribuită lui Kaibara Ekiken (1630-1714), dar scrisă, se pare, pe baza unor texte și prelegeri ale acestuia și publicată prin 1716. Puternic influențată de confucianism, cuprinde în principal regulile de comportament și cunoștințele considerate necesare pentru femei în epoca Edo.

„În ultima vreme, sunt aduși din când în când foxterieri sârmoși la Yokohama, așa că, în curând, eugenia nu se va mai interesa de Playboy!”

„Masculii sunt în avantaj. Sunt întotdeauna frumoși. Am auzit că femelele slăbesc mult și arată rău. Părul lor lung le cade din cauza nașterii, iar stăpânul își îndreaptă toată afecțiunea către pui… ”

„Își pierd silueta, la fel ca femeile!”

„De altfel, la concursuri, nu prea se văd femele, nu-i așa?”

„Tatăl meu se amuza deseori la masa de seară (ah, asta n-are nici o importanță!) de pacientele care veneau pentru consultație. Zicea că și cele care mai născuseră se prefăceau că este pentru prima oară.” (Nu e deloc greu să constați semnele de virginitate sau cauzele morții copilului la o primă naștere.)

„Domnișoară!”

Crezând că a fost strigată, tânăra fată înclină puțin capul și se uită spre ea, dar privirea sa directă, adolescentină, era ca o fereastră luminoasă, fără o umbră de emoție, așa că doamna, dimpotrivă, fu derutată și, simțind că își bate joc tot mai mult de ea însăși, nu găsi altă soluție decât să-și ridiculizeze bărbatul.

„După spusele soțului meu… ”

Doamna izbucni brusc în râs. Și, în timp ce simțea frumusețea râsului propriu: (Soțul! O dată nu mi s-a-ntâmplat ca, vorbind altora despre el, să spun „soțul”! După spusele soțului?!… Nu e ce spune al meu, e ce spune cam orice soț pe lumea asta!)

„A scris o carte de embriologie, care nici măcar nu se vinde. În indexul de nume de animale și plante: *Schistosoma japonicum,* scoici bivalve, cocoș, om, înțelegeți ceva?! Sub „om”, între paranteze, scrie: vezi și „rasă umană”, „homo sapiens”. Nici o diferență între ființa umană, parameci, heliotrop, fără îndoială că desconsideră omul!” (Să ai mare grijă de pantofi e un hobby grozav! Tu, la spitalul lui taică-tău, probabil așezai în ordine încălțările pacientelor, de-asta te preocupi doar de pantofii oamenilor. Niciodată nu m-am simțit atât de jignită ca atunci când bărbatu-meu m-a luat așa peste picior. Mirosul de heliotrop.

Asta e, parfumul ieftin al domnișoarei! Asta e, *zōri*[43] domnișoarei, pe care i-am văzut puțin mai înainte în antreu, nu aveau *Nanhu omote*[44] ci o împletitură de calitate medie, cum de nu mi-am adus aminte de asta până acum, atenția îmi fusese oare atrasă doar de hainele ei de bun-gust? Sarcasmul nu e câtuși de puțin punctul meu forte!) „După spusele soțului meu, nu există mascul mai fericit decât bărbatul, și o repetă adesea. Doar la om femeia are și înfățișarea, și glasul mai frumoase decât ale bărbatului. Cu toate că invariabil cel care face curte este masculul, dansând ca păianjenul care prinde muște sau precum curcanul, cântând ca *suzumushi*[45] sau precum canarul, împodobindu-se ca păunul, exalând parfumuri ca moscul sau mangusta, doar la rasa umană femeia, pe deasupra mergând până la a folosi diversele modalități ale animalelor de a obține dragostea, e cea care face curte bărbatului. Faptul că cerul tiranizează masculul pare a fi regula în lumea ființelor vii. Iar motivul pentru care femela poate trăi disprețuind masculul îl constituie puii. Natura protejează mama. Ca urmare, femeile, refuzând să nască copii, pot să se răzbune pe natură, care le-a tratat doar pe ele ca pe niște fiice vitrege, glumește soțul meu, eu îi spun însă că ființa cea mai conștientă de faptul că trăiește pentru descendenți este omul, dar și cel care știe cel mai clar că nu trăiește pentru urmași este tot omul, iar dacă îți dai seama de asta, ele sunt două lucruri pentru care sigur vei primi pedeapsa divină. Religia și artele se nasc toate din concepția că omul nu trăiește pentru descendența sa. Și ideea de a încerca să obții copii pe cale artificială, așa ca tine, e un fel de aspirație către lumea de dinainte de crearea vieții. Drumul științei cotește către fluviul de gheață al morții. La fel ca mișcarea Pământului, și timpul desenează un cerc!”

43 Zōri（草履）- Sandale joase, împletite din pai, coajă de bambus etc., considerate elegante. Accesoriu indispensabil al ținutei tradiționale de gală.

44 Suprafață extrem de fină, obținută prin împletire manuală din coajă de bambus. Prețul unor astfel de *zōri* este foarte mare.

45 *Meloimorpha japonica*, insectă înrudită cu greierele, cicadă cu un glas foarte apreciat de către japonezi și crescută deseori în colivii, ca un fel de animal de companie.

Astfel de lucruri îi spunea ea odată soțului său, dar, deși își dădea seama că erau niște aiureli fără cap și coadă, se mândrea ca și cum în vorbele ei fără șir ar fi fost închisă o durere din profunzimile sufletului său, în realitate însă, fața domnișoarei care, privită fix, nu se simțea în largul ei și nici măcar nu încerca să zâmbească, ajunsese cumva să-i pară frumoasă și îi amintea de predicile în limba engleză ale frumoasei fete a pastorului de la biserica din orașul ei natal. De aceea, doamna nu se îngrijora câtuși de puțin de tăcerea domnișoarei. Iar când îl văzu pe negustorul de câini ridicându-se, fu surprinsă ca un predicator făcut de rușine.

Negustorul se aplecă deasupra celor doi câini și lovi ușor cu palma masculul la spate. Playboy se refugie la picioarele doamnei și, dând din coadă, își lăsă în jos capul și picioarele din față și se lipi strâns de ea.

„Sunt cam douăzeci și cinci de minute”, spuse negustorul, privind ceasul așezat pe placa de deasupra căminului.

„E foarte bine.”

Femela se ghemuise pe genunchii domnișoarei, cu picioarele strânse sub ea. Doamna își lăsă mâna dreaptă în jos, iar Playboy, cu o mișcare caracteristică foxterierului sârmos, își balansa partea din spate a corpului, își înălță labele din față ca un cal care se cabrează și, luându-și avânt, sări în poala ei. Apoi începu să-și lingă corpii spongioși. Domnișoara, rearanjându-și ținuta ca și cum ar fi vrut să se ridice, privi spre negustor.

„Domnișoară, să mai abuzăm încă puțin de amabilitatea cu care am fost primiți! E bine s-o lăsați pe cât posibil liniștită încă o oră sau două. Chiar dacă e departe, e preferabil să vă întoarceți cu ea acasă pe jos. Și, chiar dacă luați un mijloc de transport, o ricșă ar fi mai puțin riscantă decât un automobil, care zdruncină mult mai tare.”

„Vă rog să mai rămâneți liniștiți cât doriți! Ah, și să vă mai aduc niște ceai!... ” Ca și cum ar fi vrut să scape de rușinea de a fi fost expusă goală, doamna îl luă pe Playboy în brațe și ieși din cameră. Însă cum închise ușa în urma ei, aruncă masculul pe coridor

destul de violent și izbucni într-un râs senin, ca și cum și l-ar fi reprimat lung timp. „Ah, ființa asta umană, cum poate să-și piardă orice urmă de rușine!” (Femeile abia ieșite pe ușa cabinetului tatei. Eu nu eram decât un copil. Nu înțelegeam în ce fel de momente capătă femeia sentimentul că a descoperit o nouă speranță[46]. La câine, șaizeci și șase de microni. La om, șaizeci de microni. Salamandra, șapte sute de microni, la *maisu-mushi* se spune că e cel mai lung, doisprezece milimetri. Ovulul la om și la gorilă, între 0,13 și 0,14 milimetri. La câine, de la 0,135 milimetri până la 0,145 milimetri. La balenă, de asemenea, 0,14 milimetri. La ornitorinc, o mărime de doi milimetri și jumătate. În intervalul cât alunecă prin trompa uterină poate crește până la optsprezece milimetri. Playboy, eu știu aritmetica din povești. Femeile au și ele regretul căsătoriilor sezoniere, cică. El a plecat și azi spunând că se întoarce târziu. E o femeie tânără, în plus și frumoasă, care cinează singură cu câinele ei?)

Stând veselă în fața oglinzii cu trei panouri, doamna își chemă servitoarea. „Fă niște ceai negru pentru musafiri!” (Oh, argint viu, e din cauza umbrei liniștitoare a rodiului că fața lunii pare a fi o oglindă?) „După aceea te rog să cureți și oglinda!”

Atunci când își refăcea nerăbdătoare machiajul, oglinda făcea din ea cea mai locvace și strălucitoare parteneră de conversație. Imediat ce doamna se reîntoarse în salon, domnișoara scoase o carte de vizită a unui bărbat:

„Fratele meu mai mare ar dori să treacă pe la dumneavoastră… ”

În timp ce o conducea pe domnișoară în antreu, doamna băgă cartea de vizită în *obi* și simți acolo cu mâna o bancnotă, banii primiți puțin mai înainte de la negustor ca onorariu. Își dădu

46 Conform tradiției, *Sakyamuni* ar fi oferit rodii unui demon feminin (*Kariteimo*, sanscrită हारिती) care devora copii și l-ar fi făcut să promită că nu va mai mânca niciodată carne de om. Devenită zeița buddhistă protectoare a copiilor, aceasta este venerată în Japonia sub numele de *Kishimojin* și multe femei i se roagă pentru o naștere ușoară, pentru a rămâne însărcinate, pentru binele copiilor sau pentru armonie între soți.

seama că uitase să-i pomenească tinerei fete despre asta și, gândindu-se că ar fi trebuit să-i mulțumească într-un fel, se înroși din nou:

„Atunci, mâine… ba nu, poimâine vă aștept din nou!”

Și continuă, cu o neașteptată lipsă de pudoare:

„Ați putea să nu-i spuneți anume negustorului să vină și el… Vom fi doar noi două.” Își dădu deodată seama că nu-i plătise acestuia comisionul. În grabă, îl chemă din nou înăuntru și, când tocmai îi înmâna o bancnotă de zece yeni, Playboy apăru alergând. Domnișoara își încheia nasturii de la pardesiu. Lătrând gălăgios, Playboy sări pe genunchii doamnei, care ținea în mâini gulerul din blană de vulpe albă al vizitatoarei.

„Taci din gură!” (își dă poate seama că eu nu am un guler de blană.) Lovind ușor câinele cu piciorul în partea laterală a corpului, așeză vulpea albă pe umerii domnișoarei:

„La urma urmei, e un foxterier Playboy ăsta! Se spune că e o distracție foarte aristocratică să vânezi vulpi călare, însoțit de zeci, ba chiar de sute de câini, și-o fi adus aminte… ”

După ce femeia plecă, Playboy umblă adulmecând mirosul de pe culoar și începu să zgârie cu ghearele labelor din fată ușa de la salon. Doamna îl luă fără menajamente în brațe și se așeză din nou în fața oglinzii. Când seara târziu soțul se întoarse acasă, o găsi tot acolo.

Își aruncă servieta pe marginea mesei de toaletă și, apucând-o de umeri, o scutură ușor:

„Hei! Se pare că în romanele care-ți plac ție scrie că e foarte fericit bărbatul cu o soție atât de absorbită de oglinda ei de toaletă cu trei panouri, încât nici nu mai aude când se întoarce el acasă, nu-i așa?”

„Bine ai venit! Ce mâini reci, mi-au înghețat umerii!”

„Hm. Nu există oare și o *nirvana* a machiajului? Drumul care duce spre *Saōri* poate pleca de oriunde. Și de la microscop, și de la oglinda de toaletă.”

„Tu numai atunci când te întorci târziu deschizi și închizi zgomotos ușa!”

„Serios? Păi... ”

„E neplăcut. Eu înțeleg foarte bine.”

„Ce anume înțelegi?”

„Nevestele nu duc ele mereu dorul? Femeile sunt cele care tânjesc după cineva. A ta așa face.”

„Asta acum, iar începe!”

„Dacă te uiți prea mult la omul din microscop, treptat cel din oglinda de toaletă slăbește, se usucă. Când tu deschizi ușa violent, eu îmi zic, ah, se simte singur.”

„E exact invers. Atunci când cercetările au mers bine, sunt bucuros că mă întorc acasă. Tu ești cea care se simte singură. Dar, mă rog, să admitem că aș fi eu acela. Dacă te încredințezi că ești cu adevărat singur și trist, chiar ajungi să fii astfel. O soție, chiar dacă e convinsă că soțul ei e trist, nu trebuie să o spună.”

„Asta așa e, dar... care crezi că e mai tristă, viața umană din microscop, sau cea din oglinda de toaletă?”

„Așa ceva scria și Goethe. Pentru că tipul ăsta era și biolog, și poet. Oricum, aș vrea să încetezi cu aiureala asta, să nu mai faci cântece pentru femei din cercetările tale?”

„Tu îți închipui că în oglinda unei femei nu găsești decât cântece. Din ideea asta se naște nefericirea din căminul nostru.”

„Cel puțin în microscop nu sunt minciuni. Fericirea, nefericirea, toate astea sunt amăgiri.”

„Și eu cred la fel, însă... ”

„Pentru femei și pentru poeți, absolut toate ideile care le trec prin cap sunt adevărate. Nu de-asta sunt ei adversari ai științei?... Da' e plin de păr de câine! Ce s-a-ntâmplat?”

„I-am făcut toaleta!”

„Oho, o să-l faci până și pe câine să cânte o melodie. Sigur o să ajungă un animal ocult! Când soția se simte singură, își tunde câinele, nu-i așa?”

Spunând acestea, își scoase și își azvârli vestonul, își desfăcu bretelele și, lăsându-și pantalonii să cadă, se scarpină în cap iritat.

„Ești tare prost-dispus!”

„Să mergem la culcare!”

Căscând, soțul trase de ciorapii deja căzuți și se duse în dormitor. Doamna își dădu seama că de câtăva vreme vorbea cu soțul ei privindu-l în oglindă, fără să se întoarcă spre el, și se ridică brusc, lăsându-și râsul înăbușit în imaginea reflectată. Privindu-și cu același râs reținut soțul, doar în cămașă, fumând așezat pe marginea patului, își desfăcu *obi*-ul. Bancnota și cartea de vizită îi căzură la picioare. Într-o clipă, se așeză cu spatele și își împături *obi*-ul. Mirându-se de ea însăși, șopti (Femeie rea!), însă, tocmai în urma faptului că se considera o femeie rea, simțea semnele unei bucurii tonifiante, ca atunci când în jurul tău totul e liniștit, deși de departe se aude zgomotul vijeliei. (Imaginea într-adevăr stupidă a soțului. Asta ar putea fi ceea ce se cheamă o față de încornorat. Serenada din *Pagliacci,* cu Schipa. Carusso în *La commedia e finita.* Văduva veselă. Imnurile din biserica din orașul natal. Haydn. Bach. Mendelssohn. Gounot. Beethoven, îmi place muzica făcută de catolici. Cutia cu discuri în care sunt adunate înregistrări ale compozitorilor catolici. Orice păcat săvârșit de om se află în afara trupului său, cine se dedă însă desfrânării păcătuiește în însuși trupul său. Și fecioara, de se va mărita, nu săvârșește nici un păcat. Numai că unii ca aceștia vor avea suferință în trupul lor, eu însă vă cruț pe voi. Mai bine este să se căsătorească decât să ardă înlăuntrul lor. Sonata Kreutzer.) Însoțind cuvintele din *Întâia epistolă către corinteni, Sonata Kreutzer* cu vioara lui Thibaud și pianul lui Cortot se abătu ca un val tumultuos în sufletul doamnei. Întotdeauna când asculta acest disc, se regăsea pe ea însăși interpretând sensul piesei muzicale în spiritul nuvelei lui Tolstoi *Sonata Kreutzer* și avea obiceiul de a-și reaminti cum, în vremea adolescenței, cântând în cor imnuri în biserica din orașul natal și plutind în curgerea acelor voci, visa la o dragoste frumoasă. Însă un vis minunat îi apăru în timp ce împăturea *obi*-ul. (Poimâine vine domnișoara. Salonul. Cei doi câini. Câinilor le place să lingă urechile. Figura soțului jenat în fața tinerei fete. Ea șoptindu-i la ureche domnișoarei: figura asta nu e una de încornorat? Miros de heliotrop. Obrajii domnișoarei

roșii ca focul. Ah, eu mi-am vândut deja soțul. Iuda. Tamar, care a născut copilul lui Iuda. Tamar, soția lui Er, fiul lui Iuda. Fratele mai mic al lui Er, Shelah, zicând că e stearpă, a refuzat s-o ia de soție. Dezbrăcând hainele de văduvie, s-a înfășurat cu un văl și a șezut la poarta Enaim de pe drumul spre Timnah. Căci vedea că deși Shelah se făcuse mare, ea nu-i fusese dată lui de soție. Bucuria Tamarei când a rămas însărcinată. Fața ei fiind acoperită, văzând-o Iuda, a socotit că este o femeie nărăvită. *Relative psychical impotence.* La femei asta nu se întâmplă. Decât organic. Asta le face pe femei mame. Asta le face pe femei prostituate. Maria Magdalena. Valeria Messalina. Cât de frumoasă trebuie să fie fericirea atunci când o femeie simte pentru prima dată din altă parte bucuria pe care n-a putut-o avea de la soțul ei! *Relative psychical,* cum s-o zice oare, apropo de femei? Pat nupțial. Pipetă. Vaginism. Orgasm. Ah, sfântă Maria! Maria, mama Lui, fiind logodită cu Iosif, fără să fi fost ei înainte împreună, s-a fost apropiat de ea Duhul Sfânt. Ah, pe mine m-a secătuit Duhul Rău! Duhul Sfânt, ce simbol minunat!)

Soțul se sculă de pe pat și ridică, se pare, bancnota și cartea de vizită. Soția aștepta să simtă pe spinare pumnii sau picioarele lui. Spuse totuși copilăros:

„De la acea persoană am primit asta!” (Să mă uit la el imitând privirea aceea adolescentină cu care se uita la mine domnișoara.) Doamna se întoarse către el și, luându-i din mână bancnota și cartea de vizită, îl privi drept în față.

„De la sora mai mică a acestei persoane. A venit să-și acupleze câinele.” (De-ar fi într-adevăr bani primiți de la un bărbat.) „I-am primit eu. Nu e nimic rău dacă-i primesc”, spuse desfăcând nasturii de la cămașa soțului. „Era o domnișoară proaspătă ca florile de liliac alb! Dacă ar fi iubita ta, mi-am zis. Doar ne-am înțeles cândva că, dacă timp de trei ani nu avem un copil, poți să-ți iei o amantă.” (Domnu’ încornorat.) „Playboy al nostru o să fie tată.”

„Și tu n-ai putea să te duci să te mai vadă o dată un doctor?”

Brusc, doamnei îi veni să reverse un potop de insulte asupra lui. Se înroși puțin și încercă să dea aprobator din cap. Se făcu însă doar palidă la față, de parcă s-ar fi transformat într-o stană de piatră.

„Ce-i cu tine, doar ești fată de doctor!”

(Nu e vina dumneavoastră, doamnă.) Cuvintele astea, spuse de un tânăr medic, îi reveniră în minte, făcându-i din nou inima să bată mai tare. Își aminti și de ura violentă resimțită fată de acel doctor, care (Marta! Marta! Tată!) făcu să-i tremure vocea.

„Aș face mai bine să aștept să se nască la tine în laborator un om artificial. Cea care va iubi acel copil va fi într-adevăr nevasta unui embriolog. Frumos simbol!”

„Când pomenești de oameni artificiali, te referi cumva la păpușa aia pentru reclamă, ca un straniu Buddha feminin indian, pe care ai văzut-o deunăzi la magazinul universal? Mda, e un simbol jalnic. Inginerii de la acea companie de electricitate americană, cei care au făcut omul artificial, au botezat această păpușă-mașină Telebox. Din numele ăsta de « cutie » se vede cât erau de ingineri! Să te transformi într-o mașină, să-ți pui o mască umană și să trebuiască să placi clienților, ce prostie! Iar dacă e să vorbească, fonograful sau radioul sunt mult mai evoluate!”

Văzând că soțul își abătuse atenția de la ceea ce o neliniștea, îi spuse cu o blândețe care o amuza pe ea însăși:

„Privește, te rog. Din ce-ai spus acum, am înțeles bine care e punctul tău sensibil. Machiajul unei femei e la fel de stupid ca masca umană a unei mașini, nu? Cred că mi-ai spus odată că și florile plantelor, și cântecul păsărilor, chiar și inima extrasă din corpul unei găini și pusă într-un lichid de cultură au putut trăi până la opt ani. Dacă ai face un uter să trăiască în lichid de cultură, nu ai mai avea nevoie de o femeie, asta e ceea ce gândești tu. Cu chestii nespectaculoase, ca reproducerea organismelor unicelulare gen amoeba, evoluția ființelor vii e toată doar vanitate!”

„Dar amoeba nu moare! E un simbol splendid! Nu există nici părinți, nici copii. Nu există nici masculi, nici femele. Nici frați

mai mari, nici frați mai mici”, spuse soțul, punându-și rapid pijamaua și întinse în fața ei mâinile cu iz de hematoxylină[47]. Ea își desfăcu șnurul de la brâu și i-l dădu:

„E mătase artificială!”

„Serios?”

„De ce s-o face oare mătase artificială? Marmură artificială. Perle artificiale. Piele artificială. Baga artificială. Alcool de sinteză. Surogat de cafea. Oameni artificiali. Jalnică ființă umană, care doar maimuțărește natura. Cu toate că or exista și lucruri mai frumoase decât natura. Am ajuns să cred că e din cauza slabei capacități a omului de a visa. Cea a amoebei, ăsta e visu' embriologiei?”

„La ce te referi?”, răspunse soțul așezat pe pat, căscând.

„Ești obosit, nu?” (Faptul de a crede în imortalitatea prin reproducere a celulelor noastre… Săgețile cu vârful în flăcări din secolele al XIV-lea și al XV-lea. Modelul la scară al unui spermatozoid de mamifer. Ochii tăi, pe când nu eram în nici una din cele o sută de înfățișări, m-au văzut de timpuriu pe mine embrionul, toate zilele vieții mele au fost însemnate în documentele tale. Clasificarea în forme hibride a organismelor… Metempsihoză. Pipetă. Fusehime[48]. Preparate pentru microscop. Dacă îmi vine în minte acoperișul de sticlă din grădină, cu aspect de seră, reflectat în oglinda laterală, cu mirosul de hematoxylină, eu pot să distrug ritmul orgasmului. Răzbunarea secretă a femeii.) Și iarăși copilăros:

„Dacă lumea ar deveni un tărâm de basm, în care câinele ar naște pui de păun, plictiseala ar dispărea dintre oameni!

47 Substanță extrasă din lemnul unui arbore (*Haematoxylon campechianum*) din zona Caraibelor, folosită în histologic pentru colorarea nucleelor celulelor în vederea studierii lor la microscop.

48 Personaj feminin din *Nansō Satomi Hakkenden*. În urma unei promisiuni necugetate a tatălui său, se căsătorește cu un câine. Atunci când rămâne însărcinată, se sinucide, iar din rana fatală apar opt mătănii inscripționate cu *kanji* celor opt virtuți care îi vor simboliza pe cei opt luptători-„câini”.

Sakyamuni a fost magnific, dar faptul că ne-a pedepsit să renaștem în alte ființe îl face mai superficial decât tine!”

„Nu e de râs! Nu visa și doctorul Faust tot la asta? Se întâmplă să se poată face încrucișări între vacă și zebu, între cal și măgar. Cât să merite să faci experiențe pe unele animale inferioare marine.”

„Ei da, asta mă liniștește!… ”

Ridicându-se surprinsă de propriile cuvinte, doamna se apropie de pat și privi în jos, către pleoapele soțului, cu un aer de cochetărie:

„Azi ce materiale de cercetare ai avut? Ai făcut preparate? Se simte mirosul!”

Simți în străfundurile răcelii sale fierbând bucuria. (Se spune că atunci când un bărbat face dragoste având în cap imaginea unei prostituate, soția simte cumva asta imediat și devine frigidă, dar bărbatul care își amintește de lamelele de sticlă… Sinucidere. Cadavrul palid al soțului prăbușit în laborator. Jertfă a cercetării. Lamelele de sticlă răspândite pe jos.)

„Omul?… A fost, la urma urmei, condamnat la moarte?”

ELEGIE

Cât de trist e obiceiul oamenilor de a vorbi cu trupurile celor morți! Și totuși, nu pot să nu consider convingerea că ne păstrăm chiar și în lumea viitoare forma avută în timpul vieții drept ceva mult mai deplorabil. Sentimentul asemănării dintre destinul plantelor și cel al oamenilor este tema comună tuturor elegiilor - am uitat numele filozofului care zicea asta, nu mai știu nici contextul; și, deoarece n-am reținut decât fraza asta, n-aș putea să spun dacă menirea plantelor constă doar în a înflori și a-și lepăda apoi frunzele sau dacă există în ele un sens mai profund. Eu, care în ultima vreme văd în textele buddhiste canonice niște poeme lirice dotate cu o forță edificatoare fără seamăn, dacă e să vorbesc cu tine, care ai părăsit această lume, decât să mă adresez imaginii tale de pe vremea când trăiai, prefer de o mie de ori să plăsmuiesc un basm în care tu te-ai transformat în prunul roșu de alături, plin de boboci timpurii, și să vorbesc cu ramura de prun așezată în *tokonoma*[49]. Ar putea nici să nu fie o floare bine-cunoscută, de pe aici. Ar fi același lucru dacă m-aș adresa și uneia cu nume necunoscut, de pe un munte neștiut, dintr-o țară îndepărtată precum Franța, dacă m-aș gândi că tu ai renăscut în ea. Atât de mult te iubesc încă și acum spunând acestea, încerc deodată să mă gândesc că aș privi o țară cu adevărat îndepărtată, dar nu simt decât mirosul camerei, fără să văd nimic. E mort mirosul ăsta! Murmurând astfel, am început să râd. Eu am fost o fată care nu folosea deloc parfum.

Îți aduci aminte? Într-o seară, acum patru ani, pe când mă aflam în baie, am fost asaltată brusc de un miros violent; deși nu știam numele parfumului, mi s-a părut total nelalocul lui să-l miros complet goală, mi s-a făcut întuneric în fața ochilor și mi-am pierdut cunoștința. În exact aceeași clipă, tu, care mă abandonaseși și te căsătoriseși fără să-mi spui nimic, în prima

49 mic alcov pe care se expun caligrafii, stampe, plate, obiecte de artă; element esențial al decorării tradiționale a interiorului unei case japoneze.

seară a călătoriei tale de nuntă stropeai așternutul alb din camera de hotel cu parfumul miresei. Nu aveam atunci nici cea mai vagă idee despre această căsătorie, dar punând mai târziu lucrurile cap la cap, mi-am dat seama că era exact același moment.

Oare în timp ce stropeai cu parfum patul conjugal, îmi cereai cumva mie iertare?

Ți-a trecut oare cumva prin gând că aș fi putut fi eu acea mireasă?

Parfumurile occidentale miros puternic a lumea aceasta.

Astă-seară, cinci sau șase vechi prietene au venit la noi în vizită și am jucat *karuta*[50] însă, poate din cauză că, deși eram în perioada Anului Nou, trecuse mai mult de o săptămână de atunci și era oarecum tardiv pentru o partidă de *Hyakunin Isshu,* sau poate pentru că la vârsta asta, la care aveau toate soți și copii, o astfel de sesiune părea iarăși puțin cam întârziată, ne-am dat seama că respirația noastră îngreuna atmosfera și atunci tata a aprins niște bețișoare chinezești parfumate. Dar, cu toate că astfel am reușit să răcorim încăperea, toată lumea lăsa impresia că e cufundată în propriile gânduri, iar întrunirea n-a strălucit.

Sunt convinsă că amintirile sunt ceva frumos.

Și totuși, dacă patruzeci sau cincizeci de femei s-ar aduna într-o cameră care ar avea o seră deasupra, pe acoperiș, și ar face un concurs de amintiri, probabil că toate florile din seră s-ar ofili din cauza miasmelor înălțate de acolo. Nu din cauză că acele femei ar fi săvârșit fapte dubioase, ci din cauză că, în comparație cu

50 Este vorba de jocul de cărți cu poemele din *Ogura Hyakunin Isshu* antologia de *waka* alcătuită de către Fujiwara no Teika în prima jumătate a secolului al XIII-lea. Există două seturi de câte o sută de cărți. Pe primul set sunt scrise cele o sută de poezii în întregime, iar pe al doilea, numai partea a doua a fiecăreia dintre poezii. Jucătorii se împart (de obicei) în două echipe, care etalează fiecare câte douăzeci și cinci de cărți din al doilea set în fața sa. Folosind primul set, conducătorul jocului citește pe rând, într-o ordine aleatorie, numai prima parte a poeziilor, iar jucătorii trebuie să descopere cât mai repede cartea care conține continuarea și să o ia, eliminând-o din joc. Atunci când cartea este luată de la adversari, se dă acestora una dintre propriile cărți. Câștigă echipa care în final rămâne fără nici o carte. Se joacă în mod tradițional *karuta* de Anul Nou.

viitorul, trecutul are în el în mod pregnant ceva mult mai animalic.

În timp ce mă gândeam la astfel de lucruri derutante, mi-am adus aminte de mama.

Momentul când am început să fiu tratată drept copil genial a fost la o sesiune de *karuta.*

Pe când nu aveam decât patru sau cinci ani, deși nu aveam habar nici de *katakana,* nici de *hiragana*[51] cine știe ce-o fi gândit mama, că în toiul înfruntării s-a uitat deodată către mine: „Tu pricepi ceva, Tatsue-san”? Doar ne privești mereu atât de cuminte... ” Apoi, mângâindu-mă pe cap, mă introduse în grup: „Ia, alege cartea!” Și către celelalte: „Măcar una poate să ia și Tatsue!” Fiind vorba de un copil inocent, toate femeile își retraseră mâinile întinse și își ațintiră privirile asupra mea. „Asta, mămico?” și, punând pe o carte aflată chiar în fața genunchiului mamei o mână mai mică decât cartea însăși, am privit în sus către ea cu candoare, da, chiar cu candoare.

„Ia te uită!” prima care se miră fu însăși mama, dar când toată lumea își exprimă într-un glas uimirea, spuse că fusese doar o întâmplare, copilul nu știe nici literele. Însă participantele la joc, dând dovadă de amabilitate față de casa unde veniseră ca oaspeți, aproape că lăsară întrecerea deoparte; până și conducătoarea jocului, invitându-mă ceremonios „Ești gata, domnișoară?”, citi poezia lent, repetând-o de trei sau chiar de patru ori. Eu am luat iarăși o carte. Și din nou am nimerit. Am repetat isprava de mai multe ori la rând, dar întrucât nu înțelegeam câtuși de puțin sensul atunci când auzeam versurile, nu știam pe dinafară nici o poezie, iar să pot citi nici vorbă, pur și simplu le nimeream: în timp ce întindeam cu inocență mâna, simțeam bucuria intensă a mamei, care mă mângâia pe creștet.

Evenimentul m-a făcut imediat celebră. De multe ori am repetat apoi, fie în fața musafirilor veniți la noi în vizită, fie în casele unde eram invitate amândouă, această demonstrație amuzantă,

51 *Hiragana* și *katakana* sunt două sisteme de câte 46 de semne silabice, pe care copiii le învață la grădiniță sau în clasa întâi.

mărturie a afecțiunii dintre mamă și fiică. Și treptat am început să manifest capacități miraculoase nu numai la *karuta,* ci și în domenii mai epatante.

Cu toate că am ajuns acum să știu pe dinafară poeziile din *Hyakunin Isshu* și să pot citi scrierea de pe *karuta,* în seara asta mi-a fost mult mai greu să aleg cărțile corecte decât pe vremea când, copil-minune, o făceam cu inocență.

Mama... Totuși mama, care îmi cerea până într-o așa măsură dovezi de dragoste, a ajuns acum pentru mine detestabilă la fel ca parfumurile occidentale.

Probabil și tu, iubitul meu, m-ai abandonat tot din cauză că ne dădeam unul altuia prea multe dovezi de dragoste.

După ce, într-o cameră de baie atât de îndepărtată de hotelul unde vă aflați voi doi, am simțit parfumul patului vostru nupțial, în sufletul meu s-a închis o ușă.

De când ai părăsit această lume, nici măcar o dată nu ți-am mai văzut înfățișarea.

Nici măcar o dată nu ți-am mai auzit vocea.

Aripile îngerului meu s-au frânt.

Și asta pentru că nu vreau să zbor către acea lume a morții unde te afli tu.

Nu aș regreta deloc să renunț la viață pentru tine. Dacă după moarte ar fi să mă reîntrupez, să zicem, într-o tufănică, te-aș urma chiar si mâine.

Când, murmurând „E mort parfumul ăsta!”, am izbucnit în râs, era din cauză că nu prea avusesem ocazia să simt parfumuri în stil chinezesc în afară de înmormântări și de serviciile religioase comemorative. Tot atunci mi-am amintit două povestiri legate de parfumuri din niște cărți procurate nu de mult timp.

Într-una din ele se spune că în Țara Multelor Parfumuri din *Yuimagyo*[52], înțelepții stau așezați sub diverși copaci care exală tot felul de miresme și, simțind diversele mirosuri, conștientizează pe rând diversele adevăruri - câte un adevăr pentru fiecare parfum.

52 *Vimalakirti sutra,* Yuima este echivalentul japonez al lui Vimalakirti.

Citind un tratat de fizică, neinițiatul rămâne cu impresia că mirosul, sunetul și culoarea sunt în esență același lucru, ceea ce diferă constând numai în organele de simț cu care omul le percepe. Iar oamenii de știință au plăsmuit un basm verosimil conform căruia puterea sufletului ar fi cam de aceeași natură cu electricitatea sau cu forța magnetică.

A fost odată un îndrăgostit care folosea porumbei voiajori ca soli ai sentimentelor sale. Bărbatul călătorea mult. Cum se face oare că, din fiecare loc îndepărtat unde ajungea, porumbeii reușeau să se întoarcă la femeia iubită? Cei doi îndrăgostiți erau convinși că datorită forței dragostei din scrisoarea atașată de piciorul porumbelului. Se mai vorbește că o pisică ar fi văzut un spirit. Diverse animale dovedesc de multe ori o capacitate de a prevedea viitorul oamenilor mult mai ascuțită decât a acestora. Cred că ți-am povestit cândva că, pe când eram copil, tata a pierdut la vânătoare în munții din Izu un *English pointer.* Clătinându-se pe picioare, numai piele și os, în a opta zi s-a întors la noi acasă. Câinele ăsta nu mânca nimic altceva decât ceea ce îi dădea stăpânul. După ce s-a ghidat oare ca să vină tocmai din Izu până la Tokyo?

Nu pot considera doar o frumoasă poveste simbolică relatarea că niște oameni ajung să cunoască diverse adevăruri cu ajutorul variatelor arome.

Așa cum înțelepții din Țara Multelor Parfumuri își fac din miresme hrana sufletului, oamenii din țara spiritelor despre care vorbește Raymond și-o fac din culori.

Sublocotenentul de armată Raymond Lodge a fost fiul mezin al lui sir Oliver Lodge[53] în 1914 s-a înrolat voluntar în armată și a fost repartizat în Regimentul al 2-lea South Lancashire, cu care a plecat pe front. În 14 septembrie 1915, la atacul colinei Fougy[54], a

53 Sir Oliver Joseph Lodge (1851-1940), important fizician și inventator englez, autor a peste patruzeci de cărți.

54 Kawabata spune „colina Fougy”, dar probabil face o confuzie din cauza asemănării numelor. Deși există un loc numit Haut de Fougy, acolo s-au dat lupte doar în cel de-al Doilea Război Mondial, cu ocazia debarcării din Normandia.

căzut în luptă. Nu după mult, prin intermediul doamnei Leonard[55] și al lui A.V. Peters[56], mediumuri renumite, transmitea în amănunt tot felul de lucruri despre lumea sufletelor. Tatăl său, doctorul Lodge, a adunat aceste informații într-un volum impozant.

„Controlul” doamnei Leonard era o tânără din India, căreia i se spunea Feda, iar cel al lui Peters, un bătrân ermit italian cunoscut sub numele de Moonstone. De aceea, „controlurile” vorbeau într-o engleză stricată.

Raymond, care sălășluiește în a treia sferă din lumea spiritelor, vizitând odată sfera a cincea, a văzut acolo un templu de alabastru.

În acel templu, complet alb, erau parcă aprinse mai multe lumini de diferite culori. Într-o parte ardeau nenumărate lumini roșii, apoi altele albastre, iar în mijloc erau cele portocalii. Nu erau culorile vii care s-ar putea imagina din cele spuse, ci niște tonuri blânde. Și atunci domnul acela (așa se referea Feda la Raymond) s-a uitat să vadă de unde oare veneau culorile. Erau acolo multe ferestre foarte mari, cu sticlă în nuanțele amintite. Iar oamenii din templu mergeau și stăteau în culoarea roz care se filtra prin ferestrele roșii, sau în lumina albastră... Erau și unii care se scăldau în lumina portocalie sau în cea galbenă. De ce făceau toți așa ceva? s-a gândit domnul acela. Și cineva i-a explicat. Roz era lumina dragostei, lumina albastră era cea care aduce adevărata liniște în suflet, iar portocaliul era lumina înțelepciunii. Fiecare se duce și stă în lumina dorită. Iar după spusele ghidului, asta este ceva mult, mult mai important decât ceea ce știu oamenii de pe Pământ. Chiar și pe lumea noastră se va ajunge să se cerceteze efectele diverselor culori.

Tu o să râzi probabil. Dar cu astfel de efecte de lumini ne-am împodobit noi camera dragostei noastre de pe această lume. Psihiatrii, de asemenea, acordă mare atenție culorilor. Basmul

55 Gladys Osborne, căsătorită Leonard (1882-1968). Feda, o tânără indiancă, ar fi fost soția stră-străbunicului ei și ar fi murit la vârsta de treisprezece ani, în jurul anului 1800.

56 Alfred Vout Peters (1867-?).

despre culori al lui Raymond e la fel de pueril precum cel despre parfumuri.

Mireasma unei flori ofilite se înalță până la cer și face să se deschidă acolo o floare la fel cu cea de pe Pământ. Materia din lumea spiritelor este toată formată din parfumurile care se înalță de aici. Dacă suntem atenți, putem observa că fiecare lucru care moare, care putrezește pe Pământ, are mirosul său particular. Acel miros urcă la Cer și din el este reconstituit lucrul din care provine. Mirosul de salcâm diferă de cel de bambus. Mirosul de cânepă putrezită diferă de cel de postav putred.

Sufletul omului, de asemenea, nu se ridică imediat din trupul mort, precum o sferă de foc, ci ca o șuviță de miros, apoi undeva în cer se adună la un loc și recreează corpul spiritual al acelei persoane, după imaginea celui rămas pe Pământ. De aceea, aspectul omului de pe lumea cealaltă este exact imaginea sa din lumea aceasta. Nu numai că Raymond avea aceleași gene la ochi sau aceleași amprente digitale de pe vremea când trăia, dar în locul unor dinți cariați avea acum unii intacți.

Cei orbi pe lumea asta acolo văd, cei șchiopi acolo merg normal, există cai, pisici sau păsărele exact ca aici, case de cărămidă și, să-ți vină și mai mult să zâmbești, există chiar și țigări sau *whisky and soda*, făcute din esența sau eterul mirosurilor lor de pe pământ. Copiii morți la vârstă fragedă, după ce ajung în lumea spiritelor, cresc mai departe. Chiar Raymond și-a întâlnit fratele care părăsise de foarte tânăr această lume și se făcuse mare pe cealaltă, nemaiștiind prea multe despre ce se întâmplă pe aici; frumusețea acestor forme spirituale, în special puritatea unei tinere cu numele Lily, înveșmântată într-o haină de lumină și care ținea un crin în mână, ne-am putea întreba oare cum ar fi cântate de un poet.

În comparație cu *Divina Comedie* a marelui poet Dante sau cu *Cerul și infernul* a importantului teozof Swedenborg[57] informațiile

57 Emanuel Swedenborg (1688-1772), savant, filozof și teolog suedez. *Cerul si infernul*, scrisă în 1758 în limba latină cu titlul complet *De Caelo et Ejus Mirabilibus et de inferno, ex Auditis et Visis*, este cea mai cunoscută dintre cele 18 lucrări teologice publicate în timpul

lui Raymond despre lumea spiritelor nu sunt decât gânguritul unui copil mic, dar cu atât mai mult îți vine să zâmbești la acest basm verosimil. Dintre toate aceste însemnări interminabile, mie îmi plac mult mai mult pasajele feerice decât paginile cu aer de realitate. Lodge însuși nu prea era convins de exactitatea descrierilor oferite de mediumuri și afirmă doar că a putut discuta diverse cu fiul său mort, cu alte cuvinte, aduce dovada că sufletul este nemuritor, și a trimis cartea câtorva sute de mii de mame și iubite care și-au pierdut pe cineva drag în Marele Război. Printre nenumăratele scrieri despre lumea spiritelor pe care le-am citit, nu a fost nici una care să afirme atât de concret viața veșnică a sufletului precum cea a lui Raymond. Despărțită de tine de către moarte, eu ar fi trebuit să găsesc alinare în această carte, așa că faptul că nu am extras din ea decât una sau două povești e poate foarte deplasat.

Totuși imaginea fantastică a lumii de dincolo creată de occidentali, chiar și în cazul lui Dante sau al lui Swedenborg, în comparație cu cea a lumii descrise în scripturile buddhiste și în care trăiesc cei care au atins starea de Buddha, este atât de realistă, atât de plată și lipsită de forță! În Orient, de exemplu, un Confucius s-a debarasat simplu de problemă afirmând: „Încă nu știu nimic despre viață, cum aș putea ști ceva despre moarte?” Eu cred însă azi că viziunile lumii anterioare și ale celei viitoare din textele buddhiste constituie niște poeme elegiace inegalabile, nespus de reconfortante.

Dacă într-adevăr Feda, mediumul doamnei Leonard, era o tânără din India, cum se face că Raymond, deși relatează bucuria copleșitoare de a-l întâlni pe Christos, nu l-a văzut în ceruri și pe preasfântul Sakyamuni? De ce nu a relatat și bogata viziune a lumii de dincolo pe care o predică scrierile buddhiste?

Raymond deplânge singurătatea acelor suflete care se întorc timp de o zi cu ocazia Crăciunului în casele lor de pe Pământ, iar acolo familia lor e convinsă că s-au aneantizat odată cu moartea. De aici mi-am amintit că, de când ai părăsit această lume, nici

vieții.

măcar o dată nu ți-am întâmpinat așa cum se cuvine sufletul cu ocazia Urabonkyo[58]-ului: a-l venera înseamnă că există.

Nu te simți și tu singur din cauza asta?

Îmi place și *Urabonkyo,* sutra buddhistă care vorbește despre venerabilul Mokuren[59]. Și relatarea din *Senjikyo,* conform căreia Dohi, datorită însușirilor dobândite prin lectura scripturilor, a făcut să danseze craniul tatălui său. Îmi place și povestea despre elefantul alb, o încarnare anterioară a lui Sakyamuni. Și mi se par niște jocuri foarte frumoase ceremoniile de la sărbătoarea sufletelor, de la focurile de întâmpinare cu fitile de cânepă până la luminile cu care sunt petrecute la plecare, aprinse în coșulețe și lăsate libere pe apă. Noi, japonezii, nu uităm să ținem servicii religioase și pentru înecații care nu mai au rude, ba chiar și pentru sufletele acelor de cusut, la sărbătoarea *harikuyo.*

Dar, mai mult decât orice, mi se pare minunat spiritul sărbătorii închinate maestrului zen Ikkyu[60]; una dintre poeziile sale suna astfel: *Yamashiro[61] no / uriya nasuhi wo / sono mama ni / tamuke to nare ya / Kamo-gawa no mizu* (Din pepenii și vinetele / din Yamashiro / așa cum se află / faceți ofrandă sufletelor / ape ale râului Kamo[62]!)

58 Urabonkyo, Urabon, Bon sau (uzual) O-bon, sărbătoarea morților în Japonia, celebrată timp de trei zile începând, în funcție de regiune, pe 13-16 august.

59 Mokuren sau Mokukenren (Mahāmaudgalyāyana), unul din cel zece discipoli principali ai lui Sakyamuni. Se spune că, pentru a-și salva mama care se chinuia în tărâmul spiritelor flămânde, a cerut unui preot buddhist să țină o slujbă. În acest eveniment își are originea sărbătoarea morților din Japonia, Urabonkyo.

60 Ikkyu Sojun (1394-1481), călugăr buddhist *zen* din secta Rinzai, de la sfârșitul perioadei Muromachi. Faimos pentru excentricitățile sale. Autor al multor poezii în limba chineză (volumul *Kyounshu* cuprinde peste o mie), poezii în limba japoneză serioase *(tanka)* și comice *(kyoka),* texte în proză, picturi și caligrafii. Stareț al Daltokujl, important templu din Kyoto.

61 Numele provinciei în care se găsește Kyoto.

62 Râu care străbate orașul Kyoto de la nord la sud, prin partea sa de est. Pe malurile sale, la nord de oraș, se află cele mai importante temple shintoiste din capitală: Kamigamo-*jinja* și Shimogamo-*jinja.*

Nu este o sărbătoare magnifică? Și pepenii de anul ăsta sunt spirite; vinetele - spirite; apele râului Kamo - spirite; piersicile, perele și fructele de *kaki* - spirite; sufletele rătăcite ale celor morți - spirite; oamenii vii - spirite și ei; toate aceste spirite se întâlnesc și se contopesc în vacuitatea mentală și de sentiment, și nu poți decât să-ți spui cât e de reconfortant - o sărbătoare a sufletului unitar, cu alte cuvinte, o lume mentală dincolo de orice diferențiere. Deoarece universul este totuna cu mentalul concentrat, iar mentalul concentrat este totuna cu întregul univers, este o sărbătoare în care ierburile și copacii, țara și pământul, toate care există devin Buddha[63].

Astfel explică Shoo[64] esența acestei *tanka* a lui Ikkyu.

În *Shinjikangyo*[65] se explică faptul că toate ființele vii repetă mereu ciclul reîncarnării în una din cele Cinci Căi[66] și, în decursul a o sută de mii de ere, născându-se și murind de nenumărate ori, cândva și undeva, vor fi pe rând tată și mamă, astfel că bărbații de pe această lume sunt fără excepție tați plini de afecțiune, iar femeile de pe această lume sunt toate mame pline de compasiune. E folosit termenul *hibo,* „mamă plină de compasiune".

Mai scrie acolo că tații sunt plini de tandrețe *(jion),* iar mamele pline de îndurare *(hion).*

Să citești semnul *hi* doar drept *kanashii* (trist) e superficial și limitat, dar în învățăturile lui Buddha compasiunea mamei este mai profundă decât cea a tatălui.

63 Sintagma „ierburile și copacii, țara și pământul, toate care există sunt Buddha" a fost folosită (poate pentru prima dată) de către călugărul Annen (841?-915?) din secta Tendai și reflectă monismul absolut al buddhismului acestei secte.

64 Fuse Shoo, membru al curentului etic *Sekimon shingaku* generat de Ishida Baigan în epoca Edo. Autor al *Shoo dowa (Povestirile despre Cale ale lui Shoo).*

65 *Daijō honjō shinjikangyō,* sutra tradusă către sfârșitul secolului al VIII-lea în limba chineză de către Prajñā (Hannya), iar în anul 810 în limba japoneză de către Ryosen (759?-827?).

66 Cele cinci lumi în care își continuă oamenii existența după moarte, în funcție de faptele lor bune sau rele: infernul, lumea spiritelor flămânde, lumea animalelor, lumea oamenilor și lumea celestă.

Îți aduci probabil bine aminte de momentul când a murit mama, nu-i așa?

„Te gândești la mama ta?” m-ai întrebat tu pe neașteptate - eu am fost nespus de uimită.

Cerul se înseninase de parcă ploaia ar fi fost absorbită de ceva, iar în lumina strălucitoare de început de vară lumea arăta ca și cum ar fi devenit goală pe dinăuntru. În timp ce de pe peluza de sub fereastră se înălța un abur ușor, soarele se apropia de orizont. Pe când, așezată pe genunchii tăi, contemplam spre apus un desiș de diverși copaci conturat clar de-ai fi zis că i-au fost redesenate liniile, de la capătul vag irizat al peluzei, de parcă soarele în amurg s-ar fi proiectat în ceața aceea fină, mama înainta către mine.

Eu locuiam împreună cu tine, împotriva voinței părinților mei.

Nu m-am simțit deloc rușinată, dar, surprinsă, am dat să mă ridic. Atunci mama, cu aerul că ar vrea să-mi spună ceva, și-a apăsat mâna stângă pe gât și brusc s-a făcut nevăzută.

Când, sub același impuls, mi-am lăsat din nou greutatea pe genunchii tăi, tu m-ai întrebat:

— Te gândești la mama ta?

— Ah, ai văzut-o și tu?

— Ce să văd?!

— Pe mama, care stătea acolo…

— Unde?

— Acolo!

— N-am văzut-o! S-a întâmplat ceva cu ea?

— Da, a murit. A venit să-și anunțe fiica.

M-am întors imediat acasă la tata. Trupul mamei încă nu fusese adus de la spital. Cum nu mai comunicam cu familia, habar n-aveam de boala mamei, care murise din cauza unui cancer al limbii. Oare de aceea îmi arătase gâtul cu mâna?

Momentul când mi-a apărut viziunea mamei a fost exact același cu momentul când ea si-a dat sufletul.

Nici măcar pentru această mamă plină de compasiune nu m-am gândit vreodată să pregătesc un altar la sărbătoarea Urabon-e.

Mai mult, n-aș vrea nici s-o aud pe mama povestind despre lumea de dincolo, prin intermediul vreunei *miko*[67]. Prefer s-o cred pe mama întrupată într-un copac tânăr din pădure și să mă adresez acelui copac.

Deoarece Buddha ne învață pe noi, toate ființele vii, să ne desprindem din ciclul reîncarnărilor și să intrăm în absolutul nirvanei, sufletele care trebuie să se reîntrupeze sunt cele încă rătăcite și demne de milă. Cred că nu există pe lume un basm care să fi împletit vise atât de complexe ca învățătura despre transmigrația sufletelor. Din tot ceea ce a creat omul, cred că este cea mai frumoasă elegie impregnată de dragoste. Deoarece această credință se regăsește în India încă din antichitatea vedică, ea exprimă la origine spiritul Orientului, dar există și în mitologia greacă povestiri luminoase despre flori, iar în Apus, începând cu cântecul din închisoare al lui Gretchen din *Faust*, nenumărate sunt povestirile și legendele cu reîncarnări în animale sau plante.

Și sfinții sau înțelepții de odinioară, și cercetătorii de azi ai fenomenelor metapsihice, toți cei care au meditat asupra sufletului și-au manifestat în general respectul pentru cel al ființei umane și au desconsiderat celelalte animale și plantele. De mii de ani înaintăm orbește doar în direcția căutării diferențelor de tot felul dintre om și lumea naturală.

Nu oare tocmai această cale vană și egoistă a făcut ca, în zilele noastre, să se simtă sufletul atât de singur?

Și poate că, într-o bună zi, omul va parcurge în sens invers acest drum.

O să râzi oare, zicând că nu e decât panteismul popoarelor primitive sau al triburilor încă sălbatice? Totuși, cu cât savanții cercetează mai în amănunt elementele constitutive ale materiei, n-au ajuns ei să-și dea seama că acestea transmigrează în orice? A spune că mirosul lucrurilor care își pierd forma pe lumea asta creează materie pe lumea cealaltă nu e nimic mai mult decât o poezie cu simbolistică științifică. Să înțeleg că elementele

67 Fete care servesc în templele shintoiste. Îndeplinesc uneori și rolul de medium.

fundamentale și energia materiei sunt indestructibile nu mi-a luat nici jumătate din viață mie, o femeie tânără și destul de ignorantă, și atunci de ce ar trebui să considerăm că numai energia sufletului ar pieri? Oare de ce n-ar fi cuvântul „suflet” doar un termen descriptiv al energiei care formează tot ce există în Cer și pe Pământ?

Deoarece concepția imortalității sufletului exprimă probabil faptul că oamenii țin la viață, precum și atașamentul față de morții lor, a crede că pe lumea cealaltă sufletul își păstrează caracterul de aici al persoanei e doar o tradiție iluzorie și întristătoare; auzind că omul ia cu el pe lumea cealaltă nu numai înfățișarea din timpul vieții, dar până și sentimentele de dragoste și ură, că, deși separați de moarte, părinții și copiii ar rămâne părinți și copii, iar frații ar trăi mai departe acolo în aceeași relație, că spiritele morților în Occident descriu în general o lume a umbrelor asemănătoare cu societatea de aici, mie, dimpotrivă, mi se pare foarte tristă tradiția atașării de o existență care nu respectă decât ființa umană.

Și în antichitate pitagoreicii credeau că sufletele celor răi vor trebui să sufere pe lumea cealaltă, înghesuite în corpuri de dobitoace sau păsări.

În a treia zi, când sângele nu se uscase încă bine pe cruce, Isus Christos s-a urcat la Cer, iar trupul Domnului a dispărut. „…iată doi bărbați au stat înaintea lor, în veșminte strălucitoare. Și înfricoșându-se ele și plecându-și fețele la pământ, au zis aceia către ele: De ce căutați pe Cel viu între cei morți? Nu este aici, ci S-a sculat. Aduceți-vă aminte cum v-a vorbit, fiind încă în Galileea, zicând că Fiul Omului trebuie să fie dat pe mâinile oamenilor păcătoși și să fie răstignit, iar în a treia zi să învieze.”[68]

Când Raymond l-a întâlnit în Ceruri, Isus Christos purta o haină de lumină, la fel cu cei doi. Și nu numai Christos, dar toți oamenii în tărâmul spiritelor au veșminte țesute din lumină. Era convins că sunt haine făcute de acele spirite din propriul suflet,

68 Fragment (în limba japoneză clasică) din *Evanghelia după Luca* 24, 4-7.

cu alte cuvinte, că viața spirituală dusă pe Pământ devine veșmântul lor după moarte. În relatarea lui se ascunde o concepție morală din această lume. La fel ca în lumea de dincolo buddhistă, și în cea descrisă de Raymond sunt șapte nivele, iar sufletele, pe măsură ce evoluează, le urcă unul câte unul.

Și teoria buddhistă a reîncarnărilor repetate pare un simbol al moralei din lumea noastră. Fie că un șoim dintr-o viață anterioară devine ființă umană, fie că un om de acum poate renaște ca fluture sau ca Buddha, se consideră că toate se află în relație karmică cu faptele de pe această lume.

Asta e o pată în aceste elegii pline de forță edificatoare.

Cântecul Reîncarnării, cu puternice rezonanțe elegiace, din *Cartea Morților* din Egiptul antic, este mai nesofisticat; veșmântul de curcubeu al lui Iris din mitologia greacă este mai luminos; iar reîncarnarea lui Anemone exprimă o bucurie mai senină.

Mitologia greacă, în care toate, luna sau stelele, animalele sau plantele, sunt considerate zeități, iar acești zei plâng sau râd cu sentimente prin nimic deosebite de ale oamenilor, este sănătoasă și robustă ca și cum s-ar dansa despuiat în iarbă, sub cerul senin.

Acolo zeii se transformă în ierburi și flori cu inocența cu care s-ar juca de-a v-ați ascunselea. Pentru a se ascunde de ochii plini de iubire ai unui tânăr care nu-i era soț, Helides, frumoasa nimfă a pădurilor, s-a transformat într-o margaretă.

Daphne, ca să scape de lubricul Apollon și să-și păstreze virginitatea, s-a preschimbat în laur.

Pentru a o consola pe iubita lui, Venus, disperată din cauza morții sale, preafrumosul adolescent Adonis a renăscut sub formă de dediței galbeni, iar Apollon, îndurerat de sfârșitul încântătorului tânăr Hyacinthus, l-a metamorfozat într-o floare de zambilă.

Și, în cazul ăsta, n-aș putea și eu să-mi închipui că ești prunul roșu din *tokonoma* și să mă adresez florilor?

Ce straniu, „să faci să se nască o floare de lotus în mijlocul flăcărilor[69] arată iluminarea în sânul pasiunilor dragostei”!

Abandonată de tine și înțelegând spiritul florilor de anemonă, am fost eu oare întocmai precum în aceste cuvinte?

Zeul vântului, pe nesimțite, a început să îndrăgească o frumoasă nimfă a pădurilor, pe nume Anemone, fără ca ea să-și dea seama. Nu se știe cum, asta a ajuns la urechile zeiței florilor, iubita zeului vântului, care, din prea multă gelozie, a alungat inocenta nimfă din palat. După ce a petrecut câteva nopți plângând pe câmp, Anemone a avut o revelație: dacă așa stau lucrurile, atunci mai bine să devină una din ierburile cu flori și cât va fi lumea să trăiască sub forma asta minunată, primind binefacerile oferite de cer și pământ cu spiritul docil al acestor plante.

Când i-a trecut prin minte că, decât să continue să existe ca divinitate demnă de milă, ar prefera să devină o iarbă cu flori încântătoare, pentru prima dată sufletul nimfei s-a luminat și s-a încălzit.

De câte ori nu m-am gândit și eu, chinuită zi și noapte de resentimentele față de tine, care m-ai abandonat, și de gelozia față de Ayako, care mi te-a răpit, că, decât să rămân o femeie îndurerată, aș fi mult mai fericită să devin o floare de felul anemonelor.

Ciudate mai sunt lacrimile oamenilor!

Vorbind de lucruri ciudate, ți-am spus și eu o mulțime în seara asta, dar, dacă stau să mă gândesc, nu sunt de fapt decât visele sau dorințele zecilor și sutelor de milioane de oameni, avute de-a lungul a câtorva mii bune de ani, iar eu m-am născut pe această lume ca o poezie elegiacă simbolică, ca un bob de lacrimă umană.

Pe când aveam un iubit - e vorba de tine - lacrimile îmi curgeau pe obraji seara, înainte de a mă cufunda în somn.

Însă imediat ce mi-am pierdut iubitul - pe tine - lacrimile mi se rostogoleau pe obraji dimineața, după ce mă trezeam.

69 Expresia „floare de lotus în mijlocul flăcărilor” este preluată din *Yuimagyo*.

Pe când dormeam alături de tine, nu mi se întâmpla să-mi apari în vis. Dimpotrivă, după ce ne-am despărțit am început să visez aproape în fiecare noapte că mă strângeai în brațe, dar plângeam în somn. Astfel, să mă trezesc dimineața a devenit ceva dezolant. O tristețe profundă, în locul bucuriei atât de intense încât îmi dădeau lacrimile, resimțită înainte vreme, seara la culcare.

Parfumul și culorile lucrurilor nu devin hrană a sufletului în acea lume a spiritelor? Cu atât mai mult, de ce ar fi straniu ca iubirea ființei dragi să ajungă fântâna sufletului unei femei?

Pe când erai al meu, puteam să transmit prin orice gest sentimentul de dragoste al unei femei fericite, și când cumpăram o eșarfă la magazinul universal, și când tăiam o doradă în bucătărie cu cuțitul.

Dar după ce te-am pierdut, culorile florilor, ciripitul păsărelelor, toate au devenit fade și vane. Drumul care lega lumea întreagă de sufletul meu a dispărut dintr-odată. Mai mult decât pentru iubitul pierdut, sufeream pentru pierderea capacității mele de a iubi.

Iar ceea ce am citit atunci a fost o elegie despre ciclul reîncarnărilor.

Poezia asta m-a învățat ca, printre animale și plante, să te regăsesc pe tine, să mă regăsesc și pe mine, iar apoi, puțin câte puțin, m-a făcut să pot iubi din nou cu generozitate tot ce există pe lume.

De aceea, elegia iluminării mele se află la capătul tristeții unor dorințe erotice mult prea umane.

Atât de mult te-am iubit!

După cum obișnuiam pe vremea când de-abia te cunoscusem și încă nu ne mărturisiserăm deschis dragostea, mă concentrez și acum privind țintă creanga de prun roșu cu bobocii gata să se deschidă și mă rog intens ca sufletul meu, ca un val sau o curgere nevăzută, să călătorească spre locul neștiut unde te afli tu mort.

Când am avut acea viziune, tu, înainte ca eu să apuc să-ți spun despre ea, m-ai întrebat dacă mama n-a pățit ceva. În așa măsură

deveniserăm noi o singură ființă, încât nici o forță n-ar fi putut să ne separe, iar eu, liniștită, m-am dus la înmormântarea mamei.

La masa de toaletă cu trei oglinzi pe care o lăsasem în casa părintească ți-am scris prima dată după despărțirea noastră o scrisoare.

„Cu inima frântă din cauza morții mamei, tata a consimțit ca noi să ne căsătorim. Poate ca semn de împăcare, mi-a cumpărat o ținută neagră de doliu; acum, în timp ce mă machiez pentru ceremonie, îmbrăcată formal pentru prima dată de când suntem împreună, deși puțin trasă la față, arăt chiar frumoasă! Ce mult aș vrea să-ți arăt imaginea din oglinda asta! Astfel că fur câteva clipe și îți scriu. O fi frumos și negrul, dar pentru noi o să-l rog să-mi ia un *kimono* de căsătorie mai colorat. Aș vrea să te revăd fie și cu o zi mai repede, dar cum am plecat de acasă în felul știut, cred că e o bună ocazie pentru reconciliere și am să rabd aici până în a treizeci și cincea zi a mamei. Ayako-san e probabil acolo, cu tine. Roag-o pe ea să aibă grijă de tine. Fratele meu îmi e cel mai bun aliat: deși e mic, îmi ia apărarea în fața rudelor. E atât de drăguț! Am să aduc cu mine masa asta de toaletă.”

Scrisoarea ta a sosit în seara zilei următoare.

„Probabil te-ai obosit mult cu priveghiul. Ai grijă de tine. Ayako-san a venit și se ocupă de tot ce trebuie pe aici. Mi-ai spus odată că cel mai mult regreți că ai lăsat acasă măsuța de toaletă primită drept cadou de despărțire la întoarcerea în țară a unei prietene franțuzoaice de la școala misionarilor creștini; fardurile s-or fi uscat în sertare, dar altfel e probabil la fel cum ai lăsat-o. Deși sunt departe, am impresia că văd înaintea ochilor frumusețea ta înveșmântată în negru, reflectată în acele oglinzi. Și aș vrea să te îmbrac cât mai repede într-o ținută strălucitoare de căsătorie. Aș putea să o fac și eu, dar dacă o să te dai bine pe lângă tatăl tău ca să o obții, sigur s-ar bucura. Poate pare că profit de durerea lui, dar cred că va consimți la căsătoria noastră pentru că e cu inima frântă. Ce mai face fratele tău, căruia i-ai salvat mai demult viața?”

Scrisoarea mea nu era un răspuns la a ta. Nici a ta la scrisoarea mea.

Scriseserăm amândoi, în același timp, cam aceleași lucruri. Nu era ceva rar pentru noi.

Și încă o dovadă a dragostei noastre. E un obicei a nostru de pe vremea când încă nu locuiam împreună.

Îmi spuneai deseori: „Sunt liniștit: cât timp sunt împreună cu tine, Tatsue, nici o nenorocire nu mă poate lua prin surprindere.” La fel mi-ai spus și când ți-am povestit cum am prevăzut și aventura în care fratele meu a fost pe punctul să se înece.

Pe când spălam costumele de baie ale familiei la fântâna vilei pe care o închiriasem la malul mării, am auzit deodată strigătele fratelui meu cel mic, am văzut o mână a sa care se ridica dintre valuri, o pânză de corabie, un cer de furtună, marea foarte agitată - uimită, mi-am ridicat privirile spre cerul senin, totuși m-am repezit acasă ca o vijelie: „Mamă, fratele meu e în pericol!”

Mama s-a schimbat la față și a alergat către țărm cu mine de mână. Fratele meu tocmai se îmbarca pe un iaht.

În vârstă de opt ani, era cu două prietene de-ale mele, eleve de școală, iar pilotul era un student. Aprovizionați până și cu sendvișuri, pepene galben și înghețată, intenționau să plece de dimineață și să navigheze de-a lungul coastei vreo șapte-opt kilometri, până la un loc mai răcoros.

Or, pe drumul de întoarcere, în larg s-a abătut asupra lor o ploaie puternică însoțită de vijelie. Când s-au repezit să facă volta, iahtul s-a răsturnat.

Cei trei „membri ai echipajului” s-au agățat de catargul răsturnat și, pe când pluteau pe valurile agitate, o navă cu motor a sosit în ajutor. Înghițiseră ceva apă de mare, dar în rest nu aveau nimic grav. Totuși, întrucât în grupul cu care plecase fratele meu încă destul de mic nu se afla decât un singur bărbat, iar cele două fete nu prea erau niște înotătoare de mare clasă, nu știu cum s-ar fi putut termina întâmplarea.

Mama dăduse imediat fuga pe țărm, tocmai pentru că avea mare încredere în capacitatea mea de premoniție.

Pe vremea când devenisem faimoasă în urma partidelor de *karuta,* directorul de la școala primară și-a exprimat dorința să vadă și el un astfel de copil-minune. Așa că, dusă de mama, i-am făcut o vizită acasă. Încă nu aveam vârsta să merg la școală, de-abia știam să număr până la o sută, iar cifrele arabe nu le puteam citi, dar făceam cu mare ușurință înmulțiri și împărțiri. Am găsit imediat rezolvările la probleme în genul celor cu cocori și broaște țestoase[70]. Fiindu-mi extrem de ușor, ofeream cu candoare răspunsul, fără să recurg la formule sau calcule. Am fost în stare să mă descurc și la întrebări simple de geografie sau istorie.

Însă aceste capacități de copil-minune nu se manifestau deloc dacă n-o aveam pe mama alături.

Directorului, care scotea exclamații admirative bătându-se cu palmele pe genunchi cu niște gesturi largi, mama îi povesti că, atunci când se rătăcește vreun obiect prin casă, îl întreabă pe copilul ăsta și lucrul e recuperat imediat.

„Așa carevasăzică!" Directorul deschise o carte de pe masă și i-o arătă mamei: „Domnișoara n-are cum să știe ce pagină e asta!" Eu am spus iarăși cu inocență un număr: exact cel al paginii. Atunci directorul puse degetul într-un loc din carte și mă privi: „Bine. Ce scrie pe rândul ăsta?"

„Mătănii de cristal, florile de glicină. Zăpadă pe flori de prun. Un copilaș frumos mâncând căpșuni."

„Ei, nu! E chiar uluitor! Un copil-minune clarvăzător! Cartea asta cum se cheamă?"

Eu, după ce am stat puțin cu capul înclinat într-o parte: „E *Makura no soshi* a lui Sei Shonagon[71]."

Greșisem în vreo două locuri, acolo unde, în limba veche, scria de fapt „Neaua așternută pe florile de prun. Un copil mic foarte frumos mâncând căpșuni", dar îmi amintesc perfect și acum uimirea directorului și mândria mamei.

70 Probleme de aritmetică în care se dau numărul total de cocori și broaște țestoase, precum și numărul total al picioarelor lor, și se cere numărul de cocori și numărul de broaște țestoase.

71 Cartea a apărut în limba română sub titlul *Însemnări de căpătâi.*

În vremea aceea, în afară de faptul că ajunsesem să recit pe dinafară tabla înmulțirii, mă amuzam să fac preziceri despre orice: vremea de a doua zi, numărul de pui al unei cățele și câți vor fi masculi și câți femele, cine ne va vizita în cursul zilei, ora întoarcerii acasă a tatei, cum va arăta următoarea noastră servitoare, uneori momentul decesului vreunui bolnav din altă familie. Și în general nimeream foarte bine. Ca urmare, cei din jur mă lăudau, iar eu mă mândream întrucâtva și îmi făcea tot mai mare plăcere, dar mă lăsam absorbită de jocul ăsta al profețiilor cu toată candoarea copilăriei.

Însă, pe măsură ce creșteam și îmi pierdeam din inocența infantilă, această capacitate de a ști dinainte viitorul mă părăsea puțin câte puțin. Oare mă abandona îngerul care sălășluise în sufletul meu de copil?

În timpul adolescenței mele mi-a mai făcut doar vizite capricioase, fulgerătoare.

Cred că ți-am spus mai înainte că acest înger cu toane și-a frânt aripile când m-a făcut să simt parfumul patului vostru nupțial, al tău și al lui Ayako-san.

Cea mai stranie dintre scrisorile pe care le-am scris în prima jumătate a vieții - pentru că sunt încă tânără -, aceea despre zăpadă, a devenit o amintire nostalgică; nu aș mai avea acum forța să scriu una la fel.

„A nins strașnic la Tokyo, nu? Lângă intrarea casei tale, *shepherd*-ul[72] Prince Color trage de lanț de e gata-gata să-și răstoarne cușca verde și latră ca disperatul la un bărbat care mătură zăpada. Dacă ar lătra și la mine în halul ăsta, n-aș mai intra deloc pe poartă, chiar venită în vizită de foarte departe. Oh, bietul de el, copilul din spinarea măturătorului a început să plângă! Tu ieși în fața casei și, cu blândețe, îl liniștești, gândindu-te cum de e atât de vioi și drăgălaș copilașul unui moșneag cu un aspect atât de jalnic. Dar moșul nu are chiar atâția ani cât pare. Arată doar în vârstă din cauza necazurilor. La început, servitoarea

72 Fragment din *dan*-ul (42) *Lucruri alese.*

era cea care dădea zăpada, nu? Atunci a apărut un moșneag cu aer de cerșetor și a zis, plecându-și capul cu umilință: «Nimeni nu vrea să pună să-i curețe zăpada un moș prăpădit ca mine, pe deasupra și cu un copil în spate! N-ați vrea să mă lăsați pe mine să vă dau zăpada, oriunde ar fi? De dimineață nu i-am dat copilului să bea măcar puțin lapte, aveți milă! » Servitoarea se îndreaptă spre salon să te întrebe ce să facă. Acolo tu asculți Chopin la gramofon. Pe pereții perfect albi ai camerei stau față în față o pictură în ulei de Koga Harue[73] și o gravură de Hiroshige[74], un peisaj cu zăpadă din Kiso[75]. Motivul imprimeului indian agățat pe alt perete este pasărea-Paradisului, iar învelitorile scaunelor sunt albe, dar dedesubt pielea lor bate în verde. La ambele extremități ale sobei albe cu gaz sunt atașate două ornamente cu niște canguri, iar pe pagina la care e deschis albumul de fotografii de pe masă este înfățișat un dans grecesc antic al Isadorei Duncan. Pe etajera din colț niște garoafe de la Crăciun, fără îndoială pentru că au fost primite de la o persoană încântătoare, se află tot acolo deși a trecut și Anul Nou. Apoi, perdelele de la ferestre... Ah, îmi imaginez în fel și chip salonul tău, pe care nu l-am văzut niciodată!"

Dar uitându-mă în ziarul de a doua zi și văzând că nici nu încăpuse vorbă de zăpadă abundentă în acea duminică, ci un cer senin și vreme călduță, am râs cu poftă.

Nu avusesem vreo viziune cu aspectul camerei descrise în acea scrisoare.

Nici n-o văzusem într-un vis. Nu făcusem altceva decât să înșir simplu cuvintele care îmi pluteau prin minte în timp ce scriam.

73 Koga Harue (1895-1933), pictor în stil occidental *(yoga)* influențat în principal de cubism, suprarealism și de Paul Klee. A practicat un stil fantastic, plin de viziuni, fiind considerat principalul exponent al suprarealismului japonez al epocii. Kawabata vorbește mult despre el în eseul *Matsugo no me (Privirea ultimă),* scris în decembrie 1933, în urma morții sale.

74 Ando (Utagawa) Hiroshige (1797-1858), unul dintre marii maeștri ai *ukiyo-e.*

75 Valea străbătută de cursul superior al râului Kiso (în prefectura Nagano), faimoasă pentru locurile sale pitorești.

Însă când am părăsit casa părintească, hotărâtă să fiu a ta, în timp ce mă aflam în tren, la Tokyo a nins abundent.

Până să intru în salonul tău, scrisoarea despre zăpadă îmi ieșise complet din minte. Dar imediat ce am aruncat o privire în încăpere, deși până atunci nici măcar nu ne ținusem vreodată de mână, m-am aruncat brusc în brațele tale: „Ah, atât de mult, chiar atât de mult mă iubeai?... ”

„Da, am mutat de îndată cotețul câinelui în spatele casei, chiar în ziua când a ajuns scrisoarea ta... ”

„Și apoi ai aranjat camera să arate exact cum am descris-o eu în scrisoare!... ”

„Ce îndrugi acolo?! Camera e neschimbată de multă vreme. Nici nu m-am atins de ea!”

„Cum? Vorbești serios?” mi-am rotit eu din nou privirile prin salon.

„E straniu că ți se pare ție straniu, Tatsue! Ce uimit am fost când ți-am citit scrisoarea! Mi-am zis că trebuie să mă iubești foarte mult. Am fost convins că știi atât de bine încăperea, deoarece sufletul tău m-a vizitat acasă de nenumărate ori. Gândindu-mă că nu e nici o lege care să spună că poate veni doar sufletul, nu și corpul, mi-am găsit încrederea și curajul să-ți scriu misiva prin care îți ceream să pleci de acasă și să vii aici. Mi-ai spus că înainte chiar de a mă cunoaște mă văzuseși în vis, nu suntem noi doi legați prin destin?”

„Deci, sufletul meu comunica mereu cu tine!”

O altă dovadă pentru noi: în dimineața următoare un bătrân asemenea celui din scrisoare a venit să curețe zăpada.

Îți ieșeam zilnic în întâmpinare atunci când te întorceai acasă de la biroul tău de la Universitate. Nu aveai o oră fixă, în plus, de la acea gară de periferie puteai veni pe două trasee, fie pe unul mai animat prin cartierul cu magazine, fie pe altul liniștit pe lângă o pădure, dar ne întâlneam întotdeauna la jumătatea drumului.

Rosteam mereu simultan aceleași cuvinte.

Oriunde aș fi fost și orice aș fi făcut, în clipa când aveai nevoie de mine veneam fără să mă chemi.

Deseori se întâmpla să prepar felurile pe care tu, aflat la școală, te gândeai că ai vrea să le mănânci la cină.

Au fost oare prea multe dovezi de dragoste între noi? Atâtea încât să nu ne mai rămână decât să ne despărțim?

Într-o zi, când o conduceam pe Ayako-san în holul de la intrare, i-am spus deodată că plecarea ei mă neliniștește și că să mai stea puțin la noi. După mai puțin de un sfert de oră a început să-i curgă intens sânge din nas. Dacă asta i s-ar fi întâmplat pe drum, ar fi fost foarte neplăcut.

Oare și asta s-o fi întâmplat pentru că te simțeam deja îndrăgostit de ea?

Deși ne-am iubit atât de mult, deși am avut preștiința dragostei noastre, nu am putut prezice căsătoria ta cu Ayako-san și nici moartea ta.

De ce oare sufletul tău nu mi-a dat de știre că mori?

Am avut un vis în care se făcea că, pe o potecă de la țărm, unde oleandrii își întindeau ramurile deasupra mării albastre, un indicator din lemn alb arăta drumul, iar aburii unor ape termale se zăreau deasupra crângului, întâlnesc un tânăr îmbrăcat cam ca un aviator, cu mănuși de piele, care, atunci când râdea, își înălța puțin colțul stâng al gurii. În scurtul răstimp cât am mers împreună, inima mea s-a umplut de dragoste pentru el, dar visul s-a întrerupt, iar după ce m-am trezit mi-am zis că poate o să mă mărit cu un ofițer de aviație și multă vreme nu l-am uitat. Îmi aminteam limpede până și numele unui vapor care naviga pe lângă coastă, *Daigomidori-maru.*

La izvoarele termale unde te-am întâlnit pe tine pe o potecă întocmai cum o visasem și unde m-a dus un unchi la vreo doi-trei ani după asta, venisem în acea dimineață pentru prima oară în viață, așa că nu aveam cum să le fi văzut înainte.

Când ai dat cu ochii de mine, ai avut un aer de ușurare și, ca și cum ai fi fost atras de mine din prima clipă, m-ai întrebat: „Pe unde se poate ajunge în oraș?”

M-am înroșit la față și mi-am ferit ochii, privind către mare: „Ah!!!” - tocmai trecea un vapor pe a cărui pupă se putea citi clar *Daigomidori-maru.*

Am mers mai departe în tăcere, tremurând. Tu te-ai luat după mine: „Mergeți în oraș? N-ați putea să-mi spuneți unde găsesc un magazin de biciclete sau un garaj? E foarte nepoliticos să vă abordez așa, pe neașteptate, dar, știți, mergeam de fapt cu motocicleta și am întâlnit o căruță. Calul s-a cabrat, speriat de zgomot. Vrând să mă feresc din drum, am lovit o stâncă și motocicleta s-a cam făcut praf.”

N-am mers bine două sute de metri, că și începuserăm să discutăm cu familiaritate.

Am ajuns chiar să-ți spun ceva în genul: „Am impresia că v-am mai întâlnit o dată!”

„Și eu mă gândeam cum se face că nu te-am întâlnit mai demult! Cu alte cuvinte, același lucru cu ceea ce ai spus tu!”

După aceea, de fiecare dată când te chemam în suflet, privindu-te cum te depărtezi în acel orășel balnear, tu te întorceai imediat către mine, oricât de departe ai fi ajuns.

Orice aș fi făcut împreună cu tine, aveam impresia că o mai făcusem o dată, mai înainte.

Și totuși, e ca și cum coarda întinsă între sufletele noastre s-ar fi rupt... E adevărat... Dacă apeși clapa *si* a unui plan, îi va răspunde un *si* la vioară. Brațele unul diapazon rezonează identic și deoarece și sufletele comunică la fel, faptul că n-am avut vreo veste nici măcar despre moartea ta înseamnă oare că la unul dintre noi doi sediul comunicației sufletului era defect?

Sau o fi fost din cauză că, fiindu-mi teamă pentru liniștea ta și a miresei tale, de forța sufletului meu capabil să acționeze asupra altora transcendând timpul și spațiul, i-am închis eu însămi ușa pe care circula?

Cred că nu se află nimeni care să nu fi auzit că, așa cum s-a întâmplat cu sfântul Francisc din Assisi, tinerele foarte religioase care își concentrează gândurile asupra Domnului Isus Christos pe cruce sângerează în zona coastelor de parcă ar fi fost împunse cu

sulița, ori că spirite ale unor oameni vii sau chiar morți au ucis doar prin concentrarea forței mentale într-un blestem. Când am aflat de moartea ta, m-a trecut un fior de gheață si am dorit si mai mult să devin o iarbă cu flori.

Legiunile pasionate de spirite războinice, formate atât din sufletele de pe lumea asta, cât și din cele de pe lumea cealaltă, anulează tradiția care concepe oamenii ca separați în vii și morți, deschid o cale aruncând o punte între cele două tărâmuri, se luptă să facă să dispară de aici amărăciunea morții - așa susțin savanții din domeniul științei metapsihice.

Dar eu, cea din ziua de azi, cred că, dimpotrivă, decât să primesc din lumea spiritelor dovezi ale dragostei tale sau să ajung iubita ta în lumea umbrelor subpământene sau într-o lume viitoare, ar fi mult mai frumos să devenim amândoi flori de prun roșu sau de oleandru, iar fluturii care poartă polenul să ne căsătorească. N-aș mai avea atunci nevoie să mă adresez în felul ăsta unui mort, după atât de tristul obicei al oamenilor.

ANIMALELE

Se trezi din reverie în ciripitul păsărelelor.

Într-un camion decrepit se afla o cușcă rotundă, din cele care se pot vedea pe scenă, la teatru, când se transportă criminalii, numai că de vreo două-trei ori mai mare.

Fără ca el să fi observat, taxiul său nimerise printre automobilele dintr-un cortegiu funebru. Mașina din spate avea pe parbriz un fel de etichetă cu numărul 23. Privind spre marginea drumului, se găseau în dreptul unui templu *zen* cu o stelă de piatră în față, pe care era săpat: „Vestigiu istoric - mormântul lui Dazai Shun-dai[76]”. Pe poarta templului era lipit un anunț:

„Dogū[77] în templu, ceremonie funerară”

Se aflau pe la mijlocul unei pante. În josul ei, polițistul de la intersecție nu prea reușea să dirijeze cele peste treizeci de mașini care se nimeriseră acolo în același timp, iar el, privind cușca cu păsările care urmau să fie eliberate[78], începu să se enerveze. Se întoarse către servitoarea foarte tânără care stătea respectuos alături, ținând cu mare grijă în brațe un coș cu flori: „Cât e ora?”

Însă fata n-avea cum să aibă ceas. În locul ei răspunse șoferul:

„Șapte fără zece, dar ceasul meu e cu șase-șapte minute în urmă.”

Era încă destulă lumină în amurgul de început de vară. Trandafirii din coș emanau un parfum puternic. Din grădina templului se revărsa mireasma tulburătoare a florilor de iunie ale cine știe căror copaci.

„Atunci n-o să ajung la timp. N-ai putea merge puțin mai repede?”

76 Dazai Shundai (1680-1747), învățat confucianist de la mijlocul perioadei Edo.

77 Termenul folosit sugerează funeraliile unui călugăr *zen* de rang înalt.

78 Se consideră că eliberarea de păsări la o ceremonie funerară contează ca o „faptă bună” care va influența evoluția ulterioară a sufletului.

„Da, dar acum, dacă nu las să treacă mașinile care vin din dreapta… La sala Hibiya, ce e azi?”

Șoferul spera pesemne să găsească vreun client la ieșirea de la spectacol.

„Niște dansuri.”

„Ah?… Oare cât o costa să dai drumul la atâtea pasări?…

„La urma urmei, să te întâlnești cu un convoi funerar o fi de rău-augur… ”

Se auzi un zgomot de bătăi de aripi. Zdruncinate la pornirea camionului, păsările se agitau.

„Ba e semn bun! Se spune chiar că n-ar fi altul mai bun ca ăsta!”

Ca și cum și-ar fi întărit spusele și cu mașina, șoferul se strecură afară din convoiul funerar și începu să-l depășească pe partea dreaptă.

„Ciudat! Exact pe dos!” Râse, dar își zise că e natural ca oamenii să se fi obișnuit să gândească în felul ăsta.

Deși se ducea s-o vadă dansând pe Chikako, era normal ca, frământat de astfel de lucruri, să nu se poată aduna. Decât să întâlnească o procesiune funebră, mult mai de rău-augur era să lase acasă la el cadavre de animale.

„Când ne întoarcem acasă, chiar în seara asta, să nu uiți să arunci *kiku'itadaki*[79]. Cred că mai sunt încă în *oshiire*-ul[80] de la etaj”, spuse servitoarei de parcă ar fi scuipat cuvintele.

Trecuse deja o săptămână de când murise perechea de *kiku'itadaki.* Deoarece nu-i venea deloc să-i scoată din colivie, o băgase cu totul în *oshiire* și o lăsase acolo. Era vorba de *oshiire*-ul din față, imediat ce urcai scara. Deși atunci când avea musafiri scoteau sau băgau la loc pernele sub colivie, și el, și servitoarea neglijaseră să arunce corpurile păsărilor, iar acum se obișnuiseră deja cu ele.

79 Cea mai mică pasăre din Japonia. Trăiește în zonele subalpine acoperite de păduri de conifere.

80 Spațiu delimitat cu uși glisante, integrat în structura caselor japoneze și care servește ca dulap. În el se țin saltelele și așternuturile, dar și haine, pernele folosite ziua etc..

Kiku'itadaki face parte, împreună cu *higara*, *kogara*, *misosazaiy koruri* și *enaga*, dintre cele mai mici păsări crescute în captivitate[81]. Partea sa superioară este verde-olive, cea inferioară galben-cenușiu deschis, gâtul îi bate de asemenea în gri, iar aripile au marginile galbene și două dungi albe. Pe creștet au o linie galbenă înconjurată de o dungă neagră lată. Atunci când pasărea își umflă penele, linia iese bine în evidență și arată exact ca petalele unei crizanteme[82] galbene. La mascul, galbenul acesta bate în portocaliu-închis. Deși foarte drăguț - are un șarm comic în ochii rotunzi și, mereu vioi, aleargă dintr-o parte în alta pe tavanul coliviei -, lasă o impresie de distincție.

Pentru că vânzătorul de păsări i le adusese într-o seară, le pusese imediat pe raftul aflat în penumbră al altarului shintoist, dar când nu după multă vreme le privi, cele două păsărele dormeau chiar frumos. Își băgaseră capul una în penele celeilalte și deveniseră ceva rotund, ca un ghem de lână. Nu mai puteai să-ți dai seama care e una și care e cealaltă.

Celibatar la aproape patruzeci de ani, simți cum îl învăluie o căldură copilărească și, în picioare pe măsuță, privi îndelung spre raftul altarului.

Începu să se întrebe unde, în ce țară s-ar putea găsi în rândul oamenilor o pereche care, fie și la prima dragoste a tinereții, să doarmă atât de frumos. Simți dorința să privească somnul păsărelelor împreună cu cineva, dar n-o chemă pe servitoare.

Chiar de a doua zi luă obiceiul să așeze colivia pe măsuță în timp ce mânca și să le privească. În general, nu se despărțea de vreunul dintre animalele favorite nici măcar când avea musafiri. Fără să dea mare atenție spuselor interlocutorului, dădea de mâncare cu gesturi ample câte unui pui de măcăleandru,

81 Foarte multe dintre aceste păsări nu au corespondent în Europa. *Higara* aduce vag cu pițigoiul-cărbunar, *enaga* cu codobatura, iar *misosazai* cu ochiul-boului, dar astfel de echivalări mai mult derutează decât lămuresc, întrucât este vorba de specii diferite.

82 *Kiku* înseamnă crizantemă. Numele păsării s-ar putea traduce textual prin „primire de crizanteme”. Dar floarea este asociată în Japonia cu înmormântările.

lăsându-se absorbit de dresajul păsării, sau strivea cu răbdare puricii unui câine de rasă Shiba[83] ținut pe genunchi:

„Câinii Shiba au o latură fatalistă; îmi plac mult. Fie că-l țin așa pe genunchi, fie că-l pun să stea în colțul camerei, stă uneori nemișcat și o jumătate de zi!”

Se întâmpla deseori să nu mai arunce nici o privire către vizitator până când acesta se ridica să plece.

Vara, dădea drumul unor puieți de crap și de *hime-daka*[84] în vasul de sticlă de pe masa din salon:

„O fi poate din cauza vârstei, dar îmi displace tot mai mult să mă văd cu bărbați. Bărbații chiar mă agasează. Mă obosesc imediat. Și la masă, și în călătorie, nu pot avea ca parteneri decât femei.”

„Atunci, de ce nu te căsătorești?”

„Păi, nici asta nu merge, mie îmi plac femeile cu un aer distant. Îmi e cel mai ușor să am de-a face cu ele, prefăcându-mă că nu le remarc răceala. Și pe servitoare le angajez numai dacă au o atitudine cât mai distantă.”

„Vasăzică, de-asta crești animale!... ”

„Animalele nu sunt lipsite de sentimente... Dacă n-aș avea lângă mine ceva viu, care să se miște, n-aș putea suporta singurătatea.”

Spunea acestea cu gândul în altă parte și, privind intens reflexele multicolore de pe solzii puilor de crap care se jucau în acvariu - ia te uită, ce lume de lumină într-un volum de apă așa restrâns! -, uita complet de musafir.

Cum făcea rost de vreo specie nouă, negustorul i-o aducea fără să-l mai întrebe. Avea uneori în biroul său și treizeci de feluri de păsări.

„E păsărarul! Iar a venit?!... ” protesta servitoarea.

„Ei, lasă! Mai e altceva așa de ieftin care să mă bine-dispună patru-cinci zile?”

83 Rasă japoneză de câini, de talie mică și cu părul scurt, folosită inițial la vânătoarea de iepuri. Specie rară și ocrotită în Japonia.

84 Pește mic, de culoare roșu-gălbui deschis (familia *Cyprinodontidae*).

„Da, dar domnul nu face altceva decât să se uite la păsări cu o expresie atât de serioasă!...”

„Asta te neliniștește?! Ai impresia că o să înnebunesc cumva? Te simți singură cu atâta tăcere în casă?”

Dar, în ceea ce-l privea, timp de două-trei zile după sosirea noilor păsări avea un sentiment total de prospețime a vieții. Era cuprins de recunoștință față de Cer și de Pământ! El însuși era probabil de vină, dar cu ființele umane nu i se întâmpla niciodată așa ceva. Prin faptul că păsărelele se mișcau pline de viață, percepea mult mai ușor minunea Creației decât din frumusețea scoicilor sau a florilor. Chiar ajunse în colivie, micile ființe își arătau din plin bucuria de a trăi. Mai cu seamă erau astfel cei doi *kiku'itadaki*, mici și jucăuși.

Însă, după vreo lună, când le punea mâncare, unul dintre ei zbură din colivie. Servitoarea se zăpăci complet și îl lăsă să zboare în arborele de camfor de deasupra magaziei. Frunzele copacului erau scăldate în roua dimineții. Cele două păsări, una înăuntru și alta afară, se chemau reciproc cu glas puternic. El puse imediat colivia pe acoperișul magaziei, iar alături o prăjină unsă cu clei. Dar, deși cânta întruna tot mai trist, pe la amiază pasărea fugară își luă zborul către depărtări. Cei doi *kiku'itadaki* fuseseră aduși din munții Nikko[85]. Cel rămas era femela. Pentru că dormeau în felul acela, ceru insistent un mascul păsărarului. El însuși bătu toate magazinele de păsărele, dar nu fu chip să găsească unul. După o vreme, negustorul îi mai obținu o pereche de la țară. Dar el spuse că nu vrea decât masculul.

„Erau o pereche, așa mi-au fost aduși! N-are rost să țin doar unul dintre ei în magazin. O să vă dau femela pe gratis!”

„Bine, da' o să se înțeleagă toate trei?”

„Desigur! Dacă puneți patru-cinci zile coliviile una lângă alta, se vor obișnui!”

85 Grup de munți vulcanici din zona orașului Nikko, în prefectura Tochigi (la nord față de Tokyo). Se distinge acolo perechea formată din Nantaisan („Muntele masculin”) de 2484 m și Nyohosan („Muntele feminin”) de 2483 m.

Însă el, nerăbdător ca un copil cu o jucărie nouă, nu putu să aștepte. Cum plecă acasă negustorul, imediat mută cele două păsări noi în colivia celei vechi. Agitația produsă fu mult mai mare decât și-ar fi putut închipui. Cele două nou-venite nu se opreau o clipă pe stinghie, ci zburau dintr-un capăt în celălalt al coliviei. Cea veche, paralizată de frică pe fundul cuștii, privea îngrozită mișcările de deasupra ei. Cele două se chemau mereu, ca un cuplu în pericol. La toate trei le băteau inimile cu putere. Încercând să le bage în *oshiire*, cuplul se reuni, deși mai piuia, dar femela singură se ținu deoparte și nu se liniști.

Văzând că nu merge, le puse în colivii separate, dar, uitându-se la cuplu, i se făcu milă de pasărea singură. Și atunci, puse femela veche împreună cu masculul. Acesta începu să se strige cu soața lui și nu se apropie deloc de cealaltă, însă sfârși prin a adormi alături de ea. În seara celei de-a doua zile, când le puse pe toate trei într-o singură colivie, tumultul nu mai fu chiar așa de mare. Două dintre ele băgându-și capul în penele celei de-a treia, dormiră toate formând un fel de sferă. Puse colivia lângă pernă și se culcă și el.

Dar în dimineața următoare, la trezire, două dintre ele dormeau ca un ghem cald de lână, în timp ce a treia zăcea moartă sub stinghie, pe fundul cuștii, cu aripile pe jumătate desfăcute, cu picioarele întinse și cu ochii ușor deschiși. Ca și cum n-ar fi trebuit să le lase pe celelalte să-l vadă, scoase ușor, cu grijă cadavrul și-l aruncă în lada de gunoi fără să-i spună servitoarei. Se gândea că omorâse pasărea cu cruzime.

„Care o fi murit oare?" Privea întruna spre colivie, dar, contrar așteptărilor, se părea că în viață rămăsese femela veche. Ținea mai mult la cea pe care o crescuse de ceva timp decât la cea sosită cu două zile înainte și poate că această înclinație îl făcea să gândească astfel. Își urî foarte tare propria lipsă de imparțialitate, el care nu avea o familie.

„Dacă e să discriminezi după cum simți, la ce să mai trăiești cu animale?! Pentru asta sunt foarte buni și oamenii!"

Se consideră că *kiku'itadaki* sunt foarte delicați și pot muri din orice. Dar, după acest eveniment, cele două exemplare ale sale nu mai avură nici un fel de probleme.

Anunțată de obținerea unui pui de sfrâncioc prins prin braconaj, se apropia perioada în care nu mai putea ieși din casă, deoarece trebuia să hrănească diverșii pui de pasăre trimiși de la munte. Scoase un lighean pe verandă și, în timp ce îmbăia păsările, câteva flori de glicină se scuturară în apă.

Pe când curăța coliviile de excremente ascultând bătăile de aripi în apă, de dincolo de gard se auzi gălăgia produsă de câțiva copii și, cum se înțelegea din discuție că își făceau griji pentru viața vreunui animal mic, se întrebă dacă nu cumva puiul de foxterier sârmos ieșise din curtea interioară. Se înălță pe vârfuri să vadă peste gard: era vorba de un pui de ciocârlie. Încă nu se putea ține bine pe picioare și se târa sprijinindu-se pe aripile fragile în mijlocul locului pentru gunoaie. Ce-ar fi să-l ia și să-l crească, se gândi el imediat.

„Ce-a pățit?”

„L-au aruncat cei care stau acolo”, răspunse un școlar arătând către o casă cu niște paulownia[86] de un verde violent. „O să moară!”

„Mda, o să moară.”

Și se îndepărtă de gard cu indiferență.

În acea casă creșteau trei sau patru ciocârlii. Probabil se descotorosiseră de un pui fără nici un viitor ca pasăre cântătoare. N-avea nici un rost să culeagă un exemplar handicapat: compasiunea sa buddhistă se risipi pe loc.

Sunt păsări la care nu se poate distinge sexul cât timp sunt mici. Păsărarul aduce de la munte toți puii dintr-un cuib, așa cum îi găsește, dar aruncă femelele pe măsură ce le poate recunoaște. Deoarece nu cântă, acestea nu se vând. E natural ca

86 Paulovnia este un gen de 6 – 17 specii (funcție de autoritatea taxonomică) de plante din familia monogenerică *Paulowniaceae*, înrudită și uneori inclusă în familia *Scrophulariaceae*. Este nativă în China, Laos și Vietnam și foarte cultivată în alte părți din Asia de Est, mai ales în Japonia și Coreea.

dragostea pentru animale să te împingă treptat să cauți exemplarele cele mai reușite, dar asta, pe de altă parte, face o astfel de cruzime greu de evitat. El avea tendința să-și dorească toate animalele de companie pe care îi cădeau ochii, dar își dăduse seama din experiență că această frivolitate era în cele din urmă echivalentă cu indiferența și considera că va duce la o degradare a propriului său sentiment al vieții. Iar acum, fie că era vorba de un câine splendid sau de un exemplar remarcabil de pasăre, refuza să îl ia chiar și rugat dacă fusese crescut de altcineva.

De-asta îmi displac ființele umane, își făcea el, singuraticul, o teorie proprie. Dacă ești căsătorit, dacă ai părinți, copii sau frați, nu poți să tai ușor legăturile cu o rudă, chiar greu de suportat, și ești nevoit să te resemnezi să o suporți. Pe deasupra, fiecare posedă ceea ce se cheamă un *ego*.

Mai mult decât atât, era de părere că a face o jucărie din viața și biologia animalelor și de a le crește artificial, într-un mod deformat, având ca scop o matriță ideală, este ceva de o puritate tristă, o detașare de ordin divin. Pe cruzii protectori ai animalelor care urmăresc cu frenezie doar o rasă mai pură, el îi tolera cu un zâmbet disprețuitor, ca pe un simbol tragic al acestei lumi, precum și al ființei umane.

Într-o seară de noiembrie din anul precedent apăruse la el acasă negustorul de câini. Avea un aspect de mandarină zbârcită, probabil din cauza vreunei boli cronice de rinichi.

„Tocmai am făcut o prostie teribilă. După ce-am intrat în parc, i-am dat drumul din lesă, dar cu ceața asta nu prea se vede bine și am scăpat-o din vedere doar foarte puțin, însă a fost de ajuns ca s-o găsesc cu un câine vagabond călare pe ea. I-am despărțit imediat și i-am tot dat picioare-n burtă, jigodia, până n-a mai știut de ea, nu se poate, mi-am zis, dar dimpotrivă, ironia e că în astfel de cazuri de obicei efectele se produc… ”

„Ai fost neglijent. Doar ești de meserie!… ”

„Da, mi-e așa de rușine, încât nici nu pot să o povestesc cuiva! Jigodia, într-o clipă m-a făcut să pierd patru-cinci sute de yeni[87]!” Buzele galbene ale negustorului de câini se contractau spasmodic.

Dobermanul în cauză, curajos din fire, își ținea capul plecat cu un aer umil și doar arunca pe furiș câte o privire speriată către bolnavul de rinichi. Ceața învăluise totul.

Femela aceasta urma să fie vândută datorită intermedierii sale. Oricum, dacă odată ajunsă la cumpărător ar fi născut niște bastarzi, creditul său ar fi fost grav compromis. Dar, în ciuda faptului că îi atrase atenția negustorului, acesta, având se pare probleme financiare, după un timp vându animalul fără să i-l mai arate și lui. Cum era de așteptat, după încă două-trei zile, cumpărătorul veni cu câinele la el acasă. În a doua seară după ce-l primise, născuse pui morți.

„Se auzeau niște gemete de durere și, când servitoarea a deschis oblonul și s-a uitat, își mânca puii sub verandă. S-a speriat și, cum erau de-abia zorii, nu știe bine câți pui au fost, dar a văzut cum îl înghițea pe ultimul. Am chemat imediat veterinarul, care ne-a explicat că un negustor nu vinde niciodată o femelă cu pui de rasă fără să spună nimic; probabil a avut de-a face cu vreun câine vagabond, a fost lovită sălbatic cu picioarele sau bătută și după asta a adus puii pe lume. Nașterea nu a fost deloc normală. Sau poate e un câine cu năravul de a-și mânca progenitura. Așa că cei de acasă, foarte indignați, mi-au spus să-l duc înapoi. Un câine care a suportat așa ceva e demn de milă!”

„Ia să vedem”, făcu el indiferent și, ridicând animalul în brațe, îi palpă mamelele. „Asta e un câine care a mai alăptat. De data asta a născut pui morți și de-asta i-a mâncat.” Cu toate că era înfuriat de incorectitudinea negustorului și simțea compasiune pentru câine, în timp ce vorbea figura îi rămăsese nepăsătoare.

I se întâmplase și lui să se nască niște pui bastarzi.

Chiar și în călătorie, dacă avea vreun bărbat ca însoțitor, nu împărțea niciodată camera cu el. Îi displăcea și să găzduiască

87 O sumă foarte mare pentru acea epocă.

vreunul la el în casă și nu accepta studenți[88]. Fără vreo legătură cu sentimentul dezagreabil provocat de bărbați, alesese ca și în cazul câinilor să nu crească decât femele. Un mascul, dacă nu e excepțional, nu are trecere pentru reproducere. Costă mult să-l cumperi, apoi trebuie să-i faci publicitate ca unui actor de film, așa că popularitatea lui e foarte schimbătoare. Te trezești implicat în conflicte legate de importul raselor și totul se transformă într-un fel de joc de noroc. Fusese odată la un crescător de câini, unde i se arătase un terier japonez faimos ca mascul reproducător. Toată ziua stătea tolănit pe o saltea de la etaj. Era suficient să fie luat în brațe și coborât la parter - asta devenise un obicei -, că își și închipuia că sosise o femelă. Parcă era o prostituată versată. Pentru că avea părul scurt și organul, extrem de dezvoltat, era perfect vizibil, chiar și el își feri privirile și avu o senzație aproape lugubră.

Dar nu pentru că l-ar fi deranjat astfel de lucruri nu creștea el masculi, ci pentru că, mai mult decât orice, se bucura de nașterea și creșterea puilor de câine.

Se întâmplase cu o femelă de terier Boston cam ciudată. La vremea încrucișării o legaseră, dar ea tăiase cureaua, săpase pe sub gard, rupsese cu dinții grilajul vechi de bambus și rătăcise un timp, așa că era limpede că va naște corcituri. Cu toate astea, când servitoarea veni să-l trezească, el se sculă de parc-ar fi fost doctor.

„Adu-mi o foarfecă și niște vată! Apoi taie repede funiile de paie de la butoiul cu *sake*."

Solul din curtea interioară era colorat de soarele acelei dimineți de iarnă timpurie, ceea ce crea o atmosferă de vagă prospețime. Cățeaua era culcată undeva la soare, iar din burtă începuse să-i iasă un sac ca o vânătă. Văzând-o cum dă slab din coadă în chip de scuză, privind în sus cu aerul că i s-ar plânge, el simți deodată un fel de remușcări.

88 Exista obiceiul ca unii studenți, în loc de chirie, să preia o parte din sarcinile unui servitor.

Câinele ăsta fusese pentru prima dată în perioadă de rut, iar corpul nu-i era încă bine format. În consecință, privirile îi trădau nedumerirea față de ce i se întâmpla. „Ce s-o întâmpla oare acum cu trupul meu?! Nu-mi dau seama ce, dar nu e deloc plăcut. Ce-ar trebui oare să fac?!” Era puțin intimidată, dar se lăsa cu toată inocența în grija altora, dând impresia că nu se simte deloc responsabilă pentru propria-i situație.

De aceea, el și-o reaminti pe Chikako cu zece ani înainte. Pe vremea aceea, când i se vânduse lui, avea exact aceeași expresie.

„E adevărat că, dacă faci meseria asta, ajungi treptat să nu mai simți?”

„Nu e chiar imposibil, dar dacă întâlnești pe cineva pe care să-l iubești... Pe deasupra, dacă ai doar doi sau trei obișnuiți, nu i-aș zice « meseria asta »!”

„Pe tine te iubesc foarte mult!”

„Și totuși tu nu...”

„Nu-i adevărat!”

„Așa să fie oare?...”

„Când o să mă căsătoresc, o să se știe!”

„Mda, o să se știe.”

„Ce ar trebui să fac?”

„Tu cum erai?”

„Dar soția ta, ea cum a fost?”

„Păi...”

„Spune-mi, spune-mi!”

„Nu am nici o soție!”

Și privi surprins la fața ei extrem de serioasă.

Pentru că se aseamănă, de-aia-mi fac reproșuri, își zise el luând câinele în brațe și punându-l într-o cutie unde să nască.

Imediat apăru un pui învelit într-un sac, dar mama lui nu părea să știe ce-ar trebui să facă. Sfâșie el sacul cu foarfeca și tăie cordonul ombilical. Următorul sac era mare, iar în lichidul tulbure verzui se zăreau doi gemeni de o culoare cadaverică. El îi împachetă rapid în hârtie de ziar. Se născură apoi alți trei, fiecare separat. Al șaptelea și ultimul mișca în sacul său, dar era plin de

riduri. El îl privi o clipă, apoi îl înfășură prompt într-un ziar, așa cum era.

„Aruncă-i undeva. În Occident, puii sunt sonați, cei nereușiți sunt omorâți. Astfel se obțin câini frumoși, dar japonezii sunt prea sentimentali pentru asta… Dă-i mamei să mănânce un ou crud!”

Se spălă pe mâini și se băgă din nou în așternut. Deborda de bucuria că adusese pe lume niște suflete, în așa măsură că ar fi ieșit să se preumble prin oraș. Uitase că omorâse el însuși unul dintre pui.

Însă într-o dimineață, când de-abia se trezise, unul dintre pui era mort. Apucându-l cu vârfurile degetelor, îl băgă în *kimono* și se descotorosi de el cu ocazia plimbării de dimineață. După încă două-trei zile, găsi încă unul rece. Pentru a face culcușul, mama lui răsturnase paiele cu ghearele și-l acoperise. Puii nu aveau încă forța să dea singuri paiele la o parte. Iar femela nu îi apuca în gură ca să-i scoată de acolo, ba chiar se culca ea însăși peste paie. În timpul nopții, puii mureau sau striviți, sau de frig. Era la fel ca în cazul femeilor stupide care își înăbușă copiii strângându-i la sân.

„Hm, încă unul mort!” Băgând indiferent în *kimono* al treilea cadavru, fluieră ca să-și cheme câinii și se duse cu ei în parcul din apropiere. Dar văzând terierul Boston care alerga vesel, cu aerul că habar n-are că și-a omorât puiul, își aduse iarăși brusc aminte de Chikako.

La nouăsprezece ani, fusese dusă de un speculant la Harbin, unde luase timp de trei ani lecții de dans de la un rus alb. Bărbatul, dând greș în mai tot ce întreprinsese și pierzându-și se pare forța de a lupta cu viața, o angaja pe Chikako într-o trupă de muzicieni care făcea turnee în Manciuria, dar, în cele din urmă, ajunseră amândoi înapoi în țară. De îndată ce se acomoda puțin la Tokyo, Chikako se debarasă de afacerist și se căsători cu un pianist acompaniator cu care călătorise din Manciuria. Și ajunse să urce pe scenă peste tot, organizându-și propriile spectacole de dans.

În acea vreme el se număra printre personalitățile care se învârteau în diverse cercuri muzicale, dar nu atât pentru că înțelegea muzica, ci mai degrabă doar pentru că subvenționa lunar o anumită revistă de specialitate. Frecventa însă spectacolele, ca să discute nimicuri cu cunoscuții. A văzut-o pe Chikako dansând. S-a simțit atras de decadența barbară a trupului ei. Cum naiba, ce secret o readusese la viață într-o asemenea sălbăticie? Și, comparând-o mental cu cea care fusese cu șase-șapte ani înainte, nu-și putea reține uimirea. Se întreba chiar cum de nu se căsătorise cu ea atunci.

Totuși, la al patrulea spectacol de dans, trupul ei îi păru mai greoi și mai lipsit de vitalitate. Se repezi hotărât în cabina ei. Fără să-i pese că de-abia se demachia, îmbrăcată încă în costumul de dans, o apucă de o mânecă și o duse în zona semiobscură din spatele scenei.

„Dă-mi drumul! Mă dor sânii, chiar și dacă-i atingi foarte ușor!”

„Nu se poate așa ceva! Ai făcut o prostie!”

„Bine, da' mie mi-au plăcut dintotdeauna copiii! Chiar am vrut mereu să am unul al meu!”

„Îți arde să-l crești?... Cum o să supraviețuiești în arta ta cu slăbiciuni de-astea femeiești?! Ce-o să te faci de-acum încolo cu un copil? Pricepe odată!”

„Bine, da' n-am avut ce să fac!... ”

„Vorbești prostii! Crezi că o artistă poate să reziste dacă face totul ultracorect? Bărbatul tău ce zice?”

„Se bucură și-l îndrăgește deja!”

„Hm!”

„După toate câte le-am făcut pe vremuri, sunt atât de bucuroasă să am un copil acum!”

„Ar trebui să renunți la dans!”

„Ah, asta nu!”, exclamă ea cu o violență neașteptată, așa că el tăcu.

Însă Chikako nu mai avu și alt copil. Chiar și acesta nu mai fu văzut după un timp lângă ea. Poate din acest motiv, viața ei

conjugală se întunecă și se deteriora treptat. Astfel de zvonuri ajunseră și până la el.

Chikako nu putea fi atât de naivă în legătură cu copilul ei, ca terierul Boston.

În ce privește cățeii, el ar fi putut să-i salveze dacă ar fi încercat. După moartea primului, dacă ar fi tăiat paiele mai mărunt, sau dacă ar fi pus o pătură peste paie, ceilalți n-ar mai fi pățit la fel. El știa bine asta. Însă chiar și ultimul rămas a sfârșit la fel cu cei trei frați ai săi. El nu dorea moartea cățeilor. Dar nici nu găsea necesar ca ei să trăiască. Era atât de indiferent doar pentru că aceștia erau bastarzi.

Uneori câte un câine vagabond se lua după el. Obișnuia ca, în timp ce mergea spre casă, să discute cu câinele cât era drumul de lung, iar odată ajuns, să îi dea de mâncare și să-l lase să doarmă într-un culcuș cald. Recompensa astfel ceea ce considera el a fi capacitatea acestor animale de a-i simți bunătatea inimii. Însă după ce a început să crească el însuși câini, nici măcar nu-și mai întorcea privirile către corciturile de pe stradă. În ce-i privea pe oameni, era absolut la fel - disprețuia familiștii care erau în rând cu lumea, dar își ridiculiza totodată și propria singurătate.

Cu puiul de ciocârlie tot așa fusese. Impulsul buddhist de a-l salva și de a-l crește se risipise imediat; nu putea decât să abandoneze un pui fără valoare, astfel că îl lăsă în seama jocurilor crude ale copiilor.

Însă, în scurtul interval cât se uitase la puiul de ciocârlie, cei doi *kiku'itadaki* făcuseră o baie mult prea lungă.

Surprins, scoase coșulețul din lighean, dar cele două păsări zăceau nemișcate pe fundul său, ca o cârpă udă. Când îi ridică pe palme, începură să-și miște convulsiv picioarele.

„Ah, ce bine, încă trăiesc!” Recăpătând curaj, luă corpurile care, reci până în profunzime și cu ochii închiși, nu păreau că mai pot fi resuscitate și le ținu la cald deasupra *hibachi*[89]-ului. Mai adăugă mangal și o puse pe servitoare să facă vânt. Din pene se

89 Vas în care se pun cărbuni aprinși și care servește la încălzit.

ridică abur. Micile făpturi se mișcară spasmodic. Se gândi că în căldura care le dogorea din corp vor găsi energia să lupte cu moartea, dar cum nici el nu mai suporta să-și țină mâinile acolo, așternu un ștergar pe fundul coșului, așeză păsările pe el și ținu coșul deasupra focului. Ștergarul începu să capete o nuanță maronie. Cu toate că păsărelele începură să-și deschidă aripile cu mișcări bruște și să se rostogolească, nu reușiră să se ridice în picioare și închiseră din nou ochii. Aveau penele complet uscate. Dar când le îndepărtă de foc, rămaseră culcate și nu mai păreau să fie vii. Servitoarea se duse să întrebe la casa unde creșteau ciocârliile și i se spuse că, atunci când păsările sunt slăbite, e bine să li se dea ceai și să fie învelite în vată. El le înfășură în niște bumbac absorbant și, ținându-le în ambele mâini, le introduse ciocul în ceaiul răcit în prealabil. Păsările băură. Apoi, când le puse aproape niște hrană specială, întinseră gâtul și ciuguliră puțin. „Uite, au revenit la viață!”

Era o bucurie plină de prospețime. Își dădu seama că îi luase patru ore și jumătate ca să salveze păsărelele.

Însă nici unul dintre *kiku'itadaki* nu reuși să stea pe stinghie, indiferent cât încercară. Se părea că nu pot deschide ghearele. Îi luă în mână și îi palpă: degetele picioarelor erau contractate și țepene. Arătau gata-gata să se frângă ca niște crenguțe uscate.

„Oare nu cumva domnul i-a ars puțin mai înainte?” întrebă servitoarea.

Într-adevăr, culoarea picioarelor era oarecum schimbată. „Am făcut-o lată!” își zise și se înfurie și mai tare:

„Cum puteau să-și ardă picioarele, când au fost sau între mâinile mele, sau pe ștergar?!... Dacă mâine nu-și revin, să te duci la magazinul de păsări să întrebi ce trebuie făcut.”

Se încuie la el în birou și încălzi picioarele păsărelelor introducându-le în gură. Senzația de pe limbă aproape că-l făcea să verse lacrimi de compasiune. Nu după mult, transpirația palmelor începu să le umezească penajul. Ținute în salivă, degetele păsărilor deveniră o idee mai flexibile. Deoarece păreau extrem de fragile, gata să se rupă la orice tratament mai brutal,

mai întâi întindea el cu grijă câte o gheară și încerca să facă pasărea să se agațe de propriul său deget mic. Apoi le introduse iarăși picioarele în gură. Îndepărtă stinghia și puse pe fundul coliviei hrană într-o farfurioară, dar păsărilor le era încă mult prea greu să mănânce ținându-se pe picioroușele lor bolnave.

„Și negustorul de păsări zicea că s-ar putea ca domnul să le fi ars picioarele”, raportă servitoarea a doua zi la întoarcere. „Mai spunea că li se pot încălzi cu ceai, dar că, de obicei, păsările își vindecă singure picioarele, cu ciocul.”

Într-adevăr, păsărelele își ciuguleau întruna degetele de la picioare sau trăgeau de ele cu ciocul. Parcă zicând „Hei, piciorule, ce-ai pățit? Ține-te bine!”, loveau pline de vigoare, cu energia unei ciocănitori. Încercară cu curaj să se ridice, în ciuda beteșugului. La vederea optimismului micilor ființe cu trupul în parte bolnav, te gândeai că multe minuni mai sunt pe lume și-ți venea să le încurajezi cu voce tare.

Le cufundă picioarele și în ceai, dar în gura unui om efectul era mult mai evident.

Cei doi *kiku'itadaki* nu prea fuseseră învățați cu oamenii și, până acum, dacă îi lua în mână, pieptul le tresaltă puternic, parcă străbătut de valuri, dar, la o zi sau două de când le fuseseră afectate picioarele, se obișnuiră să-i stea în palmă și nu numai că nu le mai era frică, dar cântau vesel și ajunseră chiar să și mănânce. Asta stârnea și mai mult mila.

Totuși îngrijirile sale nu avură nici un rezultat, iar el deveni tot mai puțin interesat. În dimineața zilei a șasea, cu degetele de la picioare chircite și acoperite de găinaț, cuplul de *kiku'itadaki* zăcea mort, într-un deplin acord.

Moartea unei păsărele e ceva complet neînsemnat. De cele mai multe ori îi descoperi pe neașteptate cadavrul dimineața în colivie.

Prima dată când s-a întâmplat la el acasă, a fost cu un păun. Într-o noapte, perechii îi fuseseră smulse cozile de către niște șobolani, iar cușca era mânjită cu sânge. Masculul trecu a doua zi pe lumea cealaltă. În ce privește femela însă, deși muriră rând pe rând, cine știe din ce cauză, toți masculii puși împreună cu ea,

mai trăi încă destul de mult timp, așa cum era, cu fundul roșu ca la o maimuță. Până la urmă însă, slăbi treptat și muri si ea.

„Păunii nu par a se simți bine aici la mine. Am renunțat să-i mai cresc.”

Încă de la început nu-i plăcuseră păsările preferate de fete, cum ar fi păunul. Decât păsările în stil occidental, hrănite cu semințe, iubea mult mai mult sobrietatea celor japoneze, care mâncau hrană sub formă de păstăi[90]. Nici dintre păsările cântătoare nu-i plăceau cele cu cânt strălucitor, precum canarii, privighetoarea sau ciocârlia. Ținuse păuni numai pentru că negustorul de păsări îi făcuse cadou. Pentru că unul murise, cumpărase mereu altul în loc - asta era toată povestea.

Și în cazul câinilor, dacă, de exemplu, ai crescut la un moment dat *collie*, o să dorești apoi să ai aceeași rasă. Aspiri la o femeie care seamănă cu propria mamă. Iubești o femeie care seamănă cu prima dragoste. Vrei să te căsătorești cu o femeie care seamănă cu soția care ți-a murit. Nu e același lucru? Zicându-și că a trăi împreună cu animalele înseamnă să dorești să fii singur și mult mai liber în aroganța ta, renunță să mai crească păuni.

Codobatura moartă la un timp după păuni, cu verdele ei gălbui de pe părțile laterale și cu galbenul de pe piept, în plus cu silueta ei subțire și blândă, îi amintea de atmosfera unei păduri rare de bambus. Era obișnuită cu el și, chiar dacă nu-i era foame, mânca totuși cu plăcere dacă o punea pe degetul lui, dând ușor din aripile semideschise și ciripind adorabil. Îi ciugulea în glumă chiar și alunițele de pe față. De aceea a lăsat-o liberă în salon, dar ea s-a ghiftuit până n-a mai putut cu resturi de *senhei*[91] sărat și a murit. Se gândi să cumpere o alta, dar în cele din urmă renunță și aduse în colivia goală un măcăleandru, specie cu care nu mai avusese de-a face.

90 Hrana specială despre care se vorbește de mai multe ori aici *(surie)* este o pastă obținută dintr-un amestec de pești mici de râu, făină de orez, tărâțe și zarzavaturi.

91 Un fel de prăjiturele *(crackers)*, banale în Japonia, făcute din pastă de orez prăjită cu sos de soia.

Însă, poate pentru că fusese vina lui în cazul perechii de *kiku'itadaki* și când aproape îi înecase, și când le îmbolnăvise picioarele, rămăsese cu un atașament față de ele. Imediat, vânzătorul de păsări îi aduse o altă pereche. Am putea spune că sunt niște ființe de dimensiuni foarte mici, dar și pentru acestea, din nou, deși le supraveghease acum fără să se îndepărteze de lighean, rezultatul băii fusese același.

Când a scos colivia din lighean, deși tremurau din tot corpul cu ochii închiși, în măsura în care se țineau totuși pe picioare, se găseau într-o stare mai bună decât precedentele. Acum însă putea fi atent să nu le ardă picioarele.

„Iarăși am făcut-o! Aprinde focul!" spuse el calm, deși cu un aer cumva rușinat.

„Totuși, domnule, ce-ar fi dacă le-ați lăsa să moară?!"

El fu întru câtva derutat, de parcă atunci s-ar fi trezit.

„Bine, da', știind ce s-a-ntâmplat data trecută, le pot salva fără nici o greutate!"

„Chiar dacă scapă, n-o să mai trăiască mult! Și mai 'nainte, cu picioarele în halul ăla, îmi ziceam c-ar fi bine să moară cât mai repede!"

„Bine, da' ar putea scăpa!"

„Ar fi mai bine să le lăsați să moară liniștite!"

„Așa deci?"

Simți o slăbiciune fizică în tot corpul, ca pe punctul de a leșina. Urcă în tăcere în biroul de la etaj, puse colivia la fereastră, în bătaia soarelui și privi absent cum viața îi părăsea treptat pe cei doi *kiku'itadaki*.

Încă mai spera ca, datorită luminii soarelui, păsărelele să-și revină. Însă, în mod straniu, se simțea trist și, contemplându-și plictisit starea demnă de milă, nu se mai simțea în stare să facă atâta vâlvă pentru salvarea vieții micilor ființe, ca data trecută.

Când în cele din urmă încetară să mai sufle, scoase cadavrele ude ale păsărelelor din colivie și le ținu un timp în palmă. Dar apoi le băgă la loc și înghesui colivia în *oshiire*. Coborî direct la parter și îi spuse doar în treacăt servitoarei:

„Să știi c-au murit!”

Fiind atât de mici, *kiku'itadaki* sunt extrem de fragili. Tot atât de mici însă, *enaga, misosazai, higara* și altele o duceau foarte bine la el acasă. Poate că într-o casă unde a murit un păun, devine greu pentru alți păuni să mai trăiască, și poate din aceeași cauză omorâse el în două rânduri cu baia păsărelele acelea - îi treceau lui prin cap tot felul de gânduri fataliste. Râzând, îi spuse servitoarei:

„Am terminat-o definitiv cu *kiku'itadaki*. Se duse și se întinse pe jos în living, se lăsă tras destul de tare de păr de către cățeluși, apoi alese din cele șaisprezece-șaptesprezece colivii înșirate acolo pe cea cu bufnița și urcă cu ea în birou.

Privindu-i fața, bufnița își rotunji furioasă ochii și începu să-și întoarcă întruna capul ba într-o parte, ba în alta, să clămpănească din cioc și să pufnească. Pasărea asta nu mânca niciodată dacă el o privea. Dacă îi dădea între degete o bucățică de carne, o apuca indignată și rămânea la nesfârșit cu ea atârnând în cioc, fără s-o înghită. Odată el stătuse până dimineața, într-un joc încăpățânat al răbdării. Cu el alături, bufnița nici măcar nu-și întorcea privirea către hrana specială. Nici măcar nu se clintea. Când începu să se crape de ziuă însă, foamea o răzbi. Mișcându-se lateral pe stinghie, către mâncare, produse un zgomot ușor cu picioarele. Când el se întoarse spre colivie, pasărea, care își întinsese gâtul către hrană cu o expresie de perfidie, de viclenie fără egal, cu smocurile de pene de pe cap strânse și cu ochii îngustați, își îndreptă capul brusc, pufni cu ură către el și își luă un aer indiferent. El privi din nou în altă parte. După un timp se auzi iar același zgomot. Când privirile li se întâlniră, pasărea se îndepărtă iar de mâncare. Jocul se repetă până când ciripitul răsunător al sfrânciocului vesti bucuria dimineții.

El nu numai că nu detesta bufnița, ci chiar își făcu din ea un mod plăcut de a se consola.

„Aș vrea să găsesc o servitoare care să-i semene!”

„Hm. E cam multă modestie în tine!”

Cu o expresie de neplăcere pe față, el deja îi întorsese spatele prietenului.

„Ki, ki! Ki, ki”, își chemă sfrânciocul de alături.

„Kikikikikikikiki!” răspunse acesta cu glas puternic, ca o vijelie gata-gata să ridice totul în aer.

Sfrânciocul e la fel de rapace ca bufnița, dar acestuia i se transmisese ceva din familiaritatea hrănirii cu mâna și pasărea se atașase de el ca o fetiță răsfățată. Fie că îi recunoștea pașii la întoarcerea acasă, fie că îl auzea tușind, își înălța îndată cântul. Dacă îl scotea din colivie, venea în zbor pe umărul sau pe genunchii lui și își flutura voios aripile,

Își ducea acest sfrancioc lângă pernă în loc de ceas deșteptător. Când se făcea lumină dimineața, cum se răsucea în pat, sau își mișca mâna, sau își reașeza perna, pasărea începea să se alinte kii, ki, kii, kii, și chiar auzea înghițindu-și saliva, răspundea kikikiki. Gasul, care în scurt timp îl trezea cu vehemență, avea prospețimea unui fulger care ar traversa dimineața vieții. După ce, răspunzându-i de câteva ori, el se trezea complet, sfrânciocul începea să ciripească liniștit, imitând diverse alte păsări.

„Și ziua de azi se anunță o zi bună!”, îl făcea să se gândească acest herald al dimineții, căruia i se alăturau nu după mult și gasurile colorate ale păsărilor; încă în ținută de repaus, el lua mâncare între degete și i-o dădea, iar sfrânciocul, înfometat, o ciugulea cu violență, dar el lua și asta drept un semn de afecțiune.

Dacă, aflat chiar și într-o scurtă călătorie, era nevoit să doarmă în altă parte, își visa animalele și se trezea în toiul nopții, astfel că nu pleca aproape deloc de acasă. Mania asta devenind tot mai puternică, fie că se ducea în vizită, fie că ieșea la cumpărături, în timp ce mergea i se părea deodată aberant să se găsească singur și se întorcea din drum. Atunci când nu avea o însoțitoare, în lipsa unei alte soluții, o lua cu el pe mica servitoare.

Chiar dacă se ducea să o vadă pe Chikako dansând, o pusese pe fată să care coșul cu flori, așa că nu putea să se răzgândească, zicând „Gata, înapoi acasă!”

Spectacolul de dans din seara aceea, organizat de un ziar, era ca un fel de competiție între paisprezece sau cincisprezece dansatoare. N-o mai văzuse pe scenă de doi ani pe Chikako, dar își întoarse în altă parte privirile, neputând suporta decăderea artei ei. Din forța sălbatică nu mai rămăsese acum decât o cochetărie vulgară. Formele fundamentale ale dansului se prăbușiseră, împreună cu strălucirea trupului ei.

În ciuda spuselor șoferului, se întâlnise cu o înmormântare, avea acasă și niște cadavre de *kiku'itadaki*; luând ca pretext nimerit faptul că toate astea erau de rău-augur, o trimise pe servitoare în culise cu coșul de flori, dar ea se întoarse cu mesajul că Chikako vrea să-l vadă neapărat. Cum nu se simțea în stare să stea pe îndelete de vorbă cu ea, acum, după ce-o văzuse dansând, se duse în cabină profitând de pauză. La intrare însă, aproape înlemni și se ascunse prompt după ușă.

Chikako tocmai era machiată de către un tânăr.

Cu ochii închiși, în tăcere, cu capul ușor lăsat pe spate, cu aerul că se abandonează total în mâinile celuilalt - deoarece buzele, sprâncenele și pleoapele nu erau încă pictate, fața ei complet albă și imobilă arăta ca a unei păpuși lipsite de viață.

Cu vreo zece ani mai înainte, încercase să se sinucidă împreună cu Chikako. Cum pe vremea aceea afirmația lui că vrea să moară devenise aproape un tic verbal, însemna că nu avea un motiv anume pentru care să fie nevoit să-și termine zilele. Nu era decât un gând precum florile efemere din această viață solitară, trăită la nesfârșit în compania animalelor. De aceea avusese impresia că Chikako, care se lăsa absentă în grija altora, cu aerul că speranțele pentru această lume îi vor fi aduse în dar de altcineva, și neputând spune despre ea că trăiește, ar putea fi o bună parteneră pentru a muri. Cum era de așteptat, Chikako acceptă cu inocență, cu expresia ei dintotdeauna cum că nu pricepe bine sensul gesturilor făcute de ea însăși, cerând doar un singur lucru:

„Să-mi legi bine picioarele, pentru că am auzit că poalele hainelor se deranjează. Bine?”

Legându-i-le cu niște sfoară subțire, el fu surprins de frumusețea picioarelor ei, de parcă le vedea pentru prima oară.

„Se va zice că am murit cu o fată foarte frumoasă!”, își spuse.

Culcându-se cu spatele la el, ea închise ochii cu candoare și își întinse puțin gâtul. Apoi își împreună mâinile a rugăciune. Atunci, ca un fulger, el avu revelația uriașului bine oferit de neant.

„Ah, nu, nu trebuie să murim!”

El, desigur, nu avusese intenția nici să ucidă, nici să moară. Nu-și dădea seama dacă Chikako o luase în serios sau în glumă. Pe fața ei nu se putea citi nici una, nici alta. Era în toiul verii, după-amiaza.

Fusese cumva teribil de uimit, iar după aceea nu s-a mai gândit nici în vis la sinucidere, de asemenea, nici n-a mai pomenit vreodată de așa ceva. Imaginându-și ce s-ar fi putut întâmpla, în adâncul sufletului său rezona atunci profund ideea că trebuie să-i fie mereu recunoscător acestei femei.

Machiată pentru dans de acel tânăr, Chikako îi readuse în memorie chipul ei de odinioară, cu mâinile împreunate. Și mai înainte, când visase cu ochii deschiși în mașină, tot asta văzuse fugitiv. De fiecare dată când și-o amintea pe acea Chikako, fie și noaptea, avea iluzia că e învăluit într-o strălucire orbitoare de plină zi în miez de vară.

„Da’ totuși, de ce m-am ascuns oare așa dintr-odată în umbra ușii?”, murmură el și o luă înapoi pe culoar, când un bărbat îl salută amical. Cât stătu el un moment întrebându-se cine o fi, acesta continuă exaltat:

„Nu-i așa că e grozavă? Așa, punând mai multe să danseze, se vede clar ce bună e Chikako!”

„Ah!”, își aminti el. Era soțul lui Chikako, acompaniatorul. „Ce mai faceți?”

„Chiar mă gândeam să trec o dată să vă salut! De fapt, am divorțat la sfârșitul anului trecut, dar Chikako e cu o clasă peste celelalte. E chiar grozavă!”

Spunându-și că trebuie să găsească și el ceva mai reconfortant, de ce oare, pieptul începu să i se zbată aproape dureros. O frază îi veni în minte.

Tocmai avea la el o carte cu textele unei fete moarte la șaisprezece ani. În ultima vreme, plăcerea lui cea mare era să citească scrierile tinerilor. Mama fetei de șaisprezece ani îi machiase, se pare, fața și scrisese la sfârșitul jurnalului acesteia, la pagina zilei morții:

„Fața machiată pentru prima dată de la naștere, ca o mireasă.”

CÂNTECUL ITALIAN

Devenită în întregime o torță și strigând de durere, făptura aceea sărea așa cuprinsă de flăcări și-și agita disperată brațele. Ai fi zis că asiști la moartea în chinuri a unui fluture cu aripi de foc.

Omul în flăcări se năpustise pe culoar din laboratorul de cercetare, odată cu detonația extrem de puternică.

Cei veniți în grabă fură mai întâi izbiți nu de faptul că ardea, ci de cât de sus sărea acea torță vie. Ca o lăcustă cuprinsă de foc. De parcă viața ar fi explodat în flăcări.

Nu era atât o glumă proastă, căci era normal ca doctorul Torii să sară așa de sus, întrucât fusese campion la sărituri și participase chiar și la Jocurile Olimpice, cât un mod de a sări grotesc, în care corpul ardea odată cu viața. La fel, strigătele sale nu mai aduceau a voce omenească. Erau urletele unui animal căruia i se smulgea carnea de viu.

Halatul alb ardea după un contur neregulat, anormal și, în timp ce cămașa de dedesubt cădea arzând și ea, limbile de foc ajungeau până în dreptul feței, unde ochii străluceau puternic, gata să-i sară din cap de căldură.

Oricum, fiind scăldat în alcool, ardea perfect. Se auzi zgomotul exploziilor unor borcane cu substanțe.

Cineva își scoase haina de la costumul european și, ținând-o în ambele mâini ca un toreador, îl cuprinse pe doctorul Torii ca să înfășoare globul aprins, iar alți trei-patru îl imitară, țintuindu-l la pământ pe omul în flăcări.

În acest timp, răsunau tot felul de strigăte:

— Incendiu! Arde!

— Aduceți uneltele! Aduceți pompa!

— Salvați documentele importante! Repede!

— Sunați alarma!

— Un doctor, oricare, care e mai aproape!

— Telefonați la pompieri!

— Ei, da’ ce e cu Sakiko! Unde e Sakiko?

— Așa e, Sakiko!!

Și în clipa când un bărbat se pregătea să pătrundă prin fum, întrucât probabil că focul ajunsese și la cuștile cu animale pentru experiență, un șoarece înnebunit se azvârli ca un proiectil, își înfipse dinții în pantalonii săi și rămase agățat acolo.

Într-un târziu, Sakiko apăru deodată pe pervazul ferestrei. De parcă își aștepta resemnată moartea în flăcări.

Pe umerii ei, străbătând geamul, cădeau razele soarelui de dimineață din acel miez de vară. În afara camerei pline de fum, grădina, până și frunzișul verde arătau pure, ca spălate de o aversă.

Fusta lui Sakiko ardea de la poale. Poate pentru că ea rămânea nemișcată, flăcările păreau liniștite ca într-un basm cu zâne. Mânecile, atârnând inerte, ardeau și ele.

— Proasta! strigă prin fum bărbatul și, în același timp, se repezi dintr-un salt asupra coapselor ei. Dintr-o mișcare îi smulse fusta și o aruncă. De prea multă forță, odată cu ea se sfâșiară și desuurile complet albe.

Apărură la vedere ciorapii și, ca și cum de-abia atunci s-ar fi trezit, Sakiko încercă să-și acopere picioarele cu mâinile. Ghemuindu-se, leșină și se prăvăli înainte. Ducând-o sub braț, bărbatul o scoase afară de acolo.

Alți doi o transportară imediat cu mașina la spital.

Doctorul Torii, în ciuda faptului că, din cauza arsurilor suferite pe două treimi din suprafața pielii, era condamnat la o moarte apropiată, merse pe propriile picioare pe coridorul spitalului. Anunțați prin telefon, câțiva doctori, vechi prieteni, îi ieșiră în întâmpinare.

— A, vă mulțumesc. Laboratorul meu arde. Un incendiu. L-am lăsat arzând zdravăn! spuse cu claritate văzându-i, ridicând vocea de parcă ar fi vorbit de la catedră.

Mergea ca un erou, dar fața roșie și umflată, cu genele și sprâncenele complet pârlite, care foarte repede urma să se transforme într-o rană, îi dădea aerul unui spectru.

Odată întins pe pat, se plânse de dureri violente doar un scurt timp, căci apoi, delirând deja, nu mai făcu decât să se întoarcă de pe o parte pe alta. Tot corpul îi era înfășurat în pansamente. Se afla, oricum, într-o stare cumplită, în care chiar și aplicarea de unguente nu mai servea decât la prevenirea descompunerii cadavrului. Injecțiile îl calmară doar într-o oarecare măsură. De la regimentul din apropiere fură chemați degrabă zece soldați tineri și li se verifică grupa sangvină, făcându-se pregătiri pentru transfuzie, dar era limpede că nu mai servea la nimic.

Cu o mică întârziere, după șeful secției de dermatologie veni într-o vizită specială și șeful secției de boli interne, însă cum pacientul, bandajat tot, se agita violent, fu extrem de dificil și să-l asculte cu stetoscopul, și să-i ia pulsul.

Cu acestea însă, consultația se încheie, pentru un scurt timp îl priviră rece, apoi ieșiră în tăcere.

Din punct de vedere științific, moartea era dincolo de orice dubiu.

Camera lui Sakiko se găsea la numai două uși distanță de cea a doctorului Torii. Evident că îi auzea strigătele.

Vizitatorii adunați în jurul ei îi spuneau toți cam același lucru:

— Ce nenorocire, bine că ți-a scăpat fața, asta e cel mai important!

Auzindu-i, Sakiko, cu chipul ascuns în pernă, plângea isteric, cu suspine.

Coapsa dreaptă îi era puternic bandajată începând chiar de la bază și avea un aspect de picior artificial; o chinuiau usturimea și o durere lancinantă[92]. Spunându-și că a devenit infirmă, tânăra, care de-abia începea să se gândească serios la căsătorie, trecea printr-o suferință fizică teribilă.

De când fusese învăluită de flăcări, cumva și sufletește, și trupește, înaintase în vârstă, dar, în același timp, se întorsese spre copilărie. Cele două tendințe nu se armonizau, ci se confruntau înlăuntrul ei. Probabil de aici și isteria.

92 Care se manifestă prin junghiuri și prin zvâcnituri.

După stupefacție și agitație, apare un sentiment de plăcere fizică. E ca un curcubeu într-o lume vidă. În consecință, morala nu există. Durerea lancinantă a arsurilor vorbește în locul moralei.

Nu mai putea deloc să sufere profund pentru starea doctorului Torii. Mai mult ca sigur, din cauza faptului că ea însăși fusese salvată.

În acea primăvară, Sakiko absolvise secția de canto a școlii de muzică. Devenise apoi asistenta unui medic militar. Pare puțin cam fantastic, însă azi, mai ales pentru fetele de acum, o astfel de abatere de la traiectorie nu e câtuși de puțin surprinzătoare.

Și în cazul doctorului Torii lucrurile stăteau cam la fel. Și din cauză că fusese student la o universitate de stat, în calitate de sportiv de performanță el nu-și neglijase studiile, însă nu avea în mod special o gândire științifică. Pe plan sportiv, de asemenea, nu stabilise nici un nou record.

Avantajat și de firea sa deschisă, și de înfățișarea plăcută, se bucura de popularitate și, pe nesimțite, ajunsese să fie pus de diverși organizatori să prezideze petreceri; și chiar acum, când nu mai participa la competiții, era în continuare cunoscut ca antrenor.

Deși ideea că pentru a elabora sistemul științific al metodelor de antrenament trebuie mai întâi să se pună bazele medicinii sportive nu îi aparținea, era înclinat să o considere originală și faptul că era absorbit de ea constituia singurul său merit. Din punctul de vedere al unui savant medicinist, statisticile în care era cufundat semănau cu niște jocuri puerile, însă aceasta constituia adevărata contribuție adusă de el lumii sportului.

Astfel, viața îi evoluase ca a unui copil-minune. Comentariile lui apăreau uneori și în coloanele sportive ale unui ziar de prima importanță.

Muncea trup și suflet și pentru sport, și pentru război, în aceeași măsură. De altfel, după ce în țară aceste timpuri dăduseră naștere sentimentelor războinice ieșite din comun, odată cu cercetările privind armele și gazele de luptă, a făcut progrese și

ceea ce ar trebui numită medicina de război și au apărut specialiști și în acest domeniu. A crescut mult numărul celor care făceau cercetări detașați la facultățile de medicină militară, iar savanții din universități se angajau unul după altul în locuri legate direct de autoritățile militare.

Deși nu avea intenția să se lase dus de valul acestei noi mode, doctorul Torii, înainte să-și dea seama, ajunsese unul dintre tinerii și activii savanți ai medicinii militare. Dacă s-ar fi privit, ar fi trebuit să fie foarte uimit, însă, oricum, uitând de sine, încerca din răsputeri să se adapteze cumva la vremuri.

Era tipul de sportiv care, pentru a sări în plus unul sau chiar și o jumătate de centimetru, își scurtează propria viață și face vâlvă în jurul lui.

În domeniul medicinii sportive, nu se putea lua doctoratul chiar așa de ușor.

Dar în medicina de război ploua cu doctorate luate fără dificultăți.

Teza i-o citise numai profesorul cu atribuția de examinator principal. Întrucât constituia un secret militar, conținutul nu putea fi publicat, dar examinatorul afirmase că lucrarea reprezenta o contribuție extrem de importantă la războiul aerian și că era o cercetare valoroasă pentru țară, astfel că profesorii din comisie, aprobând-o în tăcere, au admis-o în unanimitate.

Teza trata despre fiziologia nervilor în războiul aerian.

Într-un fel de aeromodel băgase șoareci și iepuri și îi supusese la lupinguri, dar, desigur, mersese și pe un aerodrom unde, bătându-l pe umăr pe ofițerul aviator mai în vârstă decât el cu care urcase într-un avion de vânătoare, își dăduse aere de parcă ar fi fost general:

— Ei, o să ne apară aceleași efecte ca la șoareci!

Deoarece în acel an exercițiile de apărare antiaeriană se îndesiseră și dorea să încheie pentru moment cercetările de până atunci, își petrecea noapte de noapte în laboratorul situat într-un loc secret.

I se promisese după aceea o călătorie în Occident. Urma să facă studii de fiziologie la fața locului, în tranșeele Europei aflate în acel timp într-un uriaș război.

Din cauza nopților albe de activitate intensă, doctorul Torii avea și clipe de neatenție.

Lângă Sakiko, care venise la serviciu mai devreme ca de obicei și fierbea apă pe becul de gaz pentru ceaiul de dimineață, doctorul tocmai turna niște alcool dintr-un bidon mare într-o sticlă, când deodată s-a produs incendiul și bidonul a explodat.

Pe la mijlocul verii, în spital se înmulțeau brusc pacienții copii. Părinții doreau să-i vindece de bolile cronice în timpul vacanței din perioada caniculară.

Amigdalectomiile erau cele mai numeroase - în general copii scrofuloși[93] de la oraș. Și, lucru încă și mai ciudat, majoritatea erau fete. Cu conturul ochilor și al buzelor modern trasat, cu fața mică, dar cu un aer inteligent, fetițele, cu umerii lor fragili, mergeau, cu pași mari, aliniate.

Aceste flori maladive colorau cumva spitalul cu o lumină vie. Stabileau de îndată între ele relații sociale ca la oraș.

Operația, constând într-o incizie în fundul gurii, era ușoară, dar după aceea se aplicau niște pungi cu gheață pentru a răci locul din exterior. Fetițele se bucurau și de acestea, de parcă ar fi fost niște coliere ale unor nobile doamne.

— Epatant, nu-i așa? își spuneau una alteia și, slăbind legăturile, își lăsau punga cu gheață învelită în tifon să atârne rotundă până pe piept și și-o arătau triumfător, făcându-i pe adulți să râdă.

Printre acești copii de la oraș, pijamaua părea să fie în vogă.

Halatele urâte din material de prosop le dădeau un aspect jalnic și copiii care nu aveau pijama își procurau toți una în cel mult trei zile de la internare.

93 bolnav de *scrofuloză* (Afecțiune cronică de natură tuberculoasă caracterizată prin inflamarea ganglionilor limfatici cervicali, inghinali sau axilari. ♦ Stare de debilitate (specifică copiilor și tinerilor) manifestată prin limfatism, hipertrofie ganglionară, predispoziție la tuberculoză).

Aceşti „pijamalişti” mergeau în grupuri în salonul de ceai ca să mănânce îngheţată.

Într-o încăpere se afla deja de trei luni un angrosist de cherestea care, din cauza unor edeme canceroase, avea carnea căzută de la nas până la pometi, aproape să se vadă osul; în camera largă în stil japonez de alături stăteau laolaltă patru fetițe scrofuloase. Era o cameră de categoria a doua pentru o persoană, dar secţia ORL fiind arhiplină, se recursese la acest expedient temporar.

În camera angrosistului de cherestea se îngrămădeau zilnic rudele. Se dădea lupta pentru moştenire. Pe scurt, deoarece el nu avea copii, fraţii bolnavului încercau s-o înlăture pe soţie de la succesiune şi să obţină desemnarea ca moştenitor a unuia dintre propriii lor fii. Ca urmare, veneau toată ziua la spital şi-şi petreceau timpul vorbindu-şi de rău cumnata. Nu precupeţeau nici un efort pentru a-l determina să scrie un testament.

Însă bolnavul nici nu se gândea că ar putea muri.

În privinţa soţiei, nici ea n-ar fi avut altă strategie decât să-l facă să scrie un testament, dar, bineînţeles, nu putea deschide discuţia despre asta.

Bolnavul, cu mintea puţin tulburată şi dând crezare calomniilor rudelor, se gândea să-şi ocărască soţia ca pe un duşman de moarte; profitând chiar de un moment când rămăseseră singuri, o apucă de mână. Dar nu făcu niciodată mai mult de atât, ci rămase tăcut, într-o răceală întunecată.

Tot alături se afla şi camera surorilor din spital. În plină noapte, prin perete se auzeau suspinele soţiei angrosistului.

În timpul zilei ea nu suporta să stea în cameră şi bătea culoarele, discutând în picioare, la baie sau la spălătorie, cu surorile de la alte saloane.

— La început eram, oricum, preocupată, veneam la spital cu tramvaiul. Da’ n-are nici un rost, dacă tot n-o să-mi revină nimic, n-are rost să mai fac economii. Nu mai am nici un chef să merg cu tramvaiul. Douăzeci de ani mi-am dat osteneala, chibzuind cu

grijă fiecare ban, da' acum mi se pare ridicol - râdea femeia distinsă de vreo cincizeci de ani, cu capul ușor între umeri.

La tinerețe fusese frumoasă, fără îndoială. Tristețea că nu se mai putea bizui pe acea frumusețe, dar și mândria de odinioară ieșeau la iveală în gesturile-i ușoare și îi asigurau o dată mai mult compasiunea surorilor.

— Bine, dar dumneavoastră, doamnă, n-ați cunoscut lipsurile și ceva tot o să vă mai rămână, nu?

— Se pare că n-o să fie mai nimic.

Privind vârfurile plopilor profilați pe cerul în amurg, refăcea în minte un calcul, să vadă dacă va putea trăi singură doar din dobânzile la banii economisiți de ea în secret, și alunga țânțarii.

— S-au făcut deja trei luni. Să tot stau mereu așa, încep să-mi înțepenească și picioarele.

— Nici nu e de mirare! Chiar și noi, după o lună de serviciu la spital, nu mai suportăm. Multe, sub un pretext oarecare, lucrează alternativ. E mai mult decât vizibil că slăbiți cu fiecare zi ce trece...

— Oare o să mor eu înaintea lui?...

— Vai de mine, ce spuneți doamnă, nici nu trebuie să vă gândiți la așa ceva!

Cum doctorul Torii avea treizeci și cinci de ani și era celibatar, în primul rând se întrebau dacă frumoasa asistentă nu-i era cumva logodnică sau iubită.

Dorind să știe cât de tare suferea Sakiko, toți se duceau să privească pe furiș în camera ei.

Îi căutau pe față semnele îngrijorării. Cam în asta consta compasiunea față de domnișoara tânără și frumoasă, care se alesese cu arsuri pe o mână și pe un picior.

Însă, a doua zi după internare, își făcură apariția patru sau cinci tinere prietene ale ei, care acoperiră ușa și fereastra dinspre coridor cu o perdea cu motive florale foarte vizibile.

Și apoi, nu se știe cum și de unde, se răspândi zvonul că începuse să cânte vesel.

În camera situată vizavi de a ei se afla un bătrân suferind de calculi la vezică, internat deja de patruzeci de zile. Era un negustor de ceramică și porțelanuri, cu tradiție de multe generații, cu un nume cunoscut din vechime. Îl chinuia mai de mult o inflamație a prostatei și, pe deasupra, îi apăruseră și acești calculi, boală cronică veche de șase ani. Și deoarece nu doar unul sau doi, ci o mulțime, fixați pe membrana vezicii, situația nu se rezolvase printr-o operație chirurgicală și nu se întrevedeau speranțe de vindecare.

Soția sa, și ea în vârstă, ca urmare a îndelungatei ei experiențe de îngrijire a bolnavului, făcea comentarii asupra modului mai mult sau mai puțin abil de introducere a cateterului de către doctorii tineri care făceau noaptea de gardă. Aceștia trebuiau neapărat să se consulte cu ea ce fel de catetere să folosească, metalice sau de cauciuc.

Bătrânul somnola în timpul zilei, dar după miezul nopții se plângea de dureri lancinante.

— Ce zici, moșule, decât să trăiești cu asemenea gânduri negre, mai bine să mori, nu?

— Așa-i.

— Da', la urma urmei, să mori e stupid, așa că tot să trăiești e mai bine, nu?

— Așa-i.

Pentru surorile aflate acolo, ciudățenia discuției duse de bătrâna soție mișcând neglijent din evantai era insuportabilă.

Bătrânul avea deja șaptezeci și unu de ani. Soția sa avea șaizeci și șapte.

Pe pervazul scăldat în soare, porumbeii făceau dragoste cu bătăi puternice din aripi.

— Auzi, moșule, mult s-au mai schimbat tinerii de azi!

— Așa-i.

— Prietenul ei suferă atât de rău, mai are puțin și moare, iar ea cântă cu voce frumoasă…

Cufundat parțial în somn, bătrânul nu răspunse.

— Și copiii ăștia toți, de ce or merge dându-și așa…

— Moșule, n-adormi! La noapte iar o să te vaiți.

— Bine… Mă orbește lumina.

— Aș vrea să ne întoarcem ca să mori acasă.

— Mda.

— Doctorii, până nu le cerem să facă tot ce se poate face și au să spună chiar ei că mai mult nu au ce, n-o să ne trimită acasă. Iar fiul nostru e foarte aspru. Cred că ai muncit exagerat și le-ai lăsat cam prea mulți bani…

— Așa e, răspunse bătrânul și își închise ochii.

— Azi, la ora mesei de prânz, am fost să văd niște străini și, când mă întorceam, tare m-am mirat. Niște fete foarte tinere, încă arătând ca niște domnișoare drăguțe, veneau de la ginecologie toate cu burta uite atât de mare. Nu se vedea deloc pe fața lor că le-ar fi cumva rușine, tare s-a mai schimbat lumea!

Un ușor sforăit se înălță dinspre bătrân.

Soția se sculă și aruncă porumbeilor din curte câteva bucățele de pâine.

În dimineața următoare, în mod surprinzător, angrosistul de cherestea stătea turcește în vârful patului și, privind cu răceală la șeful personalului său și la câțiva dintre angajați, așezați palizi și plini de deferență pe scaunele din față, își smulgea cu gesturi de nebun fire de păr de pe picioare.

Noaptea precedentă arsese depozitul de cherestea de șarpantă.

— Dobitocilor! exclamă cu buzele tremurând pe fața jumătate acoperită de bandaje. E o prevestire, că l-au internat pe arsul ăla în spital și mie îmi arde acum magazia până la pământ! Probabil la noapte o să crape.

Întrucât se ducea o luptă pentru moștenire, atât soția, cât și rudele fuseseră chemate la poliție pentru a se cerceta dacă focul nu fusese cumva pus.

Pe când angajații se uitau îngroziți unul la altul, începu să se audă vocea lui Sakiko cântând.

Se auzea încet, dar deborda de bucuria de a trăi.

O soră trecu prin camere, distribuind bucăți de pânză neagră pentru acoperit lămpile electrice.

Un om de serviciu cu o scăriță înaltă acoperi lămpile de pe culoar.

Încă de pe când mai era lumină afară se tot auziseră zgomote de explozii și împușcături și răsunaseră sirenele.

Era ziua exercițiilor de apărare antiaeriană.

Pe lângă faptul că erau mascate cu o pânză groasă, lămpile trebuiau coborâte către podea, așa că în majoritatea saloanelor lumina fusese stinsă.

Voci strigând ordine privitoare la camuflaj răsunară și în curtea interioară a spitalului.

Aparatele care sosiră nu după mult în zgomotul elicelor, cu aripile aliniate, pe cerul de noapte fără lună, erau materialul de cercetare al doctorului Torii. Altfel spus, se afla acolo și propria sa contribuție.

Pe culoarul întunecat se înșirau în tăcere forme negre ca niște mesageri ai morții. Pata albă care se mișca întruna cu violența valurilor era pieptul înfășurat în bandaje al doctorului Torii. Erau dificultățile respiratorii de dinaintea morții.

Strigătul ca de pasăre demonică era atât de înspăimântător, de parcă ar fi despărțit viața de ființă, sfâșiind-o.

Un medic, cu o lampă de forma unui stilou, îi controla pupilele.

Doctorul Torii își aplecă spre dreapta corpul, se împinse cu toată forța spre stânga, apoi începu să înoate în gol cu amândouă mâinile de parcă ar fi vrut să zgârie întunericul din fața sa.

— Aprindeți lampa! Faceți lumină! Lăsați-l să moară pe lumină! răsună o voce liniștită de pe scaunul de la capul patului.

— Da, excelență, putem s-o facem?

— Puteți. Îmi asum eu responsabilitatea.

— Am înțeles.

Un ofițer înlătură cârpa neagră și, de îndată ce văzu lumina umplând camera, doctorul Torii se prăbuși pe spate și își dădu chinuitorul sfârșit.

Înaltul demnitar, îmbrăcat în haine japoneze și cu *hakama*[94], se sculă imperturbabil și acoperi la loc lampa cu pânza neagră.

Imediat, trupul doctorului Torii fu transportat fără zgomot prin coridorul afectat de rigorile camuflajului.

Întreg orașul Tokyo se afla cufundat în întuneric.

Micile domnișoare aristocrate cu boli citadine dormeau deja toate.

Bătrâna soție a negustorului de ceramică i se adresă acestuia:

— Moșule, vreau să ne întoarcem acasă. Nu mi-ar plăcea să mori și să mă întorc cu tine în felul ăsta.

— Așa-i.

— Zgomotos bolnav a mai fost, nu? Acum că s-a dus, tu o să fii cel care geme cel mai tare.

— Era tânăr?

— Mda, și a lăsat după el o domnișoară frumoasă.

— Aveau copii?

— Nu spune prostii, moșule, era iubita lui.

— A, așa?

Angrosistul de cherestea petrecu în tăcere cadavrul cu privirile.

— Da, însă la înmormântare o să vină foarte multă lume, o să fie foarte frumos, spuse soția lui, dar nici ei nu-i răspunse nimic.

Ținută de umeri de soră, Sakiko ieși până în ușa camerei.

Când cadavrul trecu, ea strigă:

— *Sensei*[95]! și atunci sora opri targa.

Sakiko întinse doar puțin mâna către el.

— Mulțumesc, mergeți!

Și își lăsă fața pe umărul infirmierei.

— Am să te sprijin până în dormitor, spuse aceasta și o cuprinse mai bine pe după umeri.

— M-am răsfățat de tot. Pot să merg acum.

Îi veni în minte o discuție cu doctorul Torii, cum că, dacă acesta va pleca în Europa, va veni și ea după el să studieze cantoul și ei

94 pantalon larg, plisat (haină tradițională japoneză) purtat în special de samurai.

95 Maestre!

doi, singuri în străinătatea aceea îndepărtată, se vor căsători neapărat.

Fără un motiv anume, începu să cânte „Cântecul italian” din *Singur pe lume*[96].

Pe măsură ce lacrimile îi curgeau, vocea i se înălța tot mai luminoasă. Se gândi că a doua zi de dimineață ar vrea să cânte cât o țineau plămânii.

96 *Sans familie,* roman de Hector Malot.

STURZUL

Dând cu ochii în ziar de un articol în care se vorbea despre un mare incendiu în orașul Agematsu din Kiso, Matsuo se întoarse către soția sa:

— Sturzul ăla ce-o fi făcut oare?!…

O spuse de parcă împreună cu ea s-ar fi dus în Kiso.

„Cu povestea asta cu sturzul, nu crezi că ai greșit adresa?” vru Haruko să riposteze ferm, dar continuă totuși să citească în tăcere. Cum era de la sine înțeles ca ziarul din Tokyo să nu descrie în amănunt un incendiu dintr-un orășel îndepărtat de provincie, puteai parcurge articolul dintr-o privire.

— Nu scrie că ar fi fost morți sau răniți, așa că, fără îndoială, cei din casă s-au salvat luând cu ei și sturzul, răspunse Haruko făcând un efort să pară impasibilă.

— Așa deci?! L-or fi salvat…

Matsuo avea un ton de parcă Haruko ar fi trebuit să știe mai bine chiar decât el ce-i cu pasărea. Dar, imediat după aceea, spuse ca pentru sine:

— Grozav sturz[97] mai era!…

Și, murmurând asta, își aplecă puțin capul, își îngustă ochii și luă o expresie ca și cum i-ar fi auzit cântecul Haruko ciuli și ea, involuntar, urechea, ca și cum glasul limpede al păsării ar fi urmat să răsune acolo exact în acea clipă.

Își aducea aminte într-adevăr de ciripitul sturzului, îi dădea ei impresia, și nu de femeia care îl însoțise în Kiso. Era ciudat, normal ar fi fost ca împreună cu pasărea să-și amintească și de femeie, dar, redusă la tăcere de expresia cumva copilărească a lui Matsuo, ei așa i se părea. Ceea ce nu însemna câtuși de puțin că

97 Foarte multe dintre păsările cântătoare din Japonia nu au corespondent în Europa. *Higara (Parus ater)*, tradusă aici prin „sturz” din rațiuni de stilistică, este de fapt mai mică decât vrabia, are creștetul și gâtul negre, spatele gri-albăstrui cu negru, abdomenul gri și alb-gălbui. Pe cap are un mic moț negru.

putea fi liniștită. Haruko ar fi preferat ca el să-și amintească de femeie, și nu de pasărea aia.

— Colivia era băgată într-o cutie cu hârtie lipită pe patru laturi și agățată de un stâlp lângă tejghea. Era foarte sus și pasărea, dezorientată, încerca să-și ia zborul; fusese probabil uitată acolo.

Pe când Matsuo continua să vorbească astfel, Hamko îi aruncă o privire plină de compasiune. Apoi, străbătută de un fior rece, spuse:

— Or fi și lucruri mai importante decât sturzul, nu crezi?

Dacă stăteai să te gândești, arseseră o mulțime de case, atâția oameni avuseseră necazuri, și era ciudat că Matsuo își făcea griji numai pentru o pasăre.

Având însă în vedere că el n-avea nici o rudă în Agematsu, nici un cunoscut, nu era poate chiar atât de straniu că se neliniștea doar pentru un sturz. Ființa umană are, desigur, și asemenea fațete. În plus, dacă sturzul acela cânta așa de nemaipomenit pe cât spunea Matsuo, poate că în severa balanță a cerului o pasăre atârna mai greu decât un oraș întreg. În cursul istoriei găsim nenumărate exemple în care viața sau moartea oamenilor s-a decis în urma unei atare judecăți. Au fost unii care s-au aruncat în foc și au murit pentru un obiect de valoare.

Din cauza singurătății la care o obliga soțul ei, Haruko, trezindu-se uneori din somn, vedea lucrurile în acest fel.

În primul rând, în cei câțiva ani de la căsătorie, se întâmplase oare vreodată ca ea să se culce înaintea bărbatului ei? La început, se ducea la culcare seară de seară numai după el, de parcă, dintr-o neînțelegere, Haruko ar fi fost convinsă că soarta femeii e de a sta trează în mod inutil. Totuși știa acum foarte bine că i se întâmplă mereu ceva asemănător.

— Hm, sturzul ăla, era mai bine să-l fi cumpărat și să-l fi adus încoace, spuse Matsuo.

— Mda, îl aprobă Haruko. Acum ar fi totuși cazul să-mi spui ce ți s-a-ntâmplat!...

Nu i-ar fi servit la nimic să vină acasă fără să-l cumpere, dacă ar fi vrut să-i ascundă lui Haruko povestea cu femeia cealaltă. Pentru că Matsuo tot nu putea să-și țină prea mult gura.

Atunci, după ce lipsise două-trei zile, lui Haruko i se păruse ciudat că Matsuo bătea toate magazinele cu păsărele ca să caute un sturz; până la urmă, el se apucă să spună că în magazinele din Tokyo nu există un sturz care să cânte așa frumos cum auzise el în orașul Agematsu din Kiso și, distrat, îi scăpă ceva și despre femeia care îl însoțise. Pe când mergeau către Nezame no Toko[98] Matsuo se certase cu ea din cauza sturzului.

Coborâseră din tren la Agematsu anume ca să vadă Nezame no Toko. Se mai aflau încă în gară, când Matsuo auzise un ciripit de sturz. Femeia nu îl auzise. El se luase după acel sunet, mergând grăbit, ca în transă, și găsise o colivie agățată în fața biroului unei firme de cherestea. Stătuse un timp și ascultase vrăjit în pragul porții, apoi exclamase, îndreptându-se către birou:

— Într-adevăr minunat! Ce pasăre grozavă!

Patronul îi aruncase doar o privire și, lipsit de amabilitate, continuase să se uite prin registre, dar nu-și putuse ascunde mândria. Fără să mai ceară voie, Matsuo se așezase și ascultase explicațiile despre sturz ale patronului. Până atunci nu avusese nici o pasiune specială pentru acest gen de păsări și nu știa nimic despre ele.

Spunând că e o „pasăre grozavă”, dăduse dovadă de perspicacitate. Trăsese apoi concluzia, din povestirea plină de orgoliu a patronului, că nimerise în plin. Matsuo se lăsase mereu călăuzit de flerul său extraordinar de ascuțit și își schimbase ocupația după cum îi trăsnise. Fusese angajat în diverse industrii de mașini, în minerit, în domeniul proprietăților funciare, bănci, asigurări, transporturi, textile, în aproape toate branșele, fără să se stabilească totuși undeva, și nu putea spune că are o specialitate; doar evalua cu intuiția lui perspectivele diferitelor afaceri și își oferea prevederile ca referință, în aceasta constându-i

98 Porțiune faimoasă din drumul Kiso, unde râul trece printr-un defileu, iar pe maluri și din apă se înalță coloane de granit.

munca, și, deși părea un individ inutil, ciugulea un salariu relativ mare. Era, poate, un gen de om de succes abil? Cu toate că spunea că nu e bine să dai dovadă de avariție, uneori, bazându-se doar pe propria-i pornire, cumpărase el însuși ceramică de Seto, antichități sau chiar case sau terenuri. De cele mai multe ori, acestea se dovediseră niște descoperiri și el obținuse niște câștiguri neașteptate. Rămânea însă imperturbabil, era genul de om care lasă totul să curgă pe alături.

— Vreun prezicător, așa ca tine, o mai fi oare pe la vreo companie, pe undeva? întreba Haruko, oarecum neliniștită de îndeletnicirea soțului în lumea asta atât de exactă.

El însă îi răspundea calm:

— E posibil să fie, dar nu știu exact. Oricum, companiile nu-i lasă să plece. Le e teamă să nu meargă la alții. Le-ar crea probleme dacă aceștia s-ar folosi de prezicători. Ce fac eu e un fel de artă!

Dacă și-ar da prea multă osteneală într-o muncă stereotipă, adăugă el, flerul său atât de important s-ar toci. Și totuși, în ciuda încrederii depline în ocupația sa, cât de singuratice trebuie să-i fie zilele! Asta se reflecta poate în singurătatea celei care avea ca soț un astfel de bărbat.

Și în Shinshu Matsuo se dusese pentru că flerul îi semnalase un teren apt să devină zonă cu vile. În unele cazuri îi e necesar să-l însoțească o femeie care îi place, afirma el cu insolență.

Negustorul de cherestea din Agematsu, socotindu-l, după toate aparențele, și pe Matsuo drept un amator de păsări cântătoare, începuse să povestească triumfător despre concursurile de ciripit din împrejurimile orașului Matsumoto. Femeia se plictisea vizibil. Matsuo își exprimase dorința să capete sturzul. Oricât i s-ar plăti, nu avea intenția să-l cedeze - refuzase patronul ferm.

Neputându-se resemna, după ce plecase de acolo Matsuo se oprise în drum și se întorsese ca să mai asculte ciripitul. Nu mult după ce ieșise din Agematsu, fusese ajuns din urmă de un băiat de prăvălie pe bicicletă. Acesta îi spusese că sturzul e de vânzare. Cu treizeci de yeni.

Matsuo avusese intenția să se întoarcă pe loc, dar își dăduse seama că, dacă duce pasărea acasă, Haruko va înțelege imediat că fusese însoțit de o femeie. Chiar dacă era tot în Shinshu, el avea treabă în nordul Shi-nano-ului, nu în Kiso. Putea să spună că, în trecere, făcuse un ocol prin Kiso ca să vadă Nezame no Toko, dar își dădea seama și singur că era o minciună stângace, prea cusută cu ață albă. O rugase pe femeie să-i țină ea un timp sturzul. Dar cum era pornită contra păsării încă de dinainte, îl refuzase. Uitând că e de față și băiatul de la magazinul de cherestea, el insistase ca un copil, însă ea se încăpățânase. El continuase să vorbească numai despre sturz și nu văzuse nimic din Nezame no Toko.

Se despărțise repede de acea femeie. Nu din cauza sturzului totuși. Legăturile lui nu durau niciodată.

Gândindu-se că oricum nu țineau mult, Haruko înclinase să i le treacă de câteva ori până atunci cu vederea. În plus, chiar el îi promisese că nu se vor mai repeta, dar, judecând la rece, situația era ciudată. Faptul că se găseau atâtea femei dispuse să se încurce cu un bărbat însurat i se păruse la început de necrezut. Deși aceste idei copilărești îi dispăruseră în scurt timp, motivul pentru care celelalte se despărțeau atât de repede de Matsuo rămânea totuși o enigmă greu de dezlegat. Să fi avut oare Matsuo atâtea defecte? Să fi continuat doar ea să stea mereu cu el, fără să-și dea seama că e un bărbat cu care nu puteai fi mult timp împreună? Se pare că aici nu era vorba numai de deosebirea între soție si amantă.

Totuși nu se întâmplase niciodată ca vreuna din femeile de care se separase Matsuo să vină să-și exprime resentimentele. După spusele lui, nu-l detesta nici una. Desigur, nici Matsuo nu le prea vorbea de rău.

Odată ce Haruko își dădea seama de câte o legătură a lui, după ce se întâlnea cu femeia, Matsuo mărturisea adevărul gol-goluț, mai degrabă cu candoare. Haruko se făcea că îl ascultă docilă și asta devenise deja un obicei, dar suferea profund în sinea ei și îl privea lung în momentele acelea.

Matsuo uita fără regrete femeile de care se despărțise. Haruko însă nu putea uita. Ca urmare, ajunseseră până acolo că ea ținea minte toate femeile dispărute din memoria lui. De parcă ar fi fost datoria ei să și le amintească. E o situație frecventă în multe cupluri, nu numai în legătură cu femeile, ci și cu alte lucruri, totuși Matsuo sărea oarecum peste cal.

Cât despre partenere, când li se schimba viața, nu puneau prea mult la inimă relația lor cu Matsuo. E uita, de asemenea. Și de ce oare doar lui Haruko, cea de-a treia parte implicată, i se întipărea totul adânc în suflet?

Nu era de acord cu faptul că Matsuo o răsfăța pe fetița lor de aproape trei ani, care nu dormea decât luată în brațe. Odată ea îi spuse:

— Dacă o să semene cu tine, o să fie cumplit!

— Da' de unde, doar e fată!

— Te rog, înainte de culcare…

— Mda…

Și Matsuo luă îndemânatic copilul în brațe și se îndreptă spre toaletă. Urmărindu-l cu privirea, lui Haruko îi veni să râdă tare. Cum s-o comporta Matsuo acasă la altă femeie?

— Dacă ai fi fost tu, am fi cumpărat sturzul de la Agematsu. Data viitoare să mergem împreună! spunea el uneori, dar la Nikko s-a dus însoțit tot de alta.

Tocmai începuse sezonul ploios din iunie și păsărelele de pe munte cântau de zor, dar chiar și atunci când privea cascada Kegon, Matsuo auzea doar sturzi și *komadori*[99]. Și, în timp ce pescuia păstrăvi în lacul Yunoko, număra mereu de câte ori ciripea fiecare sturz. Glasul lor limpede răsuna splendid peste apa lacului. Însă nici unul nu-și repeta trilul de șapte ori, nu se comparau nici pe departe cu pasărea grozavă de la Agematsu. Și cum se întoarse, îi și povesti lui Haruko.

Ajuns în gara Nikko, se hotărâse brusc să vadă ce păsări se găseau pe acolo. Se însera deja și femeia protestase, nemulțumită.

99 Pasăre cântătoare *(Larvivora komadori)* cam de mărimea unei vrăbii, cu spinarea maron-portocalie, gușa portocalie și abdomenul alb.

În acel oraș erau la modă *mejiro*[100]. Descoperise în cele din urmă un magazin cu păsărele - proprietarul, deși de meserie lăcătuș, creștea din pasiune pui de păsări cântătoare, pe care uneori le trimitea chiar și la Tokyo. În cocioaba aflată în fundul unei străduțe înguste n-aveai nici unde să te așezi. Nu găsise decât trei *mejiro.* Lăcătușul începuse să îi explice că îl interesau mult mai mult *mejiro* decât sturzii. Pasărea dintr-una din cele trei colivii, spre care se îndreptase Matsuo, era mândria stăpânului lor. Totuși Matsuo nu fusese impresionat ca de sturzul din Agematsu.

— Nu e chiar cine știe ce!

Auzind asta și luându-l probabil drept un expert în păsări cântătoare, lăcătușul scăzuse brusc prețul pentru *mejiro.* Matsuo se gândise că, în cazul ăsta, ar fi putut să-l cumpere și iarăși o rugase pe femeie să i-l țină un timp. Acesteia i se păruse complicat să-l îngrijească și nu primise. Nevoită să meargă prin burnița de vară, i se lipiseră hainele de ea și era din ce în ce mai indispusă.

Când îi povestea astfel de lucruri lui Haruko, era limpede că *mejiro*-ul de la Nikko nu îi rămăsese în suflet lui Matsuo ca sturzul din Kiso.

Întâmplarea cu sturzul din Kiso se petrecuse cu doi ani înainte, la începutul toamnei, iar cea cu *mejiro*-ul din Nikko anul precedent, la începutul verii. Și de femeia cu care fusese la Nikko Matsuo se despărțise imediat.

De câteva luni începuse brusc să se îngrașe. Lui însuși îi repugna teribil. Foarte repede figura i se rotunjise - dacă apleca puțin capul înainte, făcea bărbie dublă ca femeile -, iar lobii urechilor i se împliniseră. Pleoapele îi deveniseră moi. Privit din spate când întorcea capul, dădea în mod ciudat o impresie de tristețe.

100 Pasăre cântătoare mică, răspândită în Africa, sudul Asiei, Australia și insulele din Pacific, cu gâtul galben și spinarea gri-verzuie *(Zosterops japonicus).* Numele (textual „alb la ochi") îi vine de la cercul alb din jurul ochilor.

— Îngrășatul ăsta nu e nicidecum natural. O fi ceva în neregulă pe undeva... spunea uneori distrat, mângâindu-și burta proeminentă.

— Bei prea mult. Dacă te-ai mai abține... răspundea Haruko.

Se gândea că în ultima vreme el nu mai avusese nici o altă femeie. Și adăugă:

— Iar dacă vrei să slăbești, poți!

Matsuo râse:

— Fiindcă veni vorba, nu te-ai îngrășat și tu puțin?

— Oare?...

Haruko își privi încheieturile mâinilor și genunchii.

— Copilul e și el robust și... murmură Matsuo, ca pentru sine.

O furie față de nepăsarea lui urcă brusc în Haruko din adâncurile ființei ei. Își îngustă ochii și se stăpâni. Cât de mult s-ar fi mirat soțul ei dacă, exagerând puțin, i-ar spune că n-a fost zi în care să nu se fi gândit să se despartă de el.

Matsuo căpătă deodată o expresie de copil vesel:

— Sunt un tip norocos, toți recunosc că am o natură aparte, dar eu nu prea am luat în serios ce am dobândit. Cam de asta și sunt cum sunt!

— Așa să fie oare? N-ai prea multă încredere în tine?

— Nu chiar atât de multă. Femeile nu mă respectă.

Ea își dădu seama că aude un lucru surprinzător.

Într-o zi ploioasă, Haruko făcea ordine prin dulapuri, când găsi deodată ceva mucegăit. Nesuportând așa ceva, tocmai se pregătea să scoată afară totul, când apăru un vizitator. Chiar înainte de a-i auzi glasul, răsună un ciripit de păsărele. Se prezentă drept negustorul de cherestea din Kiso. Venise cu afaceri la Tokyo și adusese sturzul.

Haruko - de ce oare? - se simți descumpănită mai mult decât ar fi fost cazul. Negustorul înțelesese fără îndoială că femeia care-l însoțise pe Matsuo cu doi ani înainte nu era soția lui, iar acum că o vedea pe ea, ce-o fi gândind?

Deși află că soțul nu e acasă, spuse că, din moment ce tot adusese sturzul până acolo, o să i-l încredințeze oricum.

— În caz că nu vă trebuie, eu mai rămân încă două-trei zile și, dacă-mi dați un telefon la han, trec să-l iau înapoi...

— Bine, da', soțul meu e capricios și, de fapt, până acum nu a mai ținut păsări...

Negustorul de cherestea avu aerul că nu înțelege bine, de parcă Haruko i-ar fi trântit o minciună. În cele din urmă, ea îi plăti pasărea. Douăzeci de yeni. Cu zece mai puțin decât în povestea lui Matsuo.

Seara, când se întoarse acasă, acesta se bucură ca un copil. Nu se mai desprindea de lângă colivie.

— E într-adevăr pasărea de atunci?... Eram puțin îngrijorată, nu cumva să ne fi adus o alta și de-abia pe urmă să ne dăm seama.

— Nu, nu. Asta e pasărea! Fără nici o îndoială, asta e!

Însă patru-cinci zile mai târziu, apăru și lăcătușul din Nikko cu încă doi sturzi. De data aceasta, Haruko râse și îi acceptă imediat. Prețul fu și el destul de modic.

Când se întoarse de la serviciu, Matsuo le ascultă puțin ciripitul, apoi deschise cu nepăsare ușița coliviei și dădu drumul celor două păsări.

— Bine, da'... ce faci acolo?

Haruko ieși într-o clipă în grădină și vru să fugă după ele.

— Nu fac doi bani. Lasă-le, lasă-le! spuse Matsuo, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Haruko privi un timp în tăcere cerul pe care se îndepărtau în zbor sturzii. Complet resemnată, căci tot nu mai conta, nu mai fu în stare să protesteze, dar la asta contribuia și un vag sentiment de respect pentru soțul ei.

Lui Haruko i se părea uimitor faptul că tocmai când Matsuo dădea semne că uitase deja de povestea cu sturzii, negustorul de cherestea din Kiso și lăcătușul din Nikko își amintiseră de înțelegerea cu el și veniseră anume până la Tokyo să-i aducă păsărelele.

Apoi, uimitor i se părea și că ajunsese să aibă grijă de pasărea care simboliza amintirea celor două femei.

În lipsa lui Matsuo, Haruko se așeza lângă colivie și privea concentrată la sturzul rămas, mic chiar și față de alte păsări cântătoare. Ciripitul splendid reverbera puternic, prelungindu-se insuportabil de mult, străbătându-i cu limpezimea lui sufletul. Brusc, închise ochii; asculta vrăjită. S-ar fi zis că acel ceva nepământesc, și care se întretăia cu viața soțului ei, își prelungea acum rezonanța direct până la ea. De una singură, Haruko dădu aprobator din cap și ochii i se umplură de lacrimi.

REÎNTÂLNIREA

S-ar putea spune că viața de după război a lui Atsugi Yuzo a început cu reîntâlnirea sa cu Fujiko. Sau ar fi poate mai nimerit s-o numim reîntâlnirea sa cu sine însuși.

Ah, sunt viu încă! - l-a umplut de uimire pe Yuzo vederea lui Fujiko. O uimire simplă, neamestecată nici cu bucurie, nici cu tristețe.

În clipa când a dat cu ochii de ea, parcă n-ar fi perceput nici o ființă umană, nici un lucru neînsuflețit. Era întâlnirea cu trecutul, reapărut sub înfățișarea lui Fujiko, dar el îl simțea ca pe o epocă abstractă.

Și totuși, dacă acel trecut supraviețuise sub forma concretă a lui Fujiko, devenea prezent. Yuzo era uimit de legătura, aflată în fața ochilor săi, dintre trecut și prezent.

Acum, între trecutul și prezentul lui Yuzo se găsea războiul.

Fără îndoială, războiul îi cauzase și uimirea sa distrată.

Am putea-o chiar numi stupefacție față de resuscitarea tuturor celor îngropate în război. Valurile violente ale masacrelor și distrugerilor nu reușiseră să desființeze lucrurile mărunte existente între un bărbat și o femeie.

Să descopere că Fujiko trăiește fusese pentru Yuzo ca și cum s-ar fi descoperit pe sine însuși trăind.

Așa cum se despărțise de ea fără implicații ulterioare, tot așa se despărțise net și de trecutul său și, în timpul războiului, crezuse că le-a uitat complet pe amândouă, dar, la urma urmei, nu-i fusese dată decât o singură viață.

Reîntâlnirea lui Yuzo cu Fujiko s-a produs la mai bine de două luni de la capitularea Japoniei[101]. Era o perioadă când parcă și timpul murise, când mulți dintre oameni se cufundau în vârtejul care distrusese și aruncase în confuzie trecutul, prezentul și viitorul, atât național, cât și personal.

101 15 august 1945.

Yuzo coborâse în gara Kamakura și, privind în sus către șirul de pini înalți de pe Calea Wakamiya, simțea armonia curgerii exacte a timpului peste vârfurile acestora. În întinderile distruse de război din Tokyo, unde locuise, era înclinat să nu remarce astfel de aspecte ale Naturii. Din vremea conflagrației, pinii uscați se răspândiseră peste tot, ca niște nefericite pete maladive ale țării, însă aici copacii aliniați erau în cea mai mare parte vii.

Venirea lui Yuzo se datora cărții poștale a unui prieten din Kamakura, prin care aflase de festivalul Bunboku de la templul Tsurugaoka Hachimangū[102]. Fiind inspirat, se pare, de talentul literar al lui Sanetomo[103], avea întrucâtva și semnificația unei distanțări față de spiritul zeului bătăliilor. Mulțimea pașnică de privitori nu mai venea acum la templu să se roage pentru sorții războiului și pentru victoria în luptă.

Ajuns în fața birourilor templului, Yuzo avu impresia că de-abia atunci se trezește, dând cu ochii de un grup de domnișoare în *furisode*[104]. Cum încă oamenii nu renunțaseră la hainele purtate în timpul atacurilor aeriene sau la cele cazone, somptuoasele *kimono*-uri făceau un puternic contrast coloristic.

Trupele de ocupație fuseseră de asemenea invitate și domnișoarele acestea urmau să-i servească cu ceai pe americani. Ocupanții vedeau pentru prima oară *kimono*-uri de când debarcaseră în Japonia și, plini de curiozitate, făceau fotografii.

Chiar și pentru Yuzo era greu de crezut că, până cu doi-trei ani înainte, acestea fuseseră ceva obișnuit, în timp ce admira îndrăzneala acestor fete de a-și lua un asemenea avânt în mijlocul hainelor sărăcăcioase și întunecate, fu condus către locul aflat sub cerul liber unde se pregătea ceaiul. Splendoarea veșmintelor se reflecta și în expresia și în comportamentul domnișoarelor. Asta îl trezi parcă pe Yuzo.

102 Important templu shintoist, mutat în Kamakura în 1180 și închinat zeului Hachiman al războiului, zeul tutelar al clanului Minamoto.

103 Minamoto no Sanetomo (1192-1219), al treilea *shogun* de la Kamakura și remarcabil autor de *tanka.*

104 *Kimono* elegant cu mâneci lungi.

Ceaiul se servea într-un crâng. La mese lungi și înguste de lemn alb, din care se găsesc atâtea la temple, militarii americani stăteau cuminți în linie, manifestând o curiozitate inocentă. Domnișoare în jur de zece ani aduceau un ceai ușor. Hainele lor ca niște modele reduse și eticheta îl duseră pe Yuzo cu gândul la niște copii actori din piesele de odinioară.

Și atunci, îi deveni din ce în ce mai clar sentimentul de anacronism și contradicție oferit de mânecile lungi și oz-ul cu nod înalt al câte unei domnișoare mai mari. Deoarece erau purtate de fete de familie bună, cu atât mai mult dădeau în mod paradoxal o impresie tristă.

Culorile și motivele bătătoare la ochi, privindu-le acum astfel, erau vulgare și barbare. Yuzo se întreba dacă arta celor care făceau *kimono*-urile de dinainte de război, precum și gustul celor care le purtau decăzuseră până într-atât.

Mai târziu, comparându-le cu costumele dansatoarelor, simți aceasta și mai puternic. Pe scena pentru dansuri sacre a templului avu loc o demonstrație. Costumele pentru dans de odinioară erau ceva cu totul ieșit din comun, în timp ce hainele domnișoarelor constituiau obiecte cotidiene, însă acum până și acestea trebuiau considerate ceva special. Și nu numai obiceiurile de dinainte de război, dar până și tipul de feminitate ieșea neplăcut în evidență. Costumele pentru dans erau pline de distincție, iar culorile lor profunde.

Dansul *Urayasu,* dansul *shishi,* dansul *Shizuka,* dansul *Genroku hanami* - imaginea Japoniei de mult apuse străbătea sufletul lui Yuzo ca sunetul de flaut.

O parte din locurile rezervate, împărțite în stânga și în dreapta, erau rezervate pentru forțele de ocupație; Yuzo cu grupul lui stăteau în zona de apus, unde se afla marele *gingko.* Copacul era puțin îngălbenit.

Copiii din zona pentru publicul obișnuit năvăliră către locurile rezervate. Pe fundalul hainelor mizere ale acestora, kimono-urile domnișoarelor aduceau cu niște flori crescute într-o mlaștină.

Peste vârfurile arborilor de criptomeria, soarele cădea pe baza stâlpilor roșii ai scenei.

Dansatoarea care făcuse pe prostituata în *Genroku hanami* coborî de pe scenă și acolo se despărți de bărbatul cu care se întâlnise în secret; văzând-o cum se îndepărtează măturând cu poalele pietrișul, Yuzo simți brusc un val de tristețe.

Modul în care, deschizându-se și dând la lumină dublura de mătase de o culoare delicată, umflată datorită vătuirii, și lăsând să se vadă splendidele haine de dedesubt, poalele *kimono*-ului - ca pielea unei încântătoare japoneze, ca destinul fascinant al unei femei japoneze - măturau pământul fără vreun regret era de o frumusețe mișcătoare. Trecea frumoasă și mândră, fără vreun sentiment de vină - și tristețea lui era irizată de dorință.

Pentru Yuzo, incinta templului căpătase aspectul unui paravan tăcut, pictat pe fond auriu.

Mișcarea în dansul lui Shizuka Gozen[105] era medievală, în timp ce dansul despre admiratul florilor în epoca Genroku[106] părea mai modern, însă acum, după pierderea războiului, ochii lui Yuzo își pierduseră forța de rezistență față de asemenea lucruri.

Pe când urmărea cu această privire evoluția de pe scenă, în câmpul său vizual apăru Fujiko.

Surprins la culme, Yuzo nu schiță nici un gest. Deși o alarmă internă îi spunea că vederea ei nu prevestea decât necazuri, nu putea crede că ființa umană vie Fujiko era în stare să-i producă rău, așa că nici măcar nu încercă să-și întoarcă imediat privirile.

Sentimentalismul generat de poalele costumului de dans dispăru de îndată ce o văzu pe Fujiko, dar ea nu-i produsese o impresie chiar atât de puternică, ci fusese ca o imagine reflectată în ochii unui leșinat care își recapătă cunoștința. Ca un obiect care plutea în articulațiile curgerii vieții și timpului. Și în crevasele sufletului lui Yuzo, ceva ca o căldură carnală, o familiaritate ca și

105 Este vorba despre Shizuka Gozen, iubita lui Minamoto no Yoshitsune, obligată de Yoritomo să danseze chiar pe scena unde se desfășoară ceremonia din nuvelă.

106 Textual, „admiratul florilor de cireș în epoca Genroku”.

cum s-ar fi întâlnit cu o parte din sine însuși, urcă plină de prospețime.

Fujiko urmărea și ea distrată dansul. Nu îl remarcase pe Yuzo. Faptul că, deși el o observase, ea nu îl văzuse îi dădea o senzație stranie. Și mai ciudat încă i se părea intervalul de timp în care nu-și dăduseră seama unul de prezența celuilalt, deși nu îi despărțeau nici douăzeci de metri.

Poate datorită expresiei pierdute, golită de energie, de pe fața ei, Yuzo se ridică imediat, fără să se mai gândească, și se apropie.

Cu hotărârea celui care vrea să trezească pe cineva din leșin, îi puse brusc lui Fujiko mâna pe spate.

— Ei!

Ea dădu impresia că se va prăbuși lent, dar reuși să rămână dreaptă și mâna lui Yuzo îi simți tremuratul corpului.

— Deci ai scăpat! Ah, ce surpriză! Ești sănătos?

Fujiko se ținea acum bine pe picioare, însă Yuzo avea senzația că se apropie, gata să i se prăbușească în brațe.

— Unde ai fost?

— Cum?

Suna și în sensul că unde ai fost în timp ce priveai dansul, și în sensul că unde ai fost în timpul războiului, dar lui Yuzo îi suna și doar ca vocea lui Fujiko.

De ani de zile nu mai auzise vocea femeii. Întâlnindu-se cu ea, uitase că se afla în mijlocul unei mulțimi.

Fujiko îi întorcea întărită prospețimea momentului când o zărise. Și puțin mai înainte, un semnal de alarmă interior îl avertizase că reîntâlnirea cu ea însemna resuscitarea unor probleme de morală și a unor complicații în viața cotidiană, era, ca să zicem așa, capcana unei legături fatale, dar Yuzo sfârși prin a o recupera pe Fujiko așa cum ar fi sărit brusc peste un șanț.

Realitatea semăna cu modul de acțiune din Lumea Pură de dincolo, mai mult, era o realitate pură eliberată de constrângeri. Nu i se mai întâmplase ca trecutul să devină astfel deodată realitate.

Nici în vis nu se gândise că ar putea avea din nou senzația primei intimități dintre el și Fujiko.

Ea nu dădea nici cel mai mic semn că ar vrea să-i reproșeze ceva.

— Nu te-ai schimbat. Nu te-ai schimbat câtuși de puțin.

— Da' de unde, m-am schimbat mult.

— Ba nu, nu te-ai schimbat. Serios.

Cum Fujiko părea foarte impresionată de asta, Yuzo spuse:

— Așa să fie oare?

— De atunci… ce-ai făcut tot timpul ăsta?

— Am fost la război, răspunse Yuzo de parcă ar fi scuipat cuvintele.

— Povești! N-arăți deloc ca și cum ai fi făcut războiul!

Oamenii de alături râseră în surdină. Râse și Fujiko. Cei aflați de față nu păreau s-o stânjenească. De altfel, aceștia lăsau impresia a fi dispuși favorabil și binevoitori față de neașteptata întâlnire a cuplului. Iar Fujiko nu avea nici o reticență să profite de atmosfera din jur.

Yuzo se simți deodată nelalocul său, iar schimbările remarcate încă de mai înainte la Fujiko îi apărură și mai clar.

Ușor plinuță altădată, era acum extrem de slabă, iar ochii migdalați îi străluceau nenatural. Înainte, Fujiko își trasa sprâncenele subțiri și roșcate cu dermatograf bătând ușor în roșu, acum nici urmă de așa ceva, iar obrajii erau aproape lipsiți de culoare și obosiți, dar, cu toate astea, fața îi era netedă. Cu pielea albă ușor întunecată deasupra gâtului, figura nemachiată concentra oboseala în liniile care coborau spre oasele pieptului. Valurile sofisticate ale părului ei fin erau neglijate și chipul ei părea sărăcăcios de mic.

Doar ochii susțineau cu ardoare emoția întâlnirii cu Yuzo.

El nu mai resimțea diferența de vârstă, care înainte aproape că îl deranja, ba chiar era straniu că tresăltarea tinerească, deși atrăgea calme inconveniente, nu îi dispărea.

— Nu te-ai schimbat deloc, zise din nou Fujiko.

Yuzo ieși în spatele mulțimii. Fujiko îl urmă privindu-l.

— Soția ta?

— Soția ta?... A scăpat?

— Mda.

— Ce bine! Și copiii?

— Da. I-am trimis în refugiu.

— Așa!? Unde?

— La țară, pe lângă Kōfu.

— Așa? Dar casa? A scăpat?

— A ars.

— Ah! Și mie mi-a ars și am rămas pe drumuri.

— Hm, unde?

— În Tokyo, bineînțeles.

— Ai stat în Tokyo?!...

— Ce era să fac? O femeie singură, fără un loc unde să meargă, fără locuință...

Yuzo simți un fior și brusc picioarele parcă i se înmuiară.

— N-aș vrea să spun chiar că, dacă ți-ai pus în cap să mori, Tokyo e, la urma urmei, un loc foarte bun pentru asta - dar, în timpul războiului, oricum aș fi trăit, oricum aș fi arătat, mi-am păstrat calmul. Am fost sănătoasă. Nu m-am lamentat niciodată din cauza situației mele.

— Nu te-ai întors la tine acasă?

— Mai pot oare să mă întorc acolo?

Tonul contra-întrebării voia să spună că Yuzo era cauza. Însă nu conținea vreun reproș, ba chiar se răsfăța puțin.

El începu să simtă dezgust pentru neglijența cu care răscolise o veche rană, dar Fujiko era ca paralizată încă. Lui Yuzo îi era teamă de trezirea ei.

Își dădu seama și de propria paralizie și rămase surprins. În timpul războiului uitase complet și de responsabilitatea sa față de Fujiko, și de morală.

Că reușise să se despartă de Fujiko, că se eliberase de o legătură fatală ce durase câțiva ani, se datorase probabil brutalității războiului. Conștiința legată de fleacurile existente

între un bărbat și o femeie fusese probabil pierdută în torentul violent.

Acum că o reîntâlnise, Yuzo se întreba plin de teamă cum străbătuse Fujiko meandrele războiului, dar poate că ea uitase să mai aibă resentimente față de el.

De pe fața ei dispăruse intensitatea isterică de altădată. Yuzo nu putea să privească direct în ochii ei, parcă ușor umezi.

Croindu-și drum printre copiii din spatele locurilor rezervate, ieși spre baza scării de piatră din fața templului. Urcă cinci-șase trepte și se așeză. Stând în picioare, Fujiko privi în sus, către templu:

— Ce de lume s-a strâns, deși nu prea mai vin oamenii pe aici!

— Da, dar nici nu aruncă nimeni cu pietre în templu!

În locul ca o piațetă din josul scării de piatră, în apropierea scenei, mulțimea desena un cerc, blocând oarecum aleea. Cum până mai ieri era de neconceput o sărbătoare la care pe scena templului închinat zeului Hachiman să se vadă dansul unei prostituate din epoca Genroku sau o orchestră a armatei americane, privitorii nu erau pregătiți cum trebuie nici ca atitudine mentală, nici ca îmbrăcăminte, dar dacă te uitai la spectatorii care se întindeau de la criptomeriile din incinta templului până la șirurile de cireși de dincolo de marele *torii* și mai departe, până la pinii cei înalți, frumusețea zilei de toamnă îți pătrundea în suflet,

— Kamakura n-a fost arsă, ce bine!... Mare diferență față de locurile pârjolite. Copacii, peisajele au un aspect pur japonez. Când am văzut domnișoarele, am fost surprinsă!

— Cum ți se par *kimono*-urile lor?

— Nu prea te poți urca în tramvai cu ele. A fost o vreme când și eu mergeam cu tramvaiul sau mă plimbam prin oraș îmbrăcată cu un astfel de *kimono*.

Fujiko privi în jos către Yuzo și se așeză lângă el.

— Privind la *kimono*-urile lor, am fost foarte bucuroasă că trăiesc, dar apoi, amintindu-mi de una, de alta, m-am simțit și

foarte tristă să trăiesc așa, inutil, nici eu nu mai știu ce s-a întâmplat cu mine…

— Și cu mine e la fel, făcu Yuzo, ca și cum ar fi vrut să evite discuția.

Fujiko purta un *monpe*[107] bleumarin cu un motiv alb, care părea croit dintr-un obiect de îmbrăcăminte bărbătesc vechi. Yuzo se gândi că și el avusese ceva asemănător.

— Soția și familia sunt în Kōfu, iar tu ești singur în Tokyo?

— Da.

— Adevărat? Asta nu-ți creează probleme?

— Păi… mie, ca oricăruia.

— Tot o oarecare am fost și eu?

— …

— Soția ta e și ea bine ca oricare?

— Mda, cam așa ceva.

— N-a fost rănită, nu?

— N-a fost.

— Ce bine! Eu… în timpul alarmelor, mă gândeam ce aș face cu adevărat dacă soția ta ar păți ceva și doar eu aș scăpa. Lucrurile astea sunt un hazard. O întâmplare.

Yuzo fu străbătut de un frison. Dar Fujiko continuă cu vocea-i slabă și limpede:

— Mi-am făcut griji în mod serios, să știi! Chiar dacă îmi ziceam cu tristețe că sunt o proastă să mă neliniștesc pentru soția ta atunci când eu însămi mă aflam în primejdie, eram totuși îngrijorată. Aș fi vrut ca măcar, atunci când războiul avea să se termine și m-aș fi întâlnit cu tine, să-ți vorbesc despre ce simțeam. Mă întrebam dacă mă vei crede oare, dacă, dimpotrivă, n-ai să te îndoiești, însă oricum, în timpul războiului, am uitat de mine și m-am rugat pentru alții.

Ascultând acestea, un șir de gânduri îi reveniră în minte lui Yuzo. Poate că și în el, duse la extrem, se amestecaseră și se topiseră împreună într-un mod ciudat spiritul de sacrificiu și

107 Pantaloni de lucru purtați de femei.

egoismul, autoscrutarea și mulțumirea de sine, altruismul și interesul, morala și viciul, letargia și exaltarea. Era foarte posibil ca Fujiko, deși dorea moartea accidentală a soției lui, să se fi rugat pentru ea. Deși se lăsase amețit de latura bună, fără a fi conștientă și de cea rea, asta nu era poate decât o cale de a supraviețui războiului, o metodă de a trăi.

În tremurul buzelor ei se ascundea adevărul. În colțurile ochilor prelungi luceau lacrimi.

— M-am gândit că soția ta e mai importantă pentru tine decât sunt eu, așa că nu mă puteam împiedica să-mi fac griji pentru ea.

Cum Fujiko vorbea cu insistență despre nevasta sa, natural că aceasta îi reveni lui Yuzo în minte.

Însă și aici se năștea un dubiu. Yuzo nu fusese niciodată atât de legat de familie ca în timpul războiului, fără să-i scape nici o privire pe alături. Se putea spune că își iubise soția într-atât, încât aproape o uitase pe cealaltă. Era o jumătate din sine, resimțită intens.

Totuși, de îndată ce o zărise pe Fujiko, avusese senzația că se reîntâlnește cu sine însuși. Cu toate că își reamintise din nou de soție, asta îi ceruse un efort, ca și cum s-ar fi îndepărtat de un timp rarefiat. Își văzu oboseala din propriul suflet. Nu distinse mai mult decât drumurile fără țintă ale unui animal însoțit de perechea sa.

— De abia te-am întâlnit și nu știu dacă pot să-ți cer ceva…

Tonul vocii lui Fujiko deveni învăluitor.

— Te rog, trebuie să mă asculți…

— Te rog, întreține-mă!

— Cum, să te întrețin?!

— Numai puțin, foarte puțin timp. N-am să-ți fac necazuri, o să fiu cuminte.

Yuzo făcu fără să vrea o mutră acră și o privi:

— Acum din ce trăiești?

— Nu că n-aș avea ce să mănânc. Nu-i asta. Dar aș vrea să-mi refac viața. Aș vrea să mă ajuți să plec de la tine.

— Să pleci? Nu-i cumva o reîntoarcere?

— Nu e o reîntoarcere. Vreau să mă ajuți să capăt forța de a pleca. Am să plec singură curând, în mod sigur. E urât să ți-o cer în felul ăsta, e urât din partea mea. Dar lasă-mă numai puțin să mă sprijin de tine.

Până unde era adevărat, Yuzo nu-și dădea seama. Părea o cursă abilă. Părea și un apel la compasiune. Oare într-adevăr femeia pe care o abandonase în război chiar dorea să ia de la el forța pentru a putea să trăiască acum mai departe, să se pregătească pentru asta prin el?

Întâlnindu-se întâmplător cu femeia trecutului său, în Yuzo renăscuse o neașteptată dorință de a trăi, dar fusese oare Fujiko în stare să-i detecteze această slăbiciune? Chiar fără ca ea să i-o spună, în adâncul sufletului el știa că legătura lor putea fi reluată, dar era cuprins de sentimentul întunecat că se va trezi din păcat și imoralitate la propria sa viață. Își coborî nefericit privirea.

Se auziră aplauzele mulțimii și orchestra militară a trupelor de ocupație își făcu apariția. Purtau căști de oțel. Nonșalant, urcară pe scenă. Erau cam douăzeci.

Și în momentul când primul sunet al instrumentelor de suflat se auzi la unison, Yuzo fu captivat. Norii din mintea sa se șterseră ca și cum tocmai s-ar fi trezit. Ca un bici plin de energie, sunetele distincte îi loveau trupul. Fețele din mulțime reveniră la viață.

Ce țară luminoasă trebuie să fie America, se mira acum Yuzo.

Cu simțurile astfel stimulate, luciditatea de bărbat simplifică totul pentru el, chiar și în ce-o privea pe Fujiko.

De pe când treceau prin Yokohama, umbrele obiectelor începuseră să se șteargă. Se cufundau în culorile amurgului ca și cum ar fi fost absorbite în suprafața pământului.

Mirosul neplăcut de ars, care le persistase atâta timp în nări, dispăruse în cele din urmă și chiar ruinele incendiate, care parcă adunau praful la nesfârșit, dădeau impresia că se confundă cu toamna.

Privind la sprâncenele înguste și roșiatice și la părul fin al lui Fujiko, lui Yuzo îi trecu prin minte că tocmai sosește iarna și, cum

își luase pe umeri o povară, zâmbi trist în fața a ceea ce din vechime se numea „un an nefast"[108], dar până și emoția faptului că anotimpul se schimba chiar și prin locurile astea pârjolite justifica oarecum indolenta sprijinire pe alții.

Yuzo depășise și stația Shinagawa, unde ar fi trebuit să coboare. Trecut cu un an sau doi de patruzeci, Yuzo ajunsese într-o anumită măsură să considere că suferința și tristețea umană se pierd pe nesimțite în curgerea timpului, că vremea rezolvă situațiile dificile și disensiunile. I se întâmplase de mai multe ori să constate că ori te zbăteai strigând ca un nebun, ori priveai în tăcere cu brațele încrucișate, rezultatul era cam același.

Nu trecuse până și războiul tot așa?

Și, pe deasupra, mai repede decât crezuse. În fine, Yuzo nu avea o măsură cu care să judece dacă cei patru ani fuseseră puțin sau fuseseră prea mult, dar, oricum, ei se sfârșiseră. Deși de abia se reîntâlniseră, în Yuzo încolțise gândul ascuns de a o lăsa poate pe Fujiko iar în voia vremurilor, așa cum o abandonase și mai înainte în război. În plus, prima dată, în timpul războiului, sfârșiseră prin a fi separați de vârtejurile acestuia și Yuzo fusese chiar încântat la ideea îngropării trecutului, însă acum asta părea oarecum un calcul viclean de-al lui.

Totuși, faptul însuși că jena produsă de calculul său ar fi putut fi considerată mai morală decât euforia produsă de lichidarea relației lor îi trezea lui Yuzo sentimente contradictorii.

— Am ajuns la Shinbashi, îi atrase atenția Fujiko. Mergi până la gara Tokyo?

— Hm, mda.

Fujiko își amintise probabil, chiar și în momente ca astea, de vechiul lor obicei de a merge de acolo împreună spre Ginza.

În ultima vreme Yuzo nu mai trecuse prin Ginza. Pentru serviciu făcea naveta între Shinagawa și gara Tokyo.

— Tu… unde… ? întrebă el distrat.

— Încotro?… Unde mergi și tu. De ce?

108 Vârste considerate ca periculoase. În cazul bărbaților, 25, 42 și 61 de ani (numărați în stil japonez), cea de 42 de ani fiind considerată perioada cea mai nefastă.

Fujiko făcu o figură ușor neliniștită.
— Nu, unde locuiești tu acum?!
— Nu arată grozav, acolo unde stau...
— Atunci, suntem în aceeași situație.
— De acum înainte, locuința mea o să fie unde mă duci tu.
— Bine, da' până acum unde mâneai?
— Nu prea se poate numi că mâneam... De unde îți iei rațiile?
Fujiko privi spre Yuzo, a cărui voce sunase iritată, dar rămase tăcută.
Yuzo bănuia că nu voia să-i dezvăluie unde locuiește. Își aminti că și el tăcuse când trecuseră prin Shinagawa:
— Eu locuiesc la un prieten...
— Stați împreună?
— Și el, la rândul lui, stă în gazdă. Prietenul meu a închiriat o cameră de 6 jō[109] și, pentru moment, stau și eu pe capul lui.
— N-ar putea să mă primească și pe mine? Închiriere la mâna a treia, nu?
Fujiko avea aerul că nu va renunța așa ușor.
Pe peron în gara Tokyo, șase surori de la Crucea Roșie stăteau cu bagajele în mijlocul lor. Yuzo privi în lungul trenului, dar nu coborî nici un soldat demobilizat.
Deoarece folosea uneori linia Yokosuka pentru a face naveta de la Shinagawa, văzuse deseori pe peron grupuri de astfel de soldați. Uneori coborau din același tren ca și el, alteori ajunseseră acolo cu cursele de dinainte și stăteau aliniați pe peron.
Nu mai existase în istorie un exemplu asemănător cu războiul ăsta, în care atâția militari fuseseră părăsiți în timpul retragerii, în locuri îndepărtate de peste mări, și abandonați ca atare până la capitulare.
Soldați demobilizați din insulele sudice, arătând subnutriți sau chiar aproape morți de foame, ajungeau și în gara Tokyo.
De fiecare dată când vedea aceste grupuri, Yuzo simțea o sfâșiere indescriptibilă. Se trezea însă în el și o introspecție onestă

109 1 jō (1,653 m^2) - este mărimea unei saltele și se folosește pentru determinarea suprafeței camerelor de locuit.

și se gândea că sufletul îi este purificat. Când se întâlnea cu acești compatrioți - împreună fuseseră cu toții înfrânți își lăsa capul în jos. Izvora în el și afecțiune pentru acești semeni puri care se întorceau acasă, diferiți de cei din străzile și trenurile Tokyo-ului.

Într-adevăr, soldații demobilizați aveau cumva un aer de puritate pe figură.

Poate că asta nu era nimic mai mult decât aspectul unor bolnavi care suferiseră îndelung. Erau epuizați, aproape de leșin din cauza oboselii, nemâncării și descurajării, iar fețele lor pământii cu pomeții proeminenți și ochii afundați în orbite își pierduseră deja forța de expresie. Era posibil să se fi aflat într-o stare de prostrație. Dar Yuzo nu putea crede că era vorba numai de atât. După cum starea japonezilor înfrânți în război nu era prostrație în măsura în care ea apărea astfel în ochii străinilor, și în soldații demobilizați se nășteau valuri de emoții violente. Totuși, în acești oameni care, mâncând lucruri necomestibile, săvârșind fapte neomenești, supraviețuiseră și se întorseseră în țară, exista o vână de puritate.

Surorile de la Crucea Roșie stăteau alături de o targă, și mai era acolo și un soldat bolnav culcat direct pe cimentul peronului. Capul i se afla chiar în drum și Yuzo trebui să-l evite în trecere. Până și acest soldat bolnav avea o privire limpede. Urmărea fără vreo urmă de răutate cum urcă și coboară din tren soldații trupelor de ocupație.

La un moment dat, Yuzo fu foarte surprins să audă o voce joasă spunând *very pure*, dar gândindu-se apoi, își dădu seama că probabil înțelesese greșit cuvintele *very poor.*

Modul în care surorile de la Crucea Roșie însoțeau acum soldații demobilizați i se părea chiar mai frumos decât în timpul războiului. Poate din cauza contrastului cu lucrurile din jur.

După ce coborî scara peronului, Yuzo o luă în mod automat către ieșirea dinspre Yaesu, dar văzând grupurile de coreeni de pe culoar, spuse deodată, ca și cum și-ar fi dat seama de ceva, întorcându-se din drum:

— Să ieșim prin față. De obicei ies prin spate și am fost distrat.

Întâlnise deseori aici grupuri de coreeni așteptând trenul care să-i ducă spre patrie. Cum probabil nu puteau să aștepte ore nesfârșite înșirați pe peron, făceau tabără în josul scărilor. Sprijiniți de bagaje, întinseseră pături sau saltele murdare și stăteau ghemuiți pe culoar. De unele bagaje erau legate cu sfoară cratițe sau gäleți. Se pare că unii își petreceau toată noaptea astfel. Erau multe familii întregi. Copiii erau greu de distins de cei japonezi. Se poate să fi fost printre ei și japoneze căsătorite cu coreeni. Uneori sărea în ochi albul unor veșminte coreene noi sau rozul unor haine.

Se întorceau în patria lor redevenită independentă, dar arătau ca niște refugiați, iar printre ei nu puțini suferiseră vicisitudinile războiului.

Alte dăți când mai ieșise spre Yaesu, mai zărise și cozi ale japonezilor care cumpărau bilete. Acestea se formau din seara precedentă începerii vânzării și, trecând pe acolo noaptea în drum spre casă, Yuzo îi vedea stând în șir, ghemuiți sau ațipiți, iar cei mai din față sprijiniți de grinzile podului. Mai încolo, sub pod, se puteau observa excremente umane, probabil dejecții ale celor de la coadă, care își petreceau noaptea sub cerul liber. Când se ducea la serviciu, Yuzo zărea uneori scena asta, dar în zilele ploioase făcea un ocol și trecea prin stradă.

Amintindu-și de acest fapt cotidian, Yuzo alese intrarea principală.

Din frunzișul copacilor din piață răzbătea un ciripit slab, iar pe lângă clădirea Marunouchi[110] se zărea un amurg palid.

Alături de clădirea Marunouchi stătea în picioare o fată murdară, de cincisprezece-șaisprezece ani, ținând într-o mână un borcan lunguieț cu clei și un creion scurt. Purta un fel de bluză veche cu pieptul maroniu și mânecile gri, niște *geta* bărbătești, vechi și ele și prea mari, și arăta ca un vagabond pe cale să devină cerșetor. Fata striga către soldații americani care se apropiau, ca și cum ar fi vrut să se agațe de ei. Dar nimeni n-o privea direct în

110 Districtul comercial al Tokyo-ului. Textual „Înăuntrul cercului".

față. Cei atinși cu mâna pe pantaloni se uitau doar în jos spre fetiță cu un aer jenat și treceau mai departe fără un cuvânt, indiferenți.

Yuzo era îngrijorat ca nu cumva cleiul lichid să sară pe pantalonii celor abordați.

Cu un umăr tresărind spasmodic și mai coborât, cu *geta* prea mari gata să i se întoarcă în picioare, fata traversă singură piața și se pierdu spre semiîntunericul gării.

— Groaznic!

Fujiko o urmări din priviri cum se duce.

— E nebună. La început am crezut că cerșește.

— În ultima vreme, când văd așa ceva, am impresia că devin și eu la fel - groaznic!... Ei, dar acum că te-am întâlnit, nu mai am astfel de griji. Ce bine că n-am murit! Pentru că am supraviețuit, am reușit să te regăsesc!

— Nici n-ai cum să gândești altfel! Și eu, la cutremur, am fost prins sub dărâmăturile unei case în Kanda, sub o grindă, cât pe-aci să mor!

— Da, știu. Cicatricea de pe coapsa dreaptă... N-am văzut-o și eu?

— Mda... Eram încă în școala medie. Însă pe atunci, desigur, Japonia nu era un criminal expus în fața lumii. Distrugerile unui cutremur sunt o calamitate naturală, nu?

— Eram oare eu născută la cutremur?

— Erai, bineînțeles.

— La țară habar n-ai de nimic. Dac-ar fi să am un copil, aș vrea să-l nasc după ce Japonia își va fi revenit puțin.

— Ce tot zici acolo... ? După cum spuneai chiar tu mai 'nainte, oamenii cei mai puternici vin pe lume în mijlocul flăcărilor. În timpul războiului ăsta n-am trecut prin pericole ca la cutremur. A fost mai primejdioasă pentru mine o calamitate naturală de o clipă. Acum, copiii nu sunt mai indiferenți? Se nasc fără reținere.

— Adevărat?... Eu, după ce am fost despărțiți, m-am gândit uneori că, dacă vei merge pe front, aș vrea să am un copil de la

tine. De aceea, acum că am scăpat cu viață și te-am întâlnit... aș face-o oricând.

— De-acum încolo nu vor mai fi copii nelegitimi!

— Cum?!...

Yuzo își încruntă sprâncenele. Simțea o ușoară amețeală, ca și cum n-ar fi observat o treaptă și ar fi călcat în gol.

Era posibil ca Fujiko să vorbească serios. Cu toate acestea, de când se întâlniseră la Kamakura, nu schimbaseră decât cuvinte aspre, uscate, stranii - Yuzo își dăduse seama de asta și își simțea sufletul gol.

După cum bănuise și mai înainte, nu se putea spune că în spatele cuvintelor ei hotărâte nu se ascundea și interes, dar se și arunca înainte fără nici un calcul, de parcă nu s-ar fi putut trezi dintr-un fel de letargie.

În ce-l privea pe Yuzo, de asemenea, eșafodajul judecăților sale față de Fujiko, cât și față de sine însuși în noua situație se clătina, devenind foarte instabil.

Deși din clipa în care o zărise pe Fujiko exista un calcul practic în teama sa de a reînvia această legătură fatală, în privința realizării acestor socoteli Yuzo nu prea se mai afla cu picioarele pe pământ.

Separat de familia sa aflată în refugiu și rătăcind prin orașul cu ordinea distrusă, profitând de libertatea totală a vremurilor, o culesese pe Fujiko fără fasoane, dar, pe de altă parte, se simțea legat de ea ca de o vrajă instinctivă și ineluctabilă.

Fără îndoială, asta din cauză că se găsea imediat după starea ca de beție produsă de ofranda pe altarul războiului a propriei sale persoane și a întregii realități. Totuși, surprizei provocate de reîntâlnirea cu sine însuși din momentul descoperirii lui Fujiko la Hachimangū, în răstimpul în care o adusese până aici, i se adăugase o deprimare tulburată treptat ca de o otravă întunecată.

Dimpotrivă, destinul care îl făcuse să se reîntâlnească cu femeia de dinainte de război, pedeapsa de a-și purta din nou în spate trecutul se transformaseră în compasiune pentru Fujiko.

Când ajunse pe unde treceau trenurile, Yuzo fu descumpănit: s-o ia spre Hibiya sau spre Ginza? Parcul i se păru mai aproape și merse până la intrare, dar, surprins de cât de schimbat arăta acesta, se întoarse din drum. Când sosiră în Ginza, se făcuse deja întuneric.

Cum Fujiko nu-i dezvăluise unde locuia, Yuzo nu-i putea propune să meargă acolo. Era posibil să nu stea singură. Ca și cum ar fi fost intimidată, nu întreba nimic despre destinația lor, ca într-un joc de încercare a răbdării. Nu spunea nici că îi e frică de întunericul din ruinele acelea arse și pustii. Yuzo era din ce în ce mai iritat.

Se părea că prin Tsukiji mai rămăseseră case în care se putea înnopta, dar Yuzo nu cunoștea bine locurile. Fără o țintă anume, se îndreptă spre Kabuki-za.

Fără un cuvânt, coti pe o stradă laterală și dispăru din vedere în întuneric. Fujiko, speriată, vru să se ia după el.

— Te rog, așteaptă puțin acolo.

— Dar mi-e frică!...

Stătea atât de aproape de el, încât Yuzo mai c-ar fi vrut s-o împingă cu cotul.

Călcând nesigur pe un strat de cărămizi sau țigle, Yuzo se îndreptă către un perete, dar brusc își dădu seama că acesta stătea ca un panou. Restul casei arsese complet și doar porțiunea asta de zid mai rămăsese în picioare.

Un fior de teamă îl străbătu. Ca un canin înfiorător de umbră, mirosind a ars, atrăgându-l parcă, din conturul vârfului decupat oblic întunericul se apleca asupra sa.

— Eu... Odată am vrut să fug înapoi la țară. Într-o seară ca asta, cum stăteam la coadă în gara Ueno... deodată am simțit ceva și când am dus mâna la spate, era ud - Fujiko vorbea ca și cum i s-ar fi tăiat respirația. Bărbatul din spate îmi murdărise *kimono*-ul.

— Hm, erați probabil prea înghesuiți.

— Aș, da’ de unde. Câtuși de puțin. Eu… m-am cutremurat și am ieșit din rând. Bărbatul era sinistru, în astfel de momente… ah, e groaznic!

Fujiko își înălță umerii și se ghemui jos.

— O fi fost bolnav.

— Era o victimă a războiului. Avea un certificat că îi arsese casa și pleca din capitală.

Yuzo se întoarse să plece, dar Fujiko nu se ridică în picioare.

— Din gară coada se pierdea afară pe stradă în întuneric…

— Hai, mergem?

— Ah, am obosit… Dacă o ținem așa, o să ne cufundăm în zona asta întunecată. Eu sunt plecată de acasă de dimineață…

Fujiko închisese ochii, se pare. În picioare, Yuzo privea în jos către ea. Îi trecu prin minte că probabil ea nu mâncase nimic nici la prânz.

— Și pe aici o să înceapă să construiască niște case!

— Unde?… Adevărat?… Într-un astfel de loc mi-ar fi frică să stau.

— S-ar putea ca unii să locuiască deja aici.

— Ah, mi-e frică, mi-e frică! exclamă Fujiko și, apucând mâna lui Yuzo, se ridică. E groaznic, parcă m-ar amenința…

— E-n regulă… După cutremur, mulți aveau întâlniri amoroase în barăci ca astea, dar acum atmosfera e cam lugubră.

— Chiar așa!

Totuși Yuzo nu-i dădu drumul lui Fujiko.

Simțea o căldură, o intimitate inexprimabilă, ca o odihnă binefăcătoare, sau mai degrabă ca o toropeală produsă de o uimire mistică.

Nu era atât violența în urma îndelungatei lipse a unei prezențe feminine, cât regăsirea plăcută a unei femei după o boală lungă.

Umărul lui Fujiko era așa de slab sub mâna sa, că oasele îi ieșeau la iveală, iar ea, sprijinită pe pieptul lui, îi transmitea toată greutatea unei profunde oboseli, însă Yuzo simțea din plin reîntâlnirea cu sexul opus.

Ceva plin de viață și energie renăștea în el.

De pe spărturile de țigle, Yuzo coborî înspre barăci.

Ferestrele nu aveau încă obloane și, ajungând în apropiere, se auzi zgomotul unor scânduri subțiri frângându-se sub pașii lor.

LUNA ÎN APĂ

Într-o bună zi, lui Kyōko îi veni ideea să-i arate grădina ei de zarzavat, cu ajutorul unei oglinzi, soțului ei țintuit la pat în camera de la etaj. Doar cu atât, bolnavului în permanență culcat parcă i s-ar fi deschis o nouă viață. Și, cu siguranță, lucrurile nu s-au oprit doar la „atât”.

Era oglinda de mână inclusă în setul mesei de toaletă din zestrea ei, o masă nu prea mare, dar făcută din lemn de dud, ca și rama oglinzii. Își amintea cum se simțea jenată când, proaspăt căsătorită, o folosea împreună cu oglinda mare pentru a-și privi părul de la ceafă, iar mâneca *kimono*-ului aluneca, lăsând cotul la vedere. De acea oglindă era vorba.

„Neîndemânatică mai ești! Hai că ți-o țin eu!”, i-o lua soțul din mână când ea ieșea din baie. Se pare că îi făcea plăcere să-i reflecte ceafa din diverse unghiuri în oglinda mesei. Kyōko nu era neîndemânatică, dar devenea mai rigidă când el o privea din spate.

Nu trecuse de atunci suficient timp ca rama de dud să-și schimbe culoarea în sertar. Dar veniseră războiul, evacuarea, boala grea a bărbatului, iar când îi trecu ei prin cap să-i arate grădina de zarzavat, spatele oglinzii arăta ca înnorat, iar marginea era murdară de pudră albă și de praf. Desigur, nu atât cât să împiedice să poți vedea în ea, așa că mai degrabă Kyōko nu-și prea dădu seama de asta, decât că nu i-ar fi păsat. Dar soțul ei, care începând de atunci păstră în permanență oglinda alături de pernă, îi lustrui în plictiseala sa cu grijă și sticla, și rama, cu nervozitatea specifică unui bolnav. Kyōko îl zărea deseori aburind-o și ștergând-o, deși acum sticla nu mai avea nici o umbră. Și se gândea că probabil crăpăturile invizibile ale ramei în care era montată erau pline de bacili de tuberculoză. După ce ea îl dădea pe păr cu puțin ulei de camelie și îl pieptăna, el își trecea uneori palma pe cap și freca apoi rama. Dacă lemnul de dud al mesei de toaletă arăta destul de tern, cel al oglinzii strălucea de-a dreptul.

Kyōko păstră masa de toaletă și când se recăsători.

Însă oglinda de mână o puse în sicriu și o arse împreună cu acesta. În locul ei, completă setul cu o alta, de tip Kamakura-*bori*[111]. Nu-i spuse nimic despre asta soțului de acum.

Deoarece imediat după ce murise, conform obiceiului, bărbatului ei îi fuseseră împreunate mâinile, cu degetele încrucișate, nu mai putea să-i pună oglinda între ele. I-o așeză întâi pe piept, considerând că fusese un obiect important în viața lor de cuplu.

„Ah, ai suferit atât de mult cu pieptul, o să ți se pară grea!”, murmură Kyōko și o mută pe abdomen. Voia să facă astfel încât nici măcar rudele soțului ei să nu dea cu ochii de oglindă, așa că îngrămădi crizanteme albe peste ea. Nimeni nu o remarcă. La recuperarea osemintelor după incinerare, o găsiră topită în cea mai mare parte, formând un bulgăre neregulat, vag rotund, cu zone negricioase sau bătând în galben.

„E sticlă! Oare de la ce o fi!” exclamă cineva.

De fapt, deasupra oglinzii de mână fusese așezata încă una, mai mică, provenind de la o trusă de toaletă. Era dreptunghiulară, lungă și îngustă, cu oglindă pe ambele fețe. Kyōko visase să o ia cu ea în călătoria de nuntă. Însă, din cauza războiului, nu mai putuseră pleca. Și, cât timp trăise primul ei soț, nu apucase s-o folosească în călătorie nici măcar o dată.

Cu al doilea bărbat fusese însă în voiaj de nuntă. Cum pielea primei truse mucegăise teribil, cumpără o alta. Bineînțeles, și asta avea o oglindă.

În prima zi a călătoriei, soțul, mângâind-o, îi spuse:

„Ești ca o fată tânără! Biata de tine...” Nu avea nici o umbră de ironie, mai degrabă spusele sale conțineau o bucurie neașteptată. Era vorba de al doilea soț și poate că era mai bine că ea arăta aproape ca o adolescentă, însă, auzind cele câteva cuvinte, Kyōko fu cuprinsă brusc de o tristețe violentă. Fiind un sentiment

111 Stil de sculptură în lemn specific orașului Kamakura. Constă, de obicei, dintr-un fel de basorelief acoperit cu lac natural negru și roșu-închis.

inexprimabil, o podidiră lacrimile și se făcu mică. Soțul ei și-o fi zis poate că și asta e ceva cam imatur.

Kyōko nu-și dădea bine seama dacă plânge pentru ea însăși sau pentru fostul ei soț. Nici nu putea să facă bine diferența între cele două. Se simțea însă foarte nelalocul ei față de actualul ei bărbat și se gândi că ar trebui să fie mai cochetă cu el.

„Nici vorbă!... Dar n-ai oare totuși puțină dreptate?...", spuse ea după un timp.

Și imediat, rușinată, se făcu roșie ca focul, dar el îi răspunse mulțumit:

„Se vede că nici copii n-ai avut!"

Remarca asta îi sfâșie iarăși sufletul.

În fața unei virilități total deosebite de a primului ei soț, se simțea umilită, de parcă s-ar fi râs de ea.

„Bine, da' a fost ca și cum m-aș fi îngrijit de un copil!..."

Doar atât rosti, în ideea de a riposta.

Chiar după ce soțul său bolnav așa mult timp se sfârșise, era ca și cum l-ar fi purtat ca pe un copil în interiorul său.

Însă, oricum ar fi fost, din moment ce murise, ce sens ar mai fi avut stricta abstinență?

„N-am văzut Mori[112] decât de la fereastra unui tren de pe linia Jōetsu[113]", rosti noul său soț numele orășelului ei natal și o luă iar în brațe.

„Pare un oraș frumos, în mijlocul pădurilor, după cum îl arată și numele. Până la ce vârstă ai stat acolo?"

„Până am terminat școala de fete. Apoi am fost concentrată la o fabrică de muniție, la Sanjjo[114]..."

„Aha, era lângă Sanjo. E o vorbă despre fetele frumoase din Sanjo, în provincia Echigo! De-asta ai tu un corp atât de frumos!"

„Ba nu sunt deloc frumoasă!"

Kyōko își duse mâna la rever, pe piept.

112 Textual, numele localității *Mori* înseamnă „pădure".

113 linia Jōetsu - leagă gara din Takasaki, prefectura Gunma, de Miyauchi, în prefectura Niigata. Linia face parte din rețeaua *East Japan Railway Company*.

114 Oraș de mărime medie în prefectura Niigata, regiunea Hokuriku.

„Pentru că ai mâini și picioare frumoase, mi-am zis că și corpul e frumos!”

„Nici vorbă!”

Cum mâna de pe piept devenea un impediment, Kyōko și-o retrase ușor.

,,Cred că te-aș fi luat de soție chiar dacă ai fi avut un copil. L-aș fi putut adopta și iubi. Cel mai bine ar fi fost o fată”, îi spuse el la ureche.

Era probabil din cauză că avea el însuși unul, dar, chiar considerând-o o expresie a afecțiunii, lui Kyōko îi sună straniu. Totuși faptul că prelungise călătoria de nuntă la zece zile era un semn că luase în considerație copilul aflat acasă.

Soțul ei avea o trusă de toaletă pentru voiaj din piele de foarte bună calitate. Nici nu se compara cu cea a lui Kyōko. Era mare și părea foarte solidă. Ori călătorea el mult, ori o îngrijea bine, avea un lustru patinat. Kyōko și-o aminti pe cea veche a ei, de care până la urmă nu se servise niciodată și care mucegăise groaznic. Doar oglinda din ea i-o dăduse fostului soț să o folosească și i-o lăsase ca tovarăș de drum pe lumea cealaltă.

Această oglinjoară se topise peste cealaltă, mai mare, se contopise cu ea, și nimeni în afară de Kyōko nu avea cum să-și dea seama că fuseseră inițial două obiecte. Pentru că ea nu suflase o vorbă despre originea straniului bulgăre de sticlă, cum ar fi putut-o bănui vreuna dintre rude?

Totuși Kyōko avea senzația că mare parte din lumea reflectată de cele două oglinzi fusese implacabil distrusă prin foc. Simțea aceeași pierdere ca atunci când trupul soțului ei dispăruse, devenind cenușă. Oglinda folosită ca să-i arate soțului ei grădina de zarzavat era cea din setul mesei de toaletă, iar din acel moment el nu s-a mai despărțit de ea. Dar cum pentru bolnav era prea grea, Kyōko trebuia să-i maseze brațul și umărul. Așa că i-a mai dat una, mai mică și mai ușoară.

Ceea ce a mai privit soțul ei atât cât a mai trăit, folosindu-se de cele două oglinzi, nu se rezuma doar la grădina de legume a lui Kyōko. Reflecta în ele și cerul, și norii, și zăpada, și munții din

depărtare, și crângul din preajmă. Reflecta și luna. Privea lung în oglindă și florile de pe câmp, și păsările călătoare. Pe drumul din oglindă treceau oameni, în grădina din oglindă se jucau copii.

Kyōko fu uimită de vastitatea, de bogăția lumii care se vedea în modesta suprafață de sticlă. Deși considera oglinda cea mică doar un instrument cosmetic, un obiect pentru a-ți pune la punct aspectul feței, iar pe cea mai mare doar ceva util pentru a-ți putea vedea spatele capului și ceafa, pentru bolnav ele deveniră un nou univers și o nouă viață. Kyōko se așeza la căpătâiul soțului și discutau amândoi despre lumea pe care o vedeau în oglindă. După un timp, ea însăși ajunse să nu mai identifice bine lumea pe care o percepea direct și lumea reflectată, să considere că există două universuri diferite, că în oglindă fusese creată o lume nouă, cea adevărată.

„Uite, în oglindă cerul strălucește argintiu", spuse Kyōko. Și apoi, privind în sus afară, pe fereastră: „Deși cerul e înnorat și gri!"

Atmosfera sumbră și apăsătoare nu exista în oglindă. Acolo strălucea.

„Asta o fi pentru că ai lustruit-o atât de bine!"

Culcat cum era, soțul său își întoarse capul și privi spre cer.

„Ai dreptate. E de un cenușiu greu. Dar asta nu înseamnă că noi vedem culoarea cerului la fel ca, să zicem, un câine sau o vrabie. Nu știu cu care ochi se vede ce e adevărat."

„Poate cu ăsta al oglinzii?... "

Kyōko ar fi vrut să-l numească ochiul dragostei lor. În oglindă, verdele copacilor se revărsa mai viu decât în realitate, albul florilor de crin era mai proaspăt și mai pur.

„Asta e amprenta degetului tău mare, Kyōko, de la mâna dreaptă!", îi arătă soțul marginea oglinzii.

Ea avu o tresărire și încercă să șteargă urma suflând asupra ei.

„Nu-ți face griji! Și când mi-ai arătat prima dată grădina de legume, pe oglindă erau amprentele tale!"

„Nici nu mi-am dat seama!... "

„Normal. Dar datorită oglinzii ăsteia eu am învățat pe dinafară amprentele tale de la degetul mare și de la arătător. Hm, ca să memorezi astfel amprentele digitale ale soției, trebuie să zaci bolnav mult timp!... ”

După ce se căsătorise cu Kyōko, bărbatul ei nu prea mai făcuse altceva în afară de a boli. Nu luase parte nici chiar la faimosul război. Aproape de încheierea ostilităților, fusese și el chemat, dar se prăbușise numai după câteva zile de muncă la amenajarea unei piste de aviație și se întorsese acasă odată cu sfârșitul războiului. Pentru că nu se mai putea ține pe picioare, Kyōko se dusese să-l ia împreună cu fratele lui mai mare. După concentrarea lui, ea mersese să stea în locul de refugiu al familiei ei și lucrurile lor fuseseră deja transportate în mare parte acolo. Casa în care stătuseră după căsătorie arsese - închinară o cameră în casa unei prietene a lui Kyōko, iar soțul se ducea la serviciu. Timp de o lună după căsătorie în prima casă, apoi două luni în casa prietenei ei, atât îl avusese Kyōko pe soțul său alături fără ca el să fie suferind.

El închirie o căsuță la munte și începu să se trateze. Locuise acolo o familie în refugiu, dar cum războiul se terminase, se întorseseră la Tokyo. Kyōko preluă și grădina lor de legume. Era doar un pătrat cu latura de vreo cinci-șase metri, săpat în curtea plină de tot felul de ierburi.

Nu că n-ar fi putut să cumpere legume pentru două persoane, doar se aflau la țară, dar erau timpuri când cu greu lăsai în părăsire o grădină creată cu trudă: Kyōko începu să o lucreze. Începu să simtă un viu interes față de zarzavaturile crescute cu propriile mâini. Nu că ar fi vrut să stea departe de bolnav, însă cusutul sau împletitul o deprimau. Deși se gândea tot timpul la soțul său, atunci când lucra pământul își putea face speranțe cu inima mai ușoară. Ca să se cufunde liber în sentimentele nutrite față de el, Kyōko ieșea în grădină. Și în privința lecturilor, cât îi citea ea la capul patului era deja mult. Poate obosită din cauza îngrijirii permanente a bolnavului, Kyōko simțea că se pierde pe ea

însăși și încerca să se regăsească prin munca în grădina de zarzavat.

Se mutaseră la munte pe la mijlocul lui septembrie, după ce vilegiaturiștii se întorseseră acasă, la vremea când ploile reci de început de toamnă se țineau lanț. Într-o zi, puțin înainte de amurg, cerul se însenină, iar ciripitul păsărelelor se auzea limpede. Kyōko ieși în grădina scăldată în razele puternice ale soarelui, unde verdele plantelor strălucea. Fu fascinată de norii roz care mărgineau creasta munților. Auzind deodată vocea soțului ei, urcă în grabă la etaj, cu mâinile pline de pământ. El respira cu dificultate.

„Nu mă auzi deloc atunci când te strig?”

„Iartă-mă. Nu te-am auzit.”

„Renunță la grădina aia! În stilul ăsta, dacă trebuie să te chem nu știu cât, pot să și mor până mă auzi. Și, în primul rând, nu văd unde ești și ce faci!”

„În grădină eram! Dar n-o să mai lucrez acolo.”

Soțul se liniști.

„Ai auzit cântând sturzul?”

Doar pentru atât o strigase. Între timp, pasărea se auzi din nou în crângul din preajmă, profilat pe cerul roșu strălucitor. Kyōko află astfel cum cântă sturzul.

„Ți-ar fi mai ușor dacă ai avea ceva ca un clopoțel, cu care să-mi dai de știre. Până o să cumpăr unul, ce-ar fi să-ți pun lângă pernă un obiect pe care să-l arunci?”

„Să arunc de la etaj cu un bol de ceai? Ar fi amuzant!... ”

Kyōko putu astfel să-și continue lucrul în grădina de zarzavat, dar nu-i dădu prin minte să i-o arate cu ajutorul oglinzii decât după ce trecuse iarna aspră de pe platoul înalt și se instalase primăvara.

Bolnavul se bucură ca și cum, doar cu o simplă oglindă, lumea vegetală s-ar fi întors la viață pentru el. Desigur, nu putea să distingă insectele pe care Kyōko le culegea de pe legume, așa că ea trebuia să i le aducă la etaj ca să le vadă, dar când ea săpa pământul el exclama: „Se zăresc râmele în oglindă!”

Când soarele bătea oblic, lui Kyōko i se întâmpla uneori să fie atinsă pe neașteptate de o rază de lumină: soțul ei o reflecta cu oglinda. El îi spusese să-și facă niște pantaloni de lucru din *kimono*-ul lui bleumarin din vremea studenției și se pare că îi făcea plăcere să se uite la ea în oglindă, cum muncea în grădină îmbrăcată cu ei.

Kyōko știa că e privită în oglindă de către soțul ei și lucra pământul pe jumătate conștientă de asta, pe jumătate uitând-o. Sufletul i se încălzi dându-și seama cât se schimbase față de perioada imediat de după căsătorie, în care se simțea intimidată doar dacă i se dezgolea cotul atunci când, folosind oglinzile, își privea ceafa.

Totuși, deoarece pe atunci erau în plin război, nu folosea niciodată farduri la modul serios. Cum au urmat apoi perioada de îngrijire a bolnavului și doliul, Kyōko a ajuns să se machieze după cum dorea de-abia după a doua căsătorie. Că devenea vizibil mai atrăgătoare, își dădea și singură seama. Soțul de acum îi spusese în prima zi că are un corp frumos, iar ea ajunse în timp să creadă că e adevărat.

Acum nu-i mai era rușine să-și privească pielea în oglindă la ieșirea din baie. Își putu constata propria frumusețe. Însă, în frumusețea din oglindă, lui Kyōko îi fusese sădit de către fostul său soț sentimentul că diferă de ceilalți, senzație care nici acum nu dispăruse. Nu însemna că nu avea încredere în acea frumusețe. Era mai degrabă invers, nu se îndoia de faptul că în oglindă există o lume diferită. Totuși, diferența dintre cerul gri de afară și cel argintiu care strălucea în oglindă nu se regăsea și între pielea văzută direct și cea reflectată în panoul mesei de toaletă. Nu era doar o deosebire de distanță. Se simțea poate influența dorințelor și aspirațiilor fostului său soț, întins permanent în pat. Dar cât de frumoasă îi apărea ea în grădină bărbatului care o privea în oglindă de la etaj, Kyōko nu mai avea cum să afle. Nu știuse nici pe vremea când fostul soț mai trăia.

Mai degrabă decât un regret, Kyōko simțea un dor față de propria ei înfățișare lucrând în grădina de legume, reflectată în

oglinda din mâna soțului ei înainte ca el să moară, față de tot ce se vedea acolo, indigoul florilor de *hotarugusa*[115] sau albul florilor de crin, cetele de copii din sat zbenguindu-se pe câmp, soarele de dimineață urcând pe munții înzăpeziți din depărtare, pe scurt, față de acea lume deosebită pe care o împărțise cu fostul ei bărbat.

Din respect pentru actualul ei soț, Kyōko nu lăsa însă acest sentiment să devină o dorință vie și se străduia să-l considere doar perspectiva îndepărtată asupra unei lumi a zeilor.

Într-o dimineață de mai, ea auzi la radio niște glasuri de păsări sălbatice, transmise de pe un munte din apropierea locului unde stătuse cu primul soț până ce acesta își dăduse sfârșitul. După ce-și conduse până la poartă actualul bărbat care pleca la serviciu, scoase oglinda de mână din setul mesei de toaletă și reflectă în ea cerul senin. Își privi apoi și propria față. Făcu o descoperire stranie. Nu-ți poți zări fața decât reflectată într-o oglindă.

Tu ești singurul care nu-ți vezi propria față. Îți atingi zilnic figura convins fiind că imaginea reflectată ar fi cea pe care o vezi direct. Kyōko rămase un timp pe gânduri, întrebându-se ce sens o avea oare faptul că Dumnezeu i-a făcut pe oameni astfel încât să nu-și poată vedea chipul.

„Oare am înnebuni dacă ne-am vedea propria față? Am ajunge să nu mai putem face nimic?”

Totuși, probabil omul însuși evoluase către o formă în care să nu-și poată percepe propria față. „Foarte posibil ca libelula sau călugărița să fie în stare să-și vadă chipul”, se gândi Kyōko. Fața, care îți aparține în cea mai mare măsură, părea cumva să fie destinată pentru a fi arătată celorlalți. O semăna oare asta cu dragostea?

În timp ce punea oglinda la loc în masa de toaletă, observă și de data asta că lemnul de dud și Kamakura-*bori* nu se potriveau

115 Plantă numită și *tsuyukusa (Commelina communis),* frecventă și în România. Se târăște pe sol, are maxim 40-50 de centimetri înălțime și face flori mici frumoase, albastru-indigo.

deloc. Deoarece oglinda de mână îl urmase pe lumea cealaltă pe fostul soț, se putea spune că setul mesei de toaletă era văduvul. Dar faptul că, pe lângă acea oglindă, îi dăduse soțului încă una, mai mică, avusese părți și bune, și rele. El își putuse privi oricând fața. Teama continuă produsă de înrăutățirea bolii, pe care o putea astfel urmări, nu era oare ca și cum ar fi stat mereu față în față cu zeul morții? Dacă s-ar fi putut vorbi de o sinucidere psihologică prin mijlocirea oglinzii, atunci Kyōko ar fi comis o crimă psihologică. Dându-și seama de răul potențial, încercase să ia înapoi oglinda, dar soțul său nu mai voise să se despartă de ea.

„Vrei să nu mai pot vedea nimic? Cât timp trăiesc, doresc să iubesc lucrurile pe care le văd", îi spuse el. Poate că, pentru a face să existe lumea din oglindă, soțul său își jertfise propria viață.

Odată, după o ploaie puternică, priviră în oglindă luna reflectată în bălțile din grădină; luna aceea, a cărei imagine nu era decât umbra unei umbre, plutea și acum vie în sufletul lui Kyōko.

„O dragoste sănătoasă nu sălășluiește decât într-un corp sănătos, să știi!" Când îl auzea pe soțul actual spunând așa ceva, Kyōko aproba cu timiditate, natural, dar în fundul sufletului nu era cu totul de acord. După moartea primului său soț se întrebase la ce-i servise acea abstinență sexuală totală, dar nu după mult aceasta deveni amintirea unei iubiri inocente, a unei perioade pline de afecțiune, și ea nu regreta nimic. Bărbatul ei actual nu avea cumva o viziune cam simplistă asupra dragostei femeii?

„Ești o persoană atât de blândă, cum de te-ai despărțit de soția ta?", îl întrebă Kyōko. El nu îi dădu nici o explicație. Kyōko se căsătorise cu el la insistențele fratelui mai mare al fostului ei bărbat. Se văzuse cu el ceva mai mult de patru luni. Era cu cincisprezece ani mai mare decât ea.

Când rămase însărcinată, Kyōko se sperie atât de tare, că până și fizionomia i se schimbă.

„Mi-e frică! Mi-e frică!" se agăța ea de soțul său. Avea dimineața stări foarte proaste și mintea i se tulbura. Ieși o dată în grădină în picioarele goale, ca să smulgă ace de pin. Altădată îi dădu fiului vitreg pentru la școală două cutii cu mâncare, dar amândouă

pline cu orez. Se uita fix la oglinda Kamakura-*bori* din setul mesei de toaletă, crezând dintr-odată că are proprietăți de clarviziune. Când se trezea noaptea, stătea în capul oaselor și privea în jos către fața soțului ei adormit. Deși cuprinsă de frică în fața precarității vieții umane, își desfăcu cordonul de la pijama. Era, se pare, pe punctul de a-l strangula. Pe neașteptate, scoase o exclamație și se prăbuși plângând. Soțul se trezi și îi legă cu blândețe cordonul la loc. Era o noapte din toiul verii, dar ea frisona.

„Kyōko, ai încredere în copilul pe care-l porți!”, o încuraja soțul scuturând-o ușor de umeri.

Doctorul o sfătui să se interneze. Lui Kyōko îi displăcea idea, dar în final se lăsă convinsă:

„Bine, mă duc la spital, dar înainte de asta lasă-mă să stau două-trei zile cu părinții mei.”

Soțul o conduse până acolo. A doua zi, Kyōko plecă de acasă și se duse pe platoul înalt unde locuise cu fostul soț. Era începutul lui septembrie, cu vreo zece zile mai devreme decât atunci când se mutase acolo cu primul ei bărbat. În tren avu grețuri și amețeli, resimți o anxietate care aproape o făcu să sară din mers, dar când ieși din gara de munte și simți aerul proaspăt și răcoros, își reveni imediat. Se regăsi pe sine, ca și cum un rău inseparabil ar fi părăsit-o. Se opri în loc, surprinsă de acest gând, și își roti privirile asupra munților care înconjurau podișul. Conturul verde al crestelor, bătând puțin în bleumarin, se profila clar pe cer și Kyōko percepu lumea vie în jurul său. Ștergându-și ochii umeziți, o luă pe jos spre fosta locuință. Din pădurea care în acea zi plutea pe cerul roz în amurg, și acum se auzea glasul sturzului.

Casa părea locuită. La ferestrele de la etaj se zăreau niște perdele albe de dantelă. Kyōko o privi fără să se apropie prea mult.

„Dacă o să-ți semene copilul, ce-o să mă fac?” Ea însăși fu uimită de cuvintele care-i scăpaseră, dar o porni înapoi cu un sentiment cald, de liniște.

CUPRINS